

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΣΧΟΛΗ: ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ: ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Π.Μ.Σ.: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ»

ΑΠΟ ΤΟΝ ΦΟΙΤΗΤΗ : ΓΕΩΡΓΙΟ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟ (ΑΜ:1215 Μ 215)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Αθήνα : Ιανουάριος 2017

Η παρούσα εργασία αφιερώνεται στη Μνήμη

των αγαπημένων μου γονιών

Ιωάννη και Ελένη,

που μου έμαθαν ότι

“εάν προσπαθείς σκληρά

να επιτύχεις τους στόχους σου

τελικά δικαιώνεσαι.....”

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Έχοντας ολοκληρώσει την παρούσα διπλωματική εργασία, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν με οποιοδήποτε τρόπο στην πραγματοποίησή της.

Τις θερμότερες ευχαριστίες μου οφείλω στον επιβλέποντα Καθηγητή μου, κ. **Κωνσταντίνο Κολιόπουλο**, για την εμπιστοσύνη που μου έδειξε με την ανάθεση του συγκεκριμένου θέματος, για το χρόνο που μου διέθεσε απλόχερα, την προθυμία του να με βοηθήσει σε οποιοδήποτε πρόβλημα αντιμετώπιζα κατά τη διάρκεια εκπόνησης της εργασίας, τις πολύτιμες συμβουλές του, τις εύστοχες παρατηρήσεις του και για το άριστο κλίμα που χαρακτήριζε τη συνεργασία μας.

Ευχαριστώ επίσης την καθηγήτρια κ. **Μ. Κοπιά** που με τίμησε με τη συμμετοχή της στην επιτροπή υποστήριξη της Διπλωματικής μου εργασίας.

Επίσης, αισθάνομαι την ανάγκη να ευχαριστήσω τους Καθηγητές μου κ. **Χ. Παπασωτηρίου**, την κ. **Ειρ. Χειλά**, τον κ. **Δημ. Καραϊδή**, και τον κ. **Χρ. Γιαλλουρίδη**, καθώς μέσω των παραδόσεων των μαθημάτων τους, μου κέντρισαν το ενδιαφέρον και μου μεταλαμπαδέυσαν πολύτιμες γνώσεις που στάθηκαν καθοριστικές για την ολοκλήρωση της παρούσας εργασίας.

Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. **Χρήστο Ζιώγα**, Επίκουρο Καθηγητή του Παντείου Πανεπιστημίου Αθηνών, για την αμέριστη προθυμία του να με βοηθήσει σε τεχνικά θέματα που αντιμετώπισα κατά τη διάρκεια της διπλωματικής εργασίας.

Κλείνοντας, το μεγαλύτερο ευχαριστώ το οφείλω στην οικογένεια μου, η οποία υπήρξε ανεκτίμητο στήριγμα για μένα και ιδιαίτερα στην σύζυγο μου **Δέσποινα Αθανασίου** για την κατανόηση και την αμέριστη συμπαράσταση που έδειξε κατά την περίοδο φοίτησής μου στο εν λόγω Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών.

Αθήνα: Ιανουάριος 2017

Γεώργιος Ι. Συρμόπουλος

ΣΥΝΟΨΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση τα τελευταία χρόνια αντιμετωπίζει μια μεγάλη πρόκληση λόγω της μαζικής μετανάστευσης ανθρώπων από την περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Υποσαχάριας Αφρικής. Κατά τη διάρκεια της κρίσης έγινε πολύς λόγος για τις γενεσιουργίες αιτίες της μετανάστευσης, τα προβλήματα και τις επιπτώσεις σε χώρες που δέχονται μεγάλα μεταναστευτικά κύματα, στις πολιτικές που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση του φαινομένου, αλλά κυρίως στο τι θα μπορούσε να γίνει σε επίπεδο ηγεσιών και κοινωνιών μέσα στην ενωμένη Ευρώπη. Η προσφυγική κρίση και οι ολοένα αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές προς την Ευρώπη είναι ένα πρόβλημα που σείει συθέμελα την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τους θεσμούς και τα κράτη μέλη της να αδυνατούν ως σήμερα να αντιμετωπίσουν επιτυχώς την έλευση τόσων εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων στα εδάφη της.

Κρίσιμο στοιχείο για την αύξηση της έντασης των μεταναστευτικών ροών στην Ευρώπη αποτέλεσε και αποτελεί η υιοθέτηση του σημερινού μοντέλου της παγκοσμιοποίησης, ο ελκυστικός δυτικός τρόπος ζωής, η οικολογική καταστροφή, και προπάντων οι ενδοκρατικές εμφύλιες διαμάχες (θρησκευτικές ή φυλετικές) στη Βόρεια Αφρική, στο ΙΡΑΚ, ο πόλεμος στη Συρία, και ο ακραίος και βάρβαρος φονταμενταλισμός του ISIS.

Είναι φανερό ότι, με την έλευση τόσων εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή κοινωνία, τόσο τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα όσο και οι εθνικές κυβερνήσεις, αιφνιδιάστηκαν από την ραγδαία κλιμάκωση των μεταναστευτικών ροών. Τα θεσμικά κείμενα που θεσμοθετήθηκαν πριν την μεταναστευτική κρίση δεν ανταποκρίθηκαν στις σύγχρονες ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ η ξαφνική και ύποπτη αδυναμία των Τουρκικών αρχών, από τον Ιούνιο του 2015, να ελέγξουν τα σύνορα τους με τη Συρία και να συγκρατήσουν τους πρόσφυγες σε δομές φιλοξενίας, είχε ως αποτέλεσμα να εισέρχονται από τα θαλάσσια σύνορα της Ευρώπης μεγάλες μάζες προσφύγων/μεταναστών, σε τέτοιο αριθμό που καθιστούσαν δυσχερή την διαχείριση τους από τα κράτη μέλη της ευρωπαϊκής ένωσης, με κύριους αποδέκτες την Ελλάδα και την Ιταλία.

Η εν λόγω κατάσταση δημιούργησε κλίμα δυσφορίας και εθνικισμού στους λαούς της Ευρώπης κάτι που είχε σαν αποτέλεσμα το κλείσιμο των εθνικών συνόρων από τα κράτη μέλη και την εν μέρη κατάργηση της Συνθήκη Σέγκεν. Συμ-

φώνα λοιπόν με τα παραπάνω , στη παρούσα διατριβή επιδιώκεται , στο 1^ο κεφάλαιο να γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου της μετανάστευσης στην Ευρώπη και την Αμερική και το πώς επηρέασε τις δυο αυτές κοινωνίες το φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης.

Στο 2^ο κεφάλαιο αναλύεται το νομοθετικό πλαίσιο και η μεταναστευτική πολιτική της Ευρώπης για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στο 3^ο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ζήτημα του ριζοσπαστικού Ισλάμ στην Ευρώπη και πως την επηρεάζει. Στο 4^ο κεφάλαιο επιχειρείται να γίνει ανάλυση των στρατηγικών συνεπειών του φαινομένου της μετανάστευσης και τέλος στο 5ο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις, όπως προκύπτουν από την μελέτη που έχει προηγηθεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
ΣΚΟΠΟΣ	2
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ.....	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	4
1.1 Η προπολεμική και μεταπολεμική μεταναστευτική ευρωπαϊκή εμπειρία... 4	
1.2 Αίτια του φαινομένου της μετανάστευσης. 7	
1.3 Το ζήτημα των πολυπολιτισμικών κοινωνιών. 9	
1.4 Η Ευρωπαϊκή εμπειρία από Μουσουλμάνους μετανάστες..... 11	
1.5 Αμερικανική πραγματικότητα. 13	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	17
2.1 Η μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης. 17	
2.2 Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο για το άσυλο. 21	
2.3 Η προσφυγική κρίση στην Ευρώπη τον 21 ^{ου} αιώνα..... 21	
2.4 Οι κυριότερες θεσμικές αποφάσεις της ΕΕ το 2015 εν μέσω ` κρίσης 23	
2.4.1 Κομβικά σημεία 23	
2.4.2 Μετεγκατάσταση..... 24	
2.4.3 Επανεγκατάσταση 25	
2.4.4 Συμφωνίες με τρίτες χώρες 25	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΛΑΜ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	28
3.1 Θεωρητική προσέγγιση του Ισλάμ ως θρησκεία..... 28	
3.2 Πολιτική θεωρία του Ισλάμ..... 33	
3.3 Επεκτατισμός του Ισλάμ στην Ευρώπη. 36	
3.4 Η «επικράτηση» του ισλάμ στην Ευρώπη 37	
3.5 Πολυπολιτισμός – πολιτιστική παγκοσμιοποίηση 43	
3.6 Το σχέδιο της νέας τάξης πραγμάτων - η ισλαμοποίηση της Ευρώπης . 46	
3.7 Το ισλάμ στην Ευρώπη σήμερα..... 49	

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.....	56
4.1 Οικονομικές συνέπειες.....	57
4.2 Δημογραφικές συνέπειες.....	60
4.3 Πολιτισμικές - Κοινωνικές συνέπειες.....	63
4.4 Η Ασφάλεια της Ευρώπης.....	69
4.4.1 Μετανάστευση και Τρομοκρατία.....	69
4.4.2 Η Μετανάστευση σαν Απειλή της Ασφάλειας.....	76
4.5 Πολιτικές Συνέπειες.....	79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	84
5.1. Συμπεράσματα.....	84
5.2 Προτάσεις.....	89
5.3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	95

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ .....

«Α» Επεξήγηση Όρων που Αναφέρονται στο Κείμενο της	
Παρούσας Διατριβής.....	A-1 έως A-2
«Β» Η Ταυτότητα των Προσφύγων στην Ευρώπη Κατά το	
Έτος 2016.(Ελλάδα).....	B-1 έως B-6
«Γ» Μουσουλμανικοί Πληθυσμοί στην Ευρώπη.....	Γ-1 έως Γ-1
«Δ» Βιβλιογραφία.....	Δ-1 έως Δ-5

ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

«ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ¹ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΗΣ ΠΛΗΘΥΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η μετανάστευση σήμερα αποτελεί το σημαντικότερο κομμάτι της ανθρώπινης κινητικότητας καθώς είναι ένα διαχρονικό και παγκόσμιο φαινόμενο το οποίο αποτελεί μία περίπλοκη και σύνθετη διαδικασία. Οι πληθυσμιακές μετακινήσεις προκαλούνται από πολλές αιτίες όπως οι κλιματικές αλλαγές, ο υπερπληθυσμός, η οικονομική ανέχεια, η αναζήτηση καλύτερης ζωής, οι πολεμικές συρράξεις, καθώς και η ανάγκη των ανεπτυγμένων χωρών για πρόσθετο εργατικό δυναμικό.

Το φαινόμενο της μαζικής μετανάστευσης στην Ευρώπη είναι πολυσύνθετο με προεκτάσεις εθνικής, κοινωνικής, οικονομικής, πολιτιστικής, νομικής και θρησκευτικής φύσεως. Το κύριο χαρακτηριστικό της δε, είναι ότι η συντριπτική πλειοψηφία των μεταναστών είναι μουσουλμάνοι, οι οποίοι έχουν ήδη υπερβεί το 5% του ευρωπαϊκού πληθυσμού (πλέον των 20.000.000 κατοίκων από τους οποίους 5 εκ. στην Γαλλία, 4 εκ. στην Γερμανία και 2 εκ. στη Βρετανία) και έως το 2020 αναμένεται να φθάσουν το 10% του πληθυσμού, ενώ με την ενδεχόμενη είσοδο της Τουρκίας στην Ε.Ε το ποσοστό αυτό θα αυξηθεί συντριπτικά.

Μέσα λοιπόν στο Ευρωπαϊκό αυτό γίνεσθαι και με μια φιλελεύθερη ευρωπαϊκή αντίληψη στην οποία κυριαρχούν οι δημοκρατικές και ατομικές ελευθερίες, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ανεξιθρησκία, συναντάμε δύο αντίθετα ρεύματα αντιμετώπισης του προβλήματος. Το πρώτο εκφράζεται εντονότερα σε κοινωνικό και λιγότερο σε πολιτικό επίπεδο. Δείχνει μια έντονη ανησυχία απέναντι στο φαινόμενο της μαζικής μετανάστευσης και ιδιαίτερα όσον αφορά το θρήσκευμα και την ποιότητα των μεταναστών.

Από την άλλη πλευρά και σύμφωνα με την παραπάνω αντίληψη, το αντίθετο ρεύμα υποστηρίζει ότι οι έντονες διαμαρτυρίες για την αθρόα είσοδο μεταναστών

---

¹ «Στρατηγική είναι η σύζευξη μέσων και σκοπών υπό το πρίσμα πραγματικής ή ενδεχόμενης σύγκρουσης. Με άλλα λόγια, η στρατηγική συνίσταται στο τρίπτυχο «μέσα – σκοποί – αντίπαλος» Κ. Κολιόπουλος: Η Στρατηγική Σκέψη. Εκδ. Ποιότητα, Αθήνα 2008 (Β΄ Έκδοση).

κυρίως μουσουλμάνων, οφείλεται σε ξενοφοβικά, ρατσιστικά ή και φασιστικά σύνδρομα, τα οποία καλλιεργεί στην ευρωπαϊκή κοινωνία μια μειοψηφία ακραίων συντηρητικών ή και ακροδεξιών πολιτικών σχηματισμών, καθώς και άλλων ομάδων οργανωμένων συμφερόντων ανάλογων απόψεων. Κατά την παραπάνω θεώρηση των πραγμάτων, η αφομοίωση των μεταναστών και η ένταξή τους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες, είναι εφικτή μέσα από ένα κατάλληλο νομικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο, με παράλληλη διαφώτιση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης.

Σύμφωνα με τον αρθρογράφο των "Financial Times" και εκδότη του "Weekly Standard" Christopher Caldwell, οι μουσουλμάνοι μετανάστες αποικιοποιούν την Ευρώπη και επιφέρουν μία εν εξελίξει αποσυνθετική επανάσταση, κατά την οποία η ευρωπαϊκή ομοιογένεια αντικαθίσταται σταδιακά από πολυπολιτισμικότητα την κοινωνική διαίρεση και την αναταραχή². Κατά τον Caldwell, ό,τι δεν μπόρεσαν να επιτύχουν στρατιωτικά οι Άραβες και οι Οθωμανοί μουσουλμάνοι στο παρελθόν, επιτελείται σήμερα στην καταναλωτική και εξατομικευμένη Ευρώπη. Η σύγχρονη ΕΕ ανέχεται παθητικά τον πολιτιστικό αφανισμό της και παρακολουθεί απλώς την μοίρα της, αδύναμη δημογραφικά, δίχως ηθικό όραμα και διάθεση υπερασπίσεως των αξιών της, δέσμια των παγκοσμιοποιημένων αντιλήψεών της περί άνευ προϋποθέσεων ιδεολογικής και ανθρωπιστικής ανοχής.

ΣΚΟΠΟΣ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να εξεταστεί εάν οι μετανάστες μέσα από τη ανεξέλεγκτη μαζική μετανάστευση / λαθρομετανάστευση, που πλήττει την Ευρώπη, αποτελούν μια νέα μορφή κινδύνου η οποία μπορεί να εξελιχθεί σε απειλή για την εθνική ασφάλεια, την κοινωνική συνοχή, την εθνοπολιτισμική ταυτότητα και ομοιογένεια της Ευρώπης. Επίσης, να προσεγγίσουμε τις αδυναμίες, τα προβλήματα και τις ελλείψεις του Ευρωπαϊκού μηχανισμού να αντιμετωπίσει το υπόψη πρόβλημα και τέλος να διαπιστωθεί εάν υφίσταται και σε ποιο βαθμό Ευρωπαϊκός σχεδιασμός.

---

² Caldwell Christopher "Reflections on the Revolution in Europe: Immigration, Islam and the West". London, Allen Lane. 2009

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ

1. Η διατήρηση της δυναμικής του μεταναστευτικού ρεύματος από τις χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας, Μέσης Ανατολής και του Μαγρέμπ για τα επόμενα χρόνια.
2. Το εκ διαμέτρου αντίθετο εθνικοπολιτισμικό υπόβαθρο των μεταναστών, που στην συντριπτική τους πλειοψηφία είναι μουσουλμανικού θρησκευματος, απέναντι στον Ευρωπαϊκό πληθυσμό του οποίου η πλειονότητα είναι χριστιανοί.
3. Οι απειλές για την Εθνική Ασφάλεια (υπόσταση και κοινωνική συνοχή της Ευρώπης) εξαιτίας των ανεξέλεγκτων μεταναστευτικών ρευμάτων από χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου.
4. Η πιθανή άρνηση των μουσουλμανικών μεταναστευτικών πληθυσμών, αρχικά να ενταχθούν και στην συνέχεια να αφομοιωθούν στις Ευρωπαϊκού χαρακτήρα κοινωνίες, εξαιτίας της άκαμπτης και ολοκληρωτικής προσήλωσης στις θεμελιώδεις αρχές της μουσουλμανικής θρησκείας.
5. Οι παρασκηνιακές πολιτικές φιλοδοξίες του ριζοσπαστικού Ισλάμ να ισλαμοποιήσει την Δυτική Ευρώπη με όργανο το Διεθνές Ισλαμικό κίνημα και δια μέσου των μουσουλμάνων μεταναστών.
6. Τα ιδεολογήματα της παγκοσμιοποίησης και των πολυπολιτισμικών κοινωνιών τα οποία με καθαρά οικονομικά κριτήρια νομιμοποιούν τη νέα αυτή πραγματικότητα για τον Ευρωπαϊκό χώρο.
7. Η εκδήλωση τρομοκρατικών ενεργειών και η προσπάθεια επιβολής του νόμου του Ισλάμ από ακραίες μουσουλμανικές οργανώσεις στον Ευρωπαϊκό χώρο.
8. Το υφιστάμενο δημογραφικό πρόβλημα στο γηγενή πληθυσμό των Ευρωπαϊκών χωρών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

1.1 Η προπολεμική και μεταπολεμική μεταναστευτική ευρωπαϊκή εμπειρία.

Το δημογραφικό έλλειμμα και οι γενικότερες εξελίξεις στην παραγωγική διαδικασία οδηγούν στην καταστροφή των παραδοσιακών δομών κοινωνικής οργάνωσης και παραγωγής. Η διατήρηση και επέκταση αυτών των φαινομένων, πολύ σύντομα, δεν θα επιτρέπουν στις εθνικές αγορές να αναπαραγάγουν και να διευρύνουν τις δομές ευημερίας των ευρωπαϊκών κοινωνιών.

Ως απάντηση στο δημογραφικό έλλειμμα φαίνεται να έρχεται, εκ των πραγμάτων, η μετανάστευση. Άλλωστε, η μετανάστευση είναι ένα διαρκές φαινόμενο που εντείνεται στις εποχές των μεγάλων κρίσεων και ανατροπών που συμβαίνουν στην παγκόσμια κοινωνία.

Για τις αναταράξεις και τα προβλήματα που δημιουργεί η μετανάστευση στη ζωή των κοινωνιών του σύγχρονου έθνους-κράτους, δεν υπήρχε ποτέ εύκολη λύση. Η αντιμετώπισή της εξαρτάτο και επηρέαζε ταυτόχρονα, το γενικότερο διεθνιστικό κλίμα της εποχής, τη φάση οικονομικής επέκτασης ή συρρίκνωσης, τα κοινωνικά και ιδιαίτερα τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των κοινωνιών υποδοχής αλλά και των χωρών αποστολής μεταναστών³.

Η μετανάστευση φαίνεται ότι αποτέλεσε μια από τις βασικές αιτίες της ανόδου του φασιστικού φαινομένου στο μεσοπόλεμο. Στη Γερμανία και στην Ιταλία η παρουσία των μεταναστών αντιμετωπίστηκε αρνητικά από τις πολιτικές δυνάμεις της εποχής του μεσοπολέμου. Υπερίσχυσαν τα πολιτικά ρεύματα που ενσωμάτωσαν τη μεταναστευτική πίεση στην ανερχόμενη ρατσιστική ιδεολογία⁴. Αντίθετα, στη Γαλλία του μεσοπολέμου οι προσεγγίσεις ήταν πιο διαλλακτικές και

³ «Η μετανάστευση είναι ο πιο ευάλωτος τομέας στην προστατευτική παρόρμηση. Σ' αυτόν σημειώθηκε η αποφασιστική εχθρική τάση εναντίον του εθνικισμού κατά την δεκαετία του 1920 και συνοδεύτηκε από μια σκλήρυνση των δυσάρεστων και επίσης κοντόφθαλμων εθνικιστικών επιχειρημάτων.» Harold James: Το τέλος της παγκοσμιοποίησης. Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2002, σελ.403.

⁴ Στο ίδιο, σελ. 334: «Η εχθρική και βίαιη αντίδραση εναντίον της μετανάστευσης είχε ήδη αναπτυχθεί από τις αρχές του εικοστού αιώνα. Εν μέρει αποτελούσε προϊόν του αυξανόμενου εκδημοκρατισμού και της εμφάνισης, μαζί με αυτόν, ενός νέου ριζοσπαστικού λαϊκισμού. Αυτοί που είχαν ενστάσεις για την παγκόσμια ολοκλήρωση υποστήριζαν, ορθώς σε κάποιο βαθμό, ότι το βιοτικό επίπεδο και τα εργατικά εισοδήματα διαβρώνονταν από την συνεχιζόμενη μετανάστευση».

πάντως σε κάθε περίπτωση, το μεταναστευτικό αντιμετωπίζονταν σε σχέση με το δημογραφικό πρόβλημα⁵. Με αφορμή τη μεταναστευτική πίεση, την ύπαρξη δηλαδή ενός φθηνού εφεδρικού στρατού εργασίας ανταγωνιστικού προς το εθνικό εργατικό δυναμικό, δημιουργήθηκε ένας εθνικιστικός κύκλος στην Ευρώπη, ο οποίος ήρθε να υποκαταστήσει το διεθνιστικό κλίμα που προηγήθηκε αμέσως μετά τη λήξη του πρώτου παγκοσμίου πολέμου⁶. Το κλίμα όμως αυτό, λόγω και της Οκτωβριανής επανάστασης, τρομοκρατούσε τις κοινωνικές δυνάμεις της Ευρώπης και τροφοδότησε τον αντικομμουνισμό.

Η αντιμετώπιση του μεταναστευτικού φαινομένου άλλαξε στην Ευρώπη μετά τον 2^ο Παγκόσμιο πόλεμο και στράφηκε προς θετική κατεύθυνση. Οι μετανάστες, προερχόμενοι κυρίως από τις χώρες της Νότιας Ευρώπης⁷, εντάχθηκαν κατά κάποιο τρόπο στη στρατηγική της ανασυγκρότησης των Ευρωπαϊκών κοινωνιών. Το γεγονός μιας δημοκρατικής πολιτικής ενσωμάτωσης επηρεάστηκε και υπήρξε αποτέλεσμα της «αυτοκριτικής» διάθεσης της κοινωνίας της Δυτικής Γερμανίας, η οποία πρωταγωνίστησε σε όλη την περίοδο της ανασυγκρότησης και μπόρεσε να εντάξει το μεταναστευτικό δυναμικό στο σοσιαλδημοκρατικό κοινωνικό συμβόλαιο.

Στη Δυτική Γερμανία και όχι μόνο, αναπτύχθηκαν θεσμοί εκπροσώπησης, συνεργασίας και ενσωμάτωσης των μεταναστών κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο (ομόσπονδα κράτη, τοπική αυτοδιοίκηση, συνδικάτα). Ταυτόχρονα, η πολιτική της ομοσπονδιακής κυβέρνησης ενθάρρυνε το άνοιγμα της κοινωνίας ασκώντας πολεμική σε μειοψηφικές νοοτροπίες της περιόδου του ναζισμού που συνέχιζαν να επιβιώνουν. Παράλληλες πρακτικές με το παράδειγμα της Δυτικής Γερμανίας -και ίσως πιο οργανωμένες- έχουμε στη Σκανδιναβία (ιδιαίτερα στη Σουηδία) αλλά και στην Ολλανδία, το Βέλγιο, την Ελβετία, και αλλού.

---

⁵ Στο ίδιο, σελ. 335: « Η Ευρωπαϊκή χώρα με τα υψηλότερα επίπεδα υποδοχής μεταναστών ήταν η Γαλλία, όπου η κίνηση ήταν πιο αποδεκτή από οπουδήποτε αλλού, μπορούσε να συμβάλει στη θεραπεία της γαλλικής δημογραφικής εξασθένησης, η οποία έθετε τη χώρα σε μειονεκτική θέση όσον αφορά την ιστορική της αντιπαλότητα με την Γερμανία». « Από όλα τα δημογραφικά φαινόμενα η μετανάστευση είναι πιο επιδεκτική άμεσης παρέμβασης και έλεγχου» και στη συνέχεια, « θα έπρεπε να γίνει προσπάθεια να ρυθμιστεί το πρόβλημα της μετανάστευσης και αυτή η προσπάθεια θα έπρεπε να είναι διεθνής. Πρόκειται για ζήτημα ειρήνης ή πολέμου τόνιζε ήδη το 1972 ο γάλλος σοσιαλιστής διευθυντής του γραφείου εργασίας Αλμπέρ Τομά», σελ. 359-360.

⁶ Αυτή η διεθνιστική έξαρση οδήγησε στην δημιουργία της Κοινωνίας των Εθνών και του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας που όμως δεν είχαν στη συνέχεια την καλύτερη τύχη.

⁷ Η καλή εξέλιξη της ενσωμάτωσης των μεταναστών από τις χώρες της Νότιας Ευρώπης προετοίμασε κατά κάποιο τρόπο και την είσοδό τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ένα άλλο κάπως διαφορετικό μοντέλο αντιμετώπισης του μεταναστευτικού φαινομένου αναπτύχθηκε στην Αγγλία. Εκεί είχαμε μαζική παρουσία- πέραν των Κυπρίων και των Τούρκων- έγχρωμων πληθυσμών από τις πρώην αποικίες. Οι Ασιατικές, κυρίως μουσουλμανικές, κοινότητες έχουν διαγράψει θετικό κύκλο συνεργασίας με την κοινωνία της Αγγλίας. Παράλληλα, διατήρησαν την πολιτισμική τους ανεξαρτησία αλλά και τους δικούς τους σκληρούς κανόνες «εσωτερικού ελέγχου» των εθνικών ομάδων τους. Η δεύτερη και τρίτη γενιά, διχάζεται ανάμεσα στις φονταμενταλιστικές αναπολήσεις των εθνικών παραδόσεων του έθνους καταγωγής (πολλές φορές αυτό το κλίμα ευνοεί τη στράτευση στις τρομοκρατικές οργανώσεις) και την επιδίωξη της ενσωμάτωσης, ως πολιτών με ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις, στην πιο φιλελεύθερη Αγγλική κοινωνία.

Στη Γαλλία οι μετανάστες προέρχονται κυρίως από το Μαγκρέμπ και τις άλλες γαλλικές αποικίες. Η γαλλική αντιμετώπιση ήταν θεωρητικά η πιο συνεπής αποδίδοντας στους μετανάστες την ιδιότητα του ισότιμου πολίτη⁸ με σχετικά εύκολο τρόπο. Άφηνε στην ευχέρεια της ατομικής συνείδησης τον αυτοπροσδιορισμό τους και αντιμετώπιζε ως ιδιωτική υπόθεση τις θρησκευτικές και άλλες κοινοτικές και πολιτιστικές εκφράσεις των μεταναστών. Το αποτέλεσμα δεν υπήρξε ανάλογο με αυτό της Γερμανίας, ούτε καν της Αγγλίας. Η κακή διαχείριση των κοινωνικών αναγκών των μεταναστών και η εγκατάλειψη στην τύχη της ενσωμάτωσής τους, οδήγησε στο πιο σημαντικό μεταναστευτικό πρόβλημα. Θεωρώντας ότι οι μετανάστες έχουν την προδιάθεση και τη δυνατότητα να γίνουν Γάλλοι, ασκήθηκε ουσιαστικά μια πολιτική αφομοίωσης που έφθασε γρήγορα σε αδιέξοδο. Δημιουργήθηκαν έτσι ισχυρά γκέτο, τα οποία εξέθρεψαν τις διαδηλώσεις του Νοεμβρίου 2005, τα βίαια επεισόδια στα προάστια του Παρισιού και στις 13 Νοεμβρίου του 2015 τη τρομοκρατική ενέργεια στη περιοχή Bataclan του Παρισιού. Εκεί έχασαν την ζωή τους 130 Γάλλοι πολίτες, ενώ οι τρομοκράτες ήταν και αυτοί Γάλλοι μουσουλμάνοι πολίτες τρίτης γενεάς γεννημένοι στο Παρίσι.

---

⁸ «Η ιδιότητα του πολίτη προκύπτει από τη μεθοδική αφαίρεση των ιδιαίτερων ταυτοτήτων του: έτσι είναι δυνατόν να περιοριστούν οι συλλογικές ταυτότητες στον ιδιωτικό χώρο και να αποκλεισθεί κάθε αναγνώρισή τους στη δημόσια ζωή, η οποία αφορά κατ' αρχήν τα άτομα ως πολίτες». Sylvie Mesure και Alain Renaud: Alter Ego. Εκδ. Πόλις, Αθήνα 2005, σελ. 57.

1.2 Αίτια του φαινομένου της μετανάστευσης.

Η σημασία των πληθυσμιακών μετακινήσεων στην ανθρώπινη ιστορία είναι πολύ μεγάλη. Σε ορισμένες περιπτώσεις οι συνέπειες ήταν θετικές, σε άλλες αρνητικές. Τα αίτια των μετακινήσεων ήταν κυρίως οικονομικά (με την ευρεία έννοια του όρου: έλλειψη τροφής, χώρου), ενώ σε κάποιες περιπτώσεις συνδέονταν άμεσα με την αύξηση του πληθυσμού. Σήμερα, οι πληθυσμιακές μετακινήσεις, πλην κάποιων εξαιρέσεων σε περίπτωση εμφύλιων ή διακρατικών συγκρούσεων, συνδέονται με την οικονομική υπανάπτυξη και το φαινόμενο του υπερπληθυσμού, το οποίο αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ανθρωπότητας⁹.

Η σύγχρονη μετανάστευση, η οποία εγκαινιάζεται ήδη από τον 19ο αιώνα, δεν είναι παρά στοιχείο των δυνάμεων εκβιομηχάνισης της Δύσης και κυριαρχίας του παραγωγικού της μοντέλου. Πράγματι, τονίζει ο Ολιβιέ Ανεκούν, «Η εκβιομηχάνιση της Δύσης συνεισέφερε στην άνοδο των μεγαλύτερων μεταναστευτικών κινήσεων που κατεγράφησαν ως τότε»¹⁰. Σήμερα, στην τρίτη φάση της παγκοσμιοποίησης¹¹, η μετανάστευση αποτελεί και πάλι δυναμική παράμετρο των παράλληλων δυναμικών της απελευθέρωσης του εμπορίου και της κίνησης κεφαλαίων, δυναμικών που έχουν καταστεί απαραίτητες για τη συντήρηση της παγκοσμιοποίησης.

Κρίσιμο στοιχείο για την αύξηση της έντασης των μεταναστευτικών ροών αποτέλεσε, και αποτελεί, η υιοθέτηση του σημερινού μοντέλου της παγκοσμιοποίησης. Η σύγχρονη παγκοσμιοποίηση ήταν συγκεκριμένη πολιτική επιλογή των κυρίαρχων δυτικών ελίτ και κυρίως των Αμερικανών μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Όπως επισημαίνεται στην τελευταία έκθεση του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, αντί της απελευθέρωσης του εμπορίου και της συναφούς ενίσχυσης των μεταναστευτικών ρευμάτων, η διεθνής κοινότητα θα μπορούσε να είχε επιλέξει άλλο δρόμο. Τα εθνικά κράτη θα μπορούσαν να επιλέξουν τις ιδιαίτερα αυτάρκειες, κλειστές και περιχαρακωμένες οικονομίες. Θα μπορούσαν να έχουν

⁹ Χ. Ναζάκης, Μ. Χλέτσος, «Μετανάστες και Μετανάστευση», Εκδόσεις Πατάκη, σελ.46

¹⁰ Olivier Annequin, «Globalization catches up with migrants», στο ILO, Migrant workers, Labour education 2002/4 No. 129, 2002, σελ. 35

¹¹ Οι τρεις φάσεις της παγκοσμιοποίησης είναι 1870-1913, 1945-1980, 1980 έως σήμερα. Κωνσταντίνος Δ. Γεώργας, Παγκοσμιοποίηση και φτώχεια. Τα ιδεολογικά πλαίσια και οι πολιτικές των διεθνών οργανισμών για την καταπολέμηση της φτώχειας, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα, 2006, σελ. 31-36 και 285-287.

αποφασίσει ότι η οικονομική απομόνωση συνιστά μικρό τίμημα μπροστά στη διατήρηση των ισχυρών εθνικών ταυτοτήτων, της κοινωνικής ηρεμίας και αρμονίας και της μέγιστης ασφάλειας εντός των συνόρων τους. Αντιθέτως, προτίμησαν να στοχεύσουν στην παγκόσμια δικτύωση των παραγωγικών συστημάτων και στην αυξανόμενη διευκόλυνση και βελτιστοποίηση των ροών του εμπορίου»¹². Με ό,τι βέβαια συνεπάγονται αυτές οι δυναμικές, δηλαδή την ανάπτυξη των κοινωνικών ανισοτήτων, την υπονόμηση της κοινωνικής συνοχής, την επέκταση των διεθνών εγκληματικών δικτύων, την εξάπλωση των ναρκωτικών, την παγκόσμια σεξουαλική εκμετάλλευση των γυναικών, τη συντήρηση της φτώχειας και της υπανάπτυξης, την εγκατάλειψη της περιφέρειας, την υπερχρέωση αρκετών χωρών του Τρίτου Κόσμου, τη διαρροή ειδικευμένων εργαζόμενων από τις αναπτυσσόμενες χώρες προς τις ανεπτυγμένες.

Άλλοι παράγοντες που συνεισφέρουν στην ένταση των σύγχρονων μεταναστευτικών ρευμάτων είναι:

- ❖ Η οικολογική καταστροφή (περιβαντολογικοί μετανάστες), συνέπεια και αυτή του σύγχρονου αναπτυξιακού μοντέλου και της παγκοσμιοποίησης.

- ❖ Οι σημαντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής όπως ξηρασίες, ερήμωση, πλημμύρες, ακραία καιρικά φαινόμενα.

- ❖ Η επιβολή δυτικών αναπτυξιακών προτύπων, π.χ. τεράστια φράγματα, από οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα, οδήγησαν στη μετακίνηση χιλιάδων ανθρώπων καταστρέφοντας τις δυνατότητες επιβίωσής τους.

- ❖ Η παγκόσμια προβολή και ωριοποίηση του ενεργοβόρου δυτικού τρόπου ζωής, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους πόρους του πλανήτη.

Η Διεθνής Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης αναρωτιέται ποιοι ανήκουν στο στρατόπεδο των χαμένων της παγκοσμιοποίησης και καταλήγει: «...είναι οι φτωχοί, οι μη κατέχοντες, οι αναλφάβητοι, οι ανειδίκευτοι εργαζόμενοι και οι γηγενείς λαοί...» Πέραν τούτου, «η αυξανόμενη κινητικότητα

---

¹² International Organization for Migration, World Migration 2008. Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy, Volume 4-IOM World Migration Report Series, 2008, σελ. 5

κεφαλαίων, που συνδυάζεται με υψηλά επίπεδα ανεργίας, έχει αποδυναμώσει τη διαπραγματευτική θέση των εργαζομένων έναντι των εργοδοτών. Ο αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός για αγορές και ξένες άμεσες επενδύσεις προκαλεί πιέσεις για αύξηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας και μείωση της κοινωνικής προστασίας¹³. Δεν είναι τυχαίο που η μετανάστευση, ως συστατικό στοιχείο της σύγχρονης φάσης της παγκοσμιοποίησης, έχει ακριβώς τις ίδιες επιπτώσεις στην αγορά εργασίας, στα κοινωνικά στρώματα που προαναφέρθηκαν, αλλά και σε χώρες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στα επίπεδα ανταγωνισμού που θέτει η παγκοσμιοποίηση.

1.3 Το ζήτημα των πολυπολιτισμικών κοινωνιών.

Με την κατάρρευση του Ανατολικού συνασπισμού το 1990 και την ανάδειξη των ΗΠΑ ως την μόνη παγκόσμια υπερδύναμη και μάλιστα με μια αυτοκρατορική ηγεμονική συμπεριφορά, μπορούμε να διακρίνουμε και τα πρώτα σημάδια σταδιακής διολίσθησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις πολιτικές της παγκοσμιοποίησης. Η απελευθέρωση των αγορών σε διεθνές επίπεδο, της εργασίας και της ελεύθερης διακίνησης κεφαλαίων που επαγγέλλεται και προωθεί η παγκοσμιοποίηση, περιλαμβάνει σαφώς και την αγορά εργασίας η οποία με τη σειρά της απαιτεί στα πλαίσια του χαμηλού κόστους μια πιο ελεύθερη διακίνηση του φθηνού εργατικού δυναμικού, πάνω από εθνικά σύνορα.

Μέσα από αυτή την καταιγίδα νέων πολιτικών ιδεολογιών και ανακατατάξεων, προέκυψε η αδήριτη ανάγκη να «νομιμοποιηθεί» ιδεολογικά η επιχειρούμενη «Νέα Τάξη Πραγμάτων» και η επιτυχία του όλου εγχειρήματος είναι μονόδρομος. Πρέπει να παρουσιαστεί ο θεσμός του «εθνικού κράτους» ως ξεπερασμένη μορφή οργάνωσης, να δαιμονοποιηθεί η προσήλωση στην εθνική ταυτότητα και τον καλώς νοούμενο πατριωτισμό και να παρουσιασθεί ως ρατσιστικός εθνικισμός και ξενοφοβία, ασκώντας ταυτόχρονα κυριολεκτικά προληπτική ιδεολογική τρομοκρατία.

---

¹³ Διεθνής Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης, Δίκαιη Παγκοσμιοποίηση. Δημιουργώντας ευκαιρίες για όλους, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα, 2004.

Το μέσο με το οποίο θα επιτευχθεί ο προαναφερθείς σκοπός ακούει στο όνομα «μεταμοντερνισμός»¹⁴ και εκπορεύεται από αριθμό πανεπιστημιακών ιδρυμάτων από την άλλη πλευρά του ατλαντικού. Συνετέθη δε από δύο διαφορετικά συστήματα, το ένα επιστημονικό και το άλλο κατά βάση πολιτικό, μέσα στο πλαίσιο νέων εκδοχών της ιστορίας κάτω από το πέπλο του «πολιτικώς ορθού». Φιλοσοφικά ο μεταμοντερνισμός είναι μια μορφή σκεπτικισμού συνδυασμένου με αυτογνωσία, του οποίου οι υποστηρικτές του διατείνονται ότι «καμία ιστορική αφήγηση δεν μπορεί να θεωρηθεί γνήσια, διότι οι συγγραφείς πάντοτε έχουν πολιτικά κίνητρα, είτε το γνωρίζουν είτε όχι. Οι μεταμοντερνιστές με λίγα λόγια πιστεύουν ότι δεν υφίσταται αντικειμενικότητα στο ιστορικό γίνεσθαι. Κάθε ισχυρισμός είναι ύποπτος, ειδικότερα εάν γίνεται γενικά αποδεκτός ως αληθινός. Έτσι στις πιο ακραίες και αντιρεαλιστικές μορφές του, ο μεταμοντερνισμός φαίνεται να υποστηρίζει την ιδέα ότι τα γεγονότα δεν είναι τίποτε περισσότερο από απόψεις, ότι η αντικειμενικότητα είναι αδύνατη και ότι δεν υπάρχει η αλήθεια παρά μόνο η άποψη της πλειοψηφίας ή μια κυρίαρχη παραδοχή σε όλα τα πεδία επιστημονικής έρευνας. Πρέπει λοιπόν να γραφούν νέες αφηγήσεις, νέες ιστορίες.

Η πολιτική της παγκοσμιοποίησης που προβάλλεται ως «υπερεθνικός οικουμενισμός» και ως «πολυπολιτισμική κοινωνία», θα χρησιμοποιήσει ως ισχυρό ιδεολογικό υπόβαθρο τον μεταμοντερνισμό για να καταλήξει στη γνωστή πολιτική των «soft frontiers», των μαλακών διαπερατών δηλαδή συνόρων. Η εξέλιξη αυτή θεωρείται αναγκαία στη λογική της παγκοσμιοποίησης, για την διαμόρφωση νέων όρων ανταγωνισμού με αναφορά πλέον όχι την εθνική αλλά την παγκόσμια αγορά.

Το εφεύρημα της «πολυπολιτισμικής κοινωνίας», με τέχνη και ιδιαίτερη επιμονή προσπαθούν να επιβάλουν ορισμένα κέντρα (πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά) των ΗΠΑ στα ιστορικά έθνη / κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου. Αφενός το εφεύρημα αποτελεί ουτοπία, αφετέρου είναι αδύνατον να συμπλεύσει με την Δημοκρατία την οποία ανέπτυξε ο δυτικός πολιτισμός και η διάνοηση. Βασικά προαπαιτούμενα στοιχεία της Δημοκρατίας είναι το κοινό εθνοπολιτισμικό στοιχείο και η εθνική και πολιτισμική συνοχή, όπως αναφέρει ο Peter Brimelow στο βιβλίο του «Alien Nation»¹⁵. Κατά μία άλλη ερμηνεία του κοινωνιολογικού λεξικού¹⁶ ως «κοι-

¹⁴ Ν.Σεβαστάκης, *Κοινότοπη χώρα: Όψεις του δημοσίου χώρου και αντινομίες αξιών στη σημερινή Ελλάδα*, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2004,σελ 25-26.

¹⁵ Brimelow Peter, *Alien Nation. Common Sense about America's Immigration Disaster*, σελ.202- 210.

νωνία» ορίζεται «μία ομάδα ατόμων, η οποία διακρίνεται μέσα από ένα ιδιαίτερο πολιτισμό (αξιακό σύστημα και παράδοση) και είναι ανεξάρτητη από άλλες ομάδοποιήσεις», ενώ τα μέλη συνδέονται μεταξύ τους με τη συνείδηση του «εμείς». Συμπερασματικά λοιπόν είναι απολύτως λάθος να αναφερόμαστε σε «πολυπολιτισμικές κοινωνίες» υπονοώντας τη συνύπαρξη «παράλληλων κοινωνιών» οι οποίες θα δύνανται να διαβιούν μέσα στην ίδια κρατική επικράτεια.

1.4 Η Ευρωπαϊκή εμπειρία από Μουσουλμάνους μετανάστες.

Περίπου δεκαπέντε εκατομμύρια ανθρώπων, που επίσημα έχουν απογραφεί στην Ευρώπη και που ανεπίσημα ξεπερνούν τα είκοσι εκατομμύρια, συνθέτουν το μεταναστευτικό ρεύμα της πρώτης δεύτερης και τρίτης γενιάς μεσανατολιτών, Τούρκων και άλλων Ασιατών, που φαίνεται να επηρεάζονται από τα διάφορα μαχητικά ισλαμιστικά κινήματα τα τελευταία χρόνια. Σ' όλη αυτή την ιστορία το παράδοξο είναι ότι, τα περισσότερα από αυτά τα κινήματα δεν εισάγονται από τις χώρες προέλευσης των μουσουλμάνων, αλλά αναπτύσσονται κατά το πλείστον αυτόνομα στις χώρες υποδοχής τους για να εξαχθούν στη συνέχεια, ορισμένα από αυτά στα μητροπολιτικά τους κέντρα. Έτσι οι περισσότερες κυβερνήσεις των χωρών (Αίγυπτος, Σουδάν, Τουρκία, Τυνησία) με μουσουλμανική θρησκευτική παράδοση, όσο και αν προσπαθούν να εκκοσμικεύσουν την πολιτική τους πρακτική, δεν παύουν να υφίστανται ασφυκτικές πιέσεις ή και να τελούν σε κατάσταση ομηρίας από ντόπια ισλαμικά κινήματα των μεταναστευτικών πυρήνων της Ευρώπης¹⁷.

Αμέσως μετά την κατάρρευση του ανατολικού μπλόκ ο ισλαμικός φονταμενταλισμός εμφανίζεται εκ των πραγμάτων ως η ισχυρότερη αντίρροπη κίνηση εναντίον του Δυτικού κόσμου. Η νέα αυτή ισορροπία είναι αβέβαιο εάν και κατά πόσο θα ενεργήσει σαν μια βραδυφλεγής βόμβα με έκδηλα ήδη τα προανακρούσματα της στις παρυφές της ευρωπαϊκής ηπείρου (Βοσνία- Ερζεγοβίνη, Κόσσοβο, Τσετσενία, Αζερμπαϊτζάν, Κουρδιστάν). Εάν οι ως τώρα περιφερειακές αυτές αναφλέξεις προοιωνίζουν τη συσπείρωση του ισλαμικού κλοιού στα ενδότερα της ευρωπαϊκής ηπείρου, τότε ίσως δεν πρέπει να κριθούν ως υπερβολικοί οι υπαι-

---

https://archive.org/stream/Alien_Nation/alien-nation-peter-brimelow#page/n230/mode/1up (Ημερομηνία πρόσβασης 23/03/2016)

¹⁶ <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/gesellschaft.html#erklarung>(Ημερομηνία πρόσβασης 23/03/2016)

¹⁷ Melanie Phillips, Londonistan, The growth of londonistan, Encounter Books, New York, 2006, pag.1-18

νιγμοί ορισμένων ευρωπαϊών ηγετών οι οποίοι μιλούσαν για απειλές εναντίον της Ευρώπης από νότο και ανατολή. Ο υπαινιγμός αυτός αφορά τον άξονα των ισλαμικών κινημάτων στις βιομηχανικά αναπτυσσόμενες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης που τα συνδέει με τα μητροπολιτικά ορμητήρια των μουσουλμάνων μεταναστών (χώρες του Μαγκρέμπ, Τυνησία, Αλγερία, Μαρόκο, Αίγυπτος, Σουδάν, Τουρκία, Ιράκ, Ιράν, Πακιστάν και άλλες μεσανατολικές χώρες). Πολλοί αναλυτές και κοινωνιολόγοι αποδίδουν τη διπλή αφύπνιση εθνοτήτων και θρησκευμάτων σε μια υφέρπουσα ταξική αντιπαράθεση, που έρχεται να καλύψει το κενό της απουσίας του «Αντίπαλου Δέους», δηλαδή του ανατολικού κομμουνιστικού συνασπισμού, για τα προοδευμένα κέντρα δυτικού καπιταλισμού.

Στα κέντρα αυτά που φιλοξενούν τους περισσότερους μουσουλμάνους μετανάστες (Γαλλία, Γερμανία, Αυστρία, Ελβετία, Ιταλία, Βρετανία, Βέλγιο, Σκανδιναβικές χώρες) ήδη από τη δεκαετία του 1950, δηλαδή την περίοδο της πρώτης μεταναστευτικής γενιάς¹⁸, αναπτύχθηκε ένα είδος θρησκευτικής ανοχής που έστω και μερικώς ισοσταθμούσε τα αισθήματα υπεροψίας που έδειχνε έναντι των μουσουλμάνων μεταναστών μεγάλο μέρος του ημεδαπού πληθυσμού. Οι ραγδαίες ανακατατάξεις απείλησαν με περιθωριοποίηση τις τοπικές κοινωνίες μουσουλμάνων της Ευρώπης. Η απάντηση στην πρόκληση αυτή ήταν η συσπείρωση γύρω από το Κοράνιο και η κοινωνική αλληλεγγύη των ομόθρησκων και ομόδοξων¹⁹.

Το «Νταρ-Ελ-Σούλ» (γη του Συμβολαίου) δηλαδή χώρα υποδοχής των μεταναστών, θα έπρεπε να εξελιχθεί σε «Νταρ-Ελ-Ισλάμ» (γη του Ισλάμ), έστω και μακριά από τη θρησκευτική τους γενέτειρα, έστω και στην καρδιά της αλλόθρησκης χώρας υποδοχής. Εάν τώρα το «Νταρ-Ελ-Ισλάμ» της αλλοδαπής αντιμετωπίζει οξύ ανταγωνισμό και διακρίσεις, υπάρχει η δυνατότητα μετατροπής του σε (Νταρ-ΕΛΧάρμπ) γη του Πολέμου κατά το ριζοσπαστικό Ισλάμ²⁰.

¹⁸ Ένα από τα μεγαλύτερα μεταναστευτικά κύματα στην Ευρώπη, άρχισε τη δεκαετία του 1960 στη Γερμανία. Εξαιτίας έλλειψης εργατικού δυναμικού κατά τη διάρκεια του «οικονομικού θαύματος» (Wirtschaftswunder) των δεκαετιών 1950 και 1960, η Δυτικογερμανική κυβέρνηση υπέγραψε διμερείς συμφωνίες «στρατολόγησης εργατών» με την Ιταλία το 1955, την Ελλάδα το 1960, την Τουρκία το 1961, το Μαρόκο το 1963, την Πορτογαλία το 1964, την Τυνησία το 1965 και την Γιουγκοσλαβία το 1968. Οι συμφωνίες αυτές επέτρεπαν τη στρατολόγηση των αποκαλούμενων «Gastarbeiter» για να εργαστούν στον βιομηχανικό τομέα χωρίς την απαίτηση ιδιαίτερων προσόντων. Στους εργάτες αυτούς επιτράπη να εργαστούν στη Γερμανία για μια περίοδο ενός ή δύο χρόνων και εν συνεχεία θα επέστρεφαν στις χώρες προέλευσής τους. Πολλοί από αυτούς όμως δεν επιθυμούσαν να επιστρέψουν και έμειναν για πάντα στη χώρα. Τα παιδιά των «Gastarbeiter» που γεννήθηκαν στη Γερμανία, έλαβαν το δικαίωμα να παραμείνουν στη χώρα χωρίς όμως να τους δοθεί η ιθαγένεια. Πολλοί απόγονοι αυτών των «Gastarbeiter» ζουν ακόμα στη Γερμανία και έχουν αποκτήσει τη γερμανική υπηκοότητα.

¹⁹ Melanie Phillips, Londonistan, The Multicultural Paralysis, Encounter Books, New York, 2006, pag.68-69

²⁰ Σωτήρης Χατζηγάκης, «Ευρώπη και Παγκοσμιοποίηση», Εκδόσεις Καστανιώτη, 1η έκδ. - Αθήνα 2007, σελ.106 -112

Με κοσμικές διαστάσεις και με ευελιξία ερμηνείας και προσαρμογής των εδαφίων του Κορανίου στα κοινωνικοπολιτικά δρώμενα, οι επικεφαλές των ισλαμιστικών κινημάτων της Ευρώπης²¹ εφαρμόζουν τους πολεμικούς κανόνες του «Νταρ-Ελ-Χάρμπ» μέσα στην ίδια τη θρησκευτική τους μεταναστευτική κοινότητα, για να εξασφαλίσουν την απαραίτητη θρησκευτική ενότητα για την κοινωνική τους επιβίωση και επικράτηση.

Η ευρωπαϊκή ισλαμική κοινότητα – θύμα οδηγείται σε μια λειτουργία με δικούς της εσωτερικούς κανόνες, που άλλοτε συμπορεύεται και άλλοτε αντιμάχεται τη γραπτή και άγραφη νομοθεσία των χωρών υποδοχής. Έτσι στη Βρετανία λειτουργεί άτυπο ισλαμικό κοινοβούλιο με ιδρυτικά μέλη τους πρώτους Τυνήσιους Ισλαμιστές που έφτασαν στην Ευρώπη το 1981. Το πνεύμα της θρησκευτικής αλληλεγγύης σιγά-σιγά υψώνεται ως ένα ανάχωμα κατά της απορρόφησης των παιδιών του Ισλάμ από τα οικονομικά συμφέροντα των χωρών υποδοχής.

Ανεξάρτητα από τα επίσημα στοιχεία για τις δραστηριότητες των μουσουλμάνων στη Βρετανία, η «Scotland Yard» έχει καταμετρήσει πάνω από τέσσερις χιλιάδες ισλαμικές οργανώσεις σε όλο το Ηνωμένο Βασίλειο. Όμως το πιο ανησυχητικό για τη Βρετανία δεν είναι τόσο η ραγδαία εξάπλωση των ισλαμικών οργανώσεων όσο η φανατική καθοδήγηση που ασκείται από τα ηγετικά τους στελέχη.²²

1.5 Αμερικανική πραγματικότητα.

Η Δημοκρατία των Η.Π.Α του 18ου και 19ου αιώνα χτίστηκε πάνω σε θεμέλια τα οποία είχαν έντονα εθνικά και πολιτιστικά χαρακτηριστικά, δηλαδή οι πολίτες της είχαν ευρωπαϊκή (λευκή) καταγωγή και ο πολιτισμός τους είχε σαν κύριο συστατικό την χριστιανική θρησκεία, εδώ θα πρέπει να γίνει σαφές ότι οι κινεζικής, ιαπωνικής και αφρικανικής καταγωγής πληθυσμοί που ζούσαν στο έδαφος των ανεξαρτήτων πολιτειών δεν είχαν πολιτικά δικαιώματα και ως εκ τούτου δεν μπορούν να υπολογισθούν ως συμμετέχοντες στην ίδρυση της αμερικανικής δημοκρατίας.

---

²¹ Melanie Phillips, Londonistan, The growth of londonistan, Encounter Books, New York, 2006, pag. 72-80

²² Melanie Phillips, Londonistan, The Multicultural Paralysis, Encounter Books, New York, 2006, pag. 67-68

Έκτοτε μελετώντας την πολιτική ιστορία των Η.Π.Α διαπιστώνουμε ότι για 150 χρόνια περίπου η μετανάστευση στη χώρα αυτή ήταν απόλυτα ελεγχόμενη, υπήρξαν μάλιστα μεγάλες περίοδοι κατά τις οποίες η μετανάστευση όχι μόνο είχε απαγορευθεί αυστηρά, με σκοπό η αμερικανική κοινωνία ως κοινωνία υποδοχής να αφομοιώσει τους ήδη υπάρχοντες μετανάστες, αλλά και όταν την επέτρεπε είχε αυστηρά μόνο – πολιτισμική χροιά. Ακόμα και η περίφημη φράση του εθνικού συγγραφέα και ενός από τους ιδρυτές της αμερικανικής δημοκρατίας Thomas Paine, ο οποίος χαρακτήρισε την Αμερική ως «πολιτικό άσυλο της ανθρωπότητας», υπέστη νοηματική διαστρέβλωση από την δήθεν προοδευτική και πολυπολιτισμική διάνοηση. Μια γρήγορη μελέτη του έργου του «Κοινός Νους» μας φανερώνει ότι ο Thomas Paine αντιλαμβανόταν την νεοϊδρυθείσα δημοκρατία σαν «άσυλο των εξ' Ευρώπης διωκομένων χριστιανών» ("we claim brotherhood with every European Christian")²³.

Το ιδεολόγημα της πολυπολιτισμικότητας είναι και για τις ΗΠΑ πρόσφατη υπόθεση και έλκει την καταγωγή του από τον μεταναστευτικό νόμο του 1965, με βάση τον οποίο, αλλάζει το μέχρι τότε ισχύον, ποιοτικό κριτήριο (το οποίο αφορούσε την εθνική και πολιτισμική καταγωγή του μετανάστη καθώς και την επαγγελματική του ικανότητα), **με το κριτήριο της οικογενειακής επανένωσης**.

Αυτή η αλλαγή του νόμου έφερε δυσάρεστες επιπτώσεις, όπως κατακόρυφη πτώση του επιπέδου των μεταναστών, αθρόα εισαγωγή μεταναστών από τριτοκοσμικές χώρες, οι οποίες δεν αφομοιώνοντουσαν, καταχρηστική εκμετάλλευση των συστημάτων δημοσίας πρόνοιας και παιδείας, και μια άνευ προηγουμένου γκεττοποίηση των μεταναστευτικών κοινωνιών, με την εμφάνιση πολλαπλών παραλλήλων κοινωνιών. Ο George Borjas, Καθηγητής Δημοσίας Πολιτικής του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ, γράφει σχετικά: «Οι σημερινοί μετανάστες είναι λιγότερο ικανοί από τους προκατόχους τους. Είναι σήμερα πολύ περισσότερο πιθανόν να ζητούν κοινωνική προστασία και βοήθεια, και πιθανόν να έχουν παιδιά ή να αποκτήσουν παιδιά τα οποία θα παραμείνουν σε πτωχές περιοχές, «γκέτο», χωρισμένες από την υπόλοιπη κοινωνία»²⁴.

²³ Paine Thomas, «Common Sense», The Rights of Man, and Other Essential Writings of Thomas Paine, New York 1984, σελ.39 .

²⁴ Mercer Ilana, «The Problem with Immigration», «Return to Reason», World Net Daily, 6/2/2002.

Σύγχρονοι Αμερικανοί αναλυτές, θεωρούν την αλλαγή του νόμου αυτού, ως την αιτία της σοβαρότερης απειλής που δέχεται η εθνική πολιτισμική και κοινωνική συνοχή και η λειτουργία των δημοκρατικών θεσμών των Η.Π.Α, από την εποχή του πολέμου της ανεξαρτησίας.

Τα τρομοκρατικά πλήγματα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001 είχαν σαν αποτέλεσμα, η μεταναστευτική πολιτική να είναι η πρώτη προτεραιότητα των Αμερικανών υπευθύνων για την Πολιτική Εθνικής Ασφαλείας της χώρας. Οι ιθύνοντες της Πολιτικής Εθνικής Ασφαλείας και της Μεταναστευτικής Πολιτικής των ΗΠΑ συνεργάστηκαν από κοινού, προκειμένου να υποδείξουν τον ασφαλέστερο τρόπο μέσα από τον οποίο η πολιτική για τη μετανάστευση θα βελτίωνε στο μέγιστο δυνατό την Εθνική Ασφάλεια. Η συνεργασία κάλυπτε ένα ευρύ φάσμα αντικειμένων και υπηρεσιών, από την έκδοση άδειας εισόδου στις ΗΠΑ (Visa) και την πλήρη διακρίβωση της ταυτότητας κάθε μετανάστη, μέχρι την αρτιότερη και αποτελεσματικότερη οργάνωση της αρμόδιας αμερικανικής υπηρεσίας INS. Κατά τον Gary Endelman το έθνος πρέπει να καταστεί ασφαλέστερο έναντι πάσης τρομοκρατικής απειλής. Και ο εν λόγω ερευνητής προσθέτει «ακόμη και αν μια προτεινόμενη μεταναστευτική πολιτική υπόσχεται να κάνει το έθνος περισσότερο ανταγωνιστικό από οικονομικής πλευράς δεν θα έχει την παραμικρή πιθανότητα να γίνει αποδεκτή από το Κράτος εάν συγχρόνως δεν χαλυβδώνει περισσότερο την εσωτερική ασφάλεια των ΗΠΑ και δεν αυξάνει την επαγρύπνηση για την διαφύλαξή της».

Στις ΗΠΑ, τη χώρα με το μεγαλύτερο πρόβλημα εισόδου μεταναστών στον κόσμο (40 εκατομμύρια ξένοι πρώτης γενιάς, με εκτίμηση ότι τουλάχιστον τα 12 εκατομμύρια είναι παράνομοι), το τρέχον διακομματικό σχέδιο νόμου περιέχει μια ριζοσπαστική θέση με σκοπό να περιοριστεί η αποδοχή μεταναστών λόγω σχέσεων συγγένειας και ο κανόνας να είναι οι γνώσεις και οι δεξιότητές τους σε σχέση με τις ανάγκες της αμερικανικής οικονομίας.

Στις ΗΠΑ, - καθώς και στον Καναδά και την Αυστραλία- χώρες που γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν μέσα από την έλευση μεταναστών, διατηρήθηκε η υπεροχή του αγγλοσαξονικού στοιχείου με εθνολογική ποσόστωση της εισροής μεταναστών από διάφορες χώρες. Αυτό σημαίνει ότι αποφαιζόταν κεντρικά πως για διάστημα μιας πενταετίας, θα επιτρεπόταν η υποδοχή συγκεκριμένου αριθμού μεταναστών από διάφορες χώρες όπως η Ιταλία, η Ελλάδα, η Ισπανία, κτλ. Η

παράνομη μετανάστευση, δηλ. η λαθρομετανάστευση, ήταν και είναι ακόμα αυστηρά ελεγχόμενη, με βασική κύρωση, την επαναπροώθηση στις χώρες αποστολής όποιων λαθρομεταναστών συλλαμβάνανε οι αρχές. Βέβαια, πάντοτε υπήρχαν άτομα που διέφευγαν και κατάφερναν να εισέλθουν και να παραμείνουν τελικά στη χώρα που επιθυμούσαν, αλλά η κατάσταση ήταν και παραμένει ελεγχόμενη. Παράλληλα, λειτουργούσαν και λειτουργούν εκτεταμένα προγράμματα εθνολογικής και κοινωνικής ενσωμάτωσης, έτσι ώστε το αγγλοσαξονικό στοιχείο να παραμένει κυρίαρχο²⁵.

---

²⁵ Σήμερα πρέπει να αντιμετωπίσουν την πρόκληση της μετανάστευσης που προέρχεται από την περιοχή του Μεξικού, η οποία τείνει να θέσει υπό αμφισβήτηση την κυριαρχία της αγγλοπροτεσταντικής κουλτούρας, χωρίς την οποία η πολιτιστική αφομοίωση δεν είναι δυνατή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

2.1 Η μεταναστευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στην Ευρώπη το θέμα της μετανάστευσης καθυστέρησε πολύ να μπει στην ατζέντα, ως ζήτημα που έχριζε ενιαία αντιμετώπιση, τα δε βήματα προς τη χάραξη ενιαίας πολιτικής υπήρξαν άτολμα.

Είναι εμφανές, ότι η πολιτική των χωρών της Ε.Ε. ταλαντεύεται μεταξύ των αυξανόμενων αναγκών από τις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας και της ενίσχυσης της παραγωγικότητας, της δημογραφικής παρακμής και της κοινωνικής αναταραχής που προκαλείται με την αύξηση των μειονοτήτων στις χώρες υποδοχής (ξενοφοβία, αύξηση εγκληματικότητας κ.τ.λ.).

Η πρώτη προσπάθεια έγινε με τη συνθήκη του Άμστερνταμ το 1997 (ενεργοποίηση 1999) στην οποία δηλώνεται με σαφήνεια ότι ένας από τους στόχους της ΕΕ είναι «να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, εντός του οποίου θα διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο, τη μετανάστευση, την αποτροπή και την καταπολέμηση του εγκλήματος»²⁶.

Το 1999 στη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου στο Τάμπερε, έγινε προσπάθεια να αποσαφηνιστούν οι διατάξεις της Συνθήκης του Άμστερνταμ, αναδεικνύοντας τις κοινές αξίες που θα διέπουν την Ένωση. Η ελευθερία, ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, το κράτος δικαίου, η ελεύθερη κυκλοφορία, είναι μερικές από αυτές που επαναβεβαιώθηκαν για όλους τους πολίτες της ΕΕ και τους υπηκόους τρίτων χωρών. Στο Τάμπερε καταβλήθηκε έντονη προσπάθεια να προσδιοριστεί μια κοινή πολιτική σε ό,τι αφορά τα θέματα ασύλου, όμως ορισμέ-

---

²⁶ The Treaty of Amsterdam, Άρθρο 1, παρ. 5

νες χώρες (π.χ. Ολλανδία, Μ. Βρετανία, Δανία) σκλήρυναν την στάση τους με λήψη μονομερών μέτρων, με αποτέλεσμα αυτή η οδηγία να μην υιοθετηθεί.

Το 2003 προωθήθηκε ο κανονισμός 343/2003, γνωστός και ως Δουβλίνο II, για θέσπιση κριτηρίων και μηχανισμών προσδιορισμού του κράτους – μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης ασύλου. Την ίδια περίοδο εκδόθηκαν και άλλες σημαντικές οδηγίες για την οικογενειακή επανένωση και την χορήγηση του καθεστώτος «του επί μακρόν διαμένοντος» σε όσους διαμένουν νόμιμα σε χώρες της ΕΕ για χρονικό διάστημα άνω των 5 ετών.

Το 2004 στα πλαίσια μιας κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής, δημιουργήθηκε η FRONTEX (Frontières extérieures), ένας οργανισμός της ΕΕ που θα συντονίζει τη συνεργασία μεταξύ των εθνικών συνοριοφυλάκων για την ασφάλεια των εξωτερικών συνόρων της. Οι επιχειρήσεις της Frontex στοχεύουν στον εντοπισμό και την καταστολή της παράνομης μετανάστευσης, της εμπορίας ανθρώπων και της διείσδυσης τρομοκρατών. Ο οργανισμός έχει την έδρα του στη Βαρσοβία, της Πολωνίας²⁷.

Εφόσον το πρόγραμμα Τάμπερε είχε συμπληρώσει ήδη μια 5ετία, τα κράτη μέλη της ΕΕ προχώρησαν σε ένα πολυετές φιλόδοξο πρόγραμμα για την περίοδο 2004 – 2009 «το πρόγραμμα της Χάγης». Βασικά στοιχεία του προγράμματος αποτελούσαν η ρύθμιση των μεταναστευτικών ροών και η εμβάθυνση της συνεργασίας για τη μετανάστευση και τον έλεγχο των συνόρων (κοινές δράσεις για την καταπολέμηση της λαθρομετανάστευσης ιδιαίτερα δια θαλάσσης). Παράλληλα, αποφασίστηκε η διαμόρφωση ενιαίου ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου μέχρι το 2010, η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος, η επέκταση της αμοιβαίας αναγνώρισης δικαστικών αποφάσεων σε αστικά και ποινικά θέματα καθώς και η πληρέστερη αξιοποίηση της EUROPOL (European Police Office) και EUROJUST (European Union's Judicial Cooperation Unit)²⁸

Λόγω όμως της αύξησης των μεταναστευτικών ροών- συνέπεια των αποτελεσμάτων της «Αραβικής Άνοιξης», το 2011 -αναπτύσσεται το σχέδιο της Νέας Συνολικής Προσέγγισης για τη Μετανάστευση και την Κινητικότητα (ΣΠΜΚ) .Το

²⁷ www.frontex.europa.eu "Mission and Tasks", (ημερομηνία πρόσβασης 02 Μαρ 2016)

²⁸ <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki>, (ημερομηνία πρόσβασης 02 Μαρ 2016)

σχέδιο στοχεύει στην προώθηση του διαλόγου και της συνεργασίας με χώρες εκτός ΕΕ σε τέσσερεις τομείς: καλύτερη οργάνωση της νόμιμης μετανάστευσης και προώθησης της ορθής διαχείρισης της κινητικότητας, πρόληψη και καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων, μεγιστοποίηση του αναπτυξιακού αντίκτυπου της μετανάστευσης και προώθηση της διεθνούς προστασίας και ενίσχυσης της εξωτερικής διάστασης της πολιτικής ασύλου²⁹.

Το 2013 ψηφίστηκε ο κανονισμός 604/2013, γνωστός και ως Δουβλίνο III, ο οποίος και κατήργησε τον 343/2003 (Δουβλίνο II). Αφορούσε τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας, ή από απάτριδα.

Το τελευταίο μεγάλο βήμα για τη χάραξη της ευρωπαϊκής μεταναστευτικής πολιτικής είναι το «πρόγραμμα της Στοκχόλμης» για την περίοδο 2010 έως 2014 με κεντρική ιδέα την οικοδόμηση της Ευρώπης των πολιτών. Το πρόγραμμα θέτει ως προτεραιότητες, την προώθηση των δικαιωμάτων των πολιτών της Ευρώπης, τη βελτίωση της καθημερινότητας, την προστασία των πολιτών, την πρόσβαση στον ευρωπαϊκό χώρο, την αλληλεγγύη και την εταιρική σχέση σε θέματα μετανάστευσης και ασύλου καθώς και στην εξωτερική διάσταση του τομέα ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης³⁰.

Παρ' όλες τις προσπάθειες της ΕΕ να ασκήσει μια πολιτική μετανάστευσης στα πλαίσια του ευρωπαϊκού κεκτημένου, διαπνεόμενη από τις αξίες της, ο όγκος των προσφυγικών - μεταναστευτικών ροών εντός του 2015 διέψευσε κάθε προσδοκία. Το αποτέλεσμα ήταν λόγω των αυξανόμενων καθημερινά ροών οι χώρες του «βαλκανικού διαδρόμου» να κλείσουν τα σύνορα ως μέτρο πίεσης, προκειμένου να ανακόψουν τις ροές. Συνέπεια της κίνησης αυτής ήταν να εγκλωβιστούν στην Ελλάδα περίπου 50.000 πρόσφυγες – μετανάστες, ενώ οι ροές από την Τουρκία συνεχίζονται.

---

²⁹ europa.eu/rapid/press-release Δελτίο Τύπου (ημερομηνία πρόσβασης 2 Μαρ 2016)

³⁰ Το ίδιο όπως το 29.

Σε μια προσπάθεια αντιμετώπισης της νέας κατάστασης οι αρχηγοί των κρατών – μελών της ΕΕ συναντήθηκαν την 8η Μαρτίου 2016 και οι αποφάσεις που ελήφθησαν σε γενικές γραμμές είναι:

- Προστασία των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.
- Κλείσιμο του βαλκανικού διαδρόμου.
- Πλήρης και αξιόπιστη καταγραφή όλων όσων εισέρχονται παρανόμως στα ελληνικά νησιά (και στην Ιταλία) μέσω των hot spots.
- Δημιουργία δομών και οικονομική στήριξη στην Ελλάδα που θα φιλοξενήσει για μεγάλο χρονικό διάστημα όσους εγκλωβισθούν στη χώρα.
- Συμφωνία με την Τουρκία για επανεισδοχή όσων φεύγουν από το έδαφός της και αντιμετώπιση των ροών σε τουρκικό έδαφος.
- Οικονομική υποστήριξη και άλλα ανταλλάγματα προς την Τουρκία που ήδη σηκώνει τεράστιο βάρος από τους πρόσφυγες για συνέχιση της παραμονής τους στο έδαφός της.
- Αποδοχή ενός αριθμού προσφύγων με οργανωμένο τρόπο για μετεγκατάσταση από την Τουρκία κατ' ευθείαν στις χώρες της ΕΕ.
- Χαρακτηρισμός κάποιων χωρών εκτός ΕΕ ως «ασφαλών τρίτων χωρών» όπου επιτρέπεται η επιστροφή προσφύγων χωρίς πρόβλημα³¹.

Η παραπάνω συμφωνία μένει να αξιολογηθεί στην πράξη, αν και με μια πρώτη ανάγνωση εκτιμάται ότι η Τουρκία, η οποία φιλοξενεί στο έδαφός της 2 εκ. πρόσφυγες, χρησιμοποίησε το μεταναστευτικό ως μοχλό πίεσης προκειμένου να κερδίσει ανταλλάγματα ως προς το καθεστώς βίζας, την έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων και τη γενναία χρηματοδότηση από πλευράς ΕΕ.

---

³¹ Α. Συρίγος, Επίκουρος καθηγητής διεθνούς δικαίου & εξωτερικής πολιτικής, άρθρο στην Εφημ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 13 Μαρ 2016

Αντιθέτως η Ελλάδα θα θεωρείται πρώτη χώρα υποδοχής με ό,τι αυτό συνεπάγεται και θα παραμείνουν οι περίπου 50.000 πρόσφυγες – μετανάστες που ήδη βρίσκονται στη χώρα σε δομές φιλοξενίας, ενδεχομένως βέβαια και να αυξηθούν, μέχρι νεωτέρας. Με αυτό τον τρόπο ουσιαστικά τα σύνορά των Σκοπίων καθίστανται σύνορα της Ευρώπης, διασφαλίζοντας τις χώρες στα κεντρικά και στα βόρεια, ενώ η συνθήκη ΣΕΝΓΚΕΝ τίθεται υπό αναθεώρηση.

2.2 Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο για το άσυλο.

Σκοπός της πολιτικής ασύλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να εναρμονίσει τις διαδικασίες ασύλου στα κράτη μέλη με τη θέσπιση κοινών ρυθμίσεων για το άσυλο προκειμένου να παρέχεται κατάλληλο καθεστώς σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που χρήζει διεθνούς προστασίας. Η πολιτική αυτή πρέπει να συμμορφώνεται προς τα δύο διεθνή θεσμικά κείμενα που αποτελούν τον ακρογωνιαίο λίθο του διεθνούς νομικού καθεστώτος για την προστασία των Προσφύγων, τη σύμβαση της Γενεύης του 1951 και το πρωτόκολλο του 1967.

Η Νομική βάση της πολιτικής του ασύλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), με τα Άρθρα 67 παράγραφος 2 και 78 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ και το Άρθρο 18 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ, εξασφαλίζει κοινή πολιτική στους τομείς του ασύλου, η οποία βασίζεται στην αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών μελών και είναι δίκαιη έναντι στους υπηκόους τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των ιθαγενών. Για τους σκοπούς αυτούς, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, λαμβάνουν μέτρα που αφορούν την κοινή πολιτική θεωρήσεων και άλλων τίτλων διαμονής βραχείας διάρκειας. Σύμφωνα με το άρθρο 78, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο καλούνται να αποφασίζουν σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία, να λαμβάνουν μέτρα για την ανάπτυξη ενός κοινού ευρωπαϊκού συστήματος ασύλου ή ενιαίου καθεστώτος επικουρικής προστασίας και κοινού συστήματος για την προσωρινή προστασία των εκτοπισμένων προσώπων σε περιπτώσεις μαζικής εισροής.

2.3 Η προσφυγική κρίση στην Ευρώπη τον 21^ο αιώνα

Η προσφυγική κρίση επέφερε καταγιστικές εξελίξεις, καθώς αυτή εξελίχθηκε σε κολοσσιαίο ανθρωπιστικό θέμα για την Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη το επιτακτικό της καθήκον για προστασία των ατόμων που έχουν ανάγκη, για την άμεση αντιμετώπιση προβλημάτων που προκύπτουν στις χώρες που δέχονται τους μετανάστες και πρόσφυγες καθώς και για την αντιμετώπιση των αντιδράσεων στο εσωτερικό των χωρών, έθεσε σαν πρώτη της προτεραιότητα την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων.

Ως πρώτη αντίδραση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέταξε και παρουσίασε, το Μάιο του 2015, ένα σχέδιο δέκα σημείων με μέτρα άμεσης εφαρμογής. Ταυτόχρονα το Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο τάχθηκαν υπέρ του σχεδίου αυτού. Το Σεπτέμβριο του 2015 προτάθηκε, από την Επιτροπή, δέσμη μέτρων που αφορούσαν την μετεγκατάσταση των προσφύγων. Ενώ, τον Οκτώβριο του 2015 η Επιτροπή παρουσίασε σχέδιο προγράμματος δράσης για τη συνεργασία ΕΕ-Τουρκίας σχετικά με τη στήριξη των προσφύγων και τη διαχείριση της μετανάστευσης. Στόχος των σχεδίων αυτών είναι η κινητοποίηση όλων των πολιτικών και εργαλείων που έχει στη διάθεση της η Ευρωπαϊκή Ένωση. Προς επίτευξη αυτού του στόχου, είναι εμφανές ότι πρέπει να συνδυαστούν τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές πολιτικές ενώ όλοι οι εμπλεκόμενοι πρέπει, σύμφωνα με το σχέδιο να εργαστούν από κοινού.

Αυτή η προσπάθεια αποτυπώθηκε στις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά το έτος 2015. Στα κείμενα αυτά είναι εμφανές ότι το σύνολο των συμμετεχόντων κατανοούν ότι είναι επιτακτική η ανάγκη για τη χάραξη μιας νέας και μακροπρόθεσμης κοινής μεταναστευτικής πολιτικής και της λήψης άμεσων μέτρων όπως παρακάτω:

- ❖ Χρησιμοποίηση των μέσων που διαθέτει η Ευρωπαϊκή Ένωση για βοήθεια στα κράτη που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή.

- ❖ Δράσεις για την διάσωση των ανθρώπινων ζωών.

- ❖ Αναθεώρηση του καθεστώσ μετεγκατάστασης.

- ❖ Ενέργειες για την επανεγκατάσταση των προσφύγων.

- ❖ Συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τρίτες χώρες.
- ❖ Στόχευση στα εγκληματικά δίκτυα λαθραίας διακίνησης ανθρώπων.

2.4 Οι κυριότερες θεσμικές αποφάσεις της ΕΕ το 2015 εν μέσω κρίσης

2.4.1 Κομβικά σημεία

Για την αντιμετώπιση της παρούσας μεταναστευτικής κρίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέπτυξε την προσέγγιση των ομάδων στήριξης για τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών σε «κομβικά σημεία», δηλ. κέντρα υποδοχής και καταγραφής μεταναστών **«hotspot»**³². Πρόκειται για τα «κομβικά σημεία», στα οποία οι περισσότεροι μετανάστες εισέρχονται στην Ένωση, όπως η Σικελία και η Λαμπεντούζα στην Ιταλία ή η Λέσβος και η Κως στην Ελλάδα. Σε αυτά ακριβώς τα σημεία είναι αναγκαία η παροχή επιχειρησιακής στήριξης από την ΕΕ, ώστε οι μετανάστες να ελέγχονται και να καταγράφονται. Η Ένωση παρέχει επιχειρησιακή στήριξη στα κράτη μέλη μέσω της Frontex, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Υποστήριξης για το Άσυλο και της Ευρωπόλ. Τα κέντρα υποδοχής θα βρίσκονται υπό τον πλήρη έλεγχο του κράτους μέλους υποδοχής. Έτσι, τον Ιούνιο του 2015, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να δημιουργηθούν δομές, στα κράτη μέλη της πρώτης γραμμής για την καταγραφή των μεταναστών. Τα πρώτα κομβικά σημεία υποδοχής έχουν πλέον δημιουργηθεί στην Ιταλία και την Ελλάδα.

Σε ότι αφορά την εφαρμογή των παραπάνω μέτρων, από τα 5 κέντρα πρώτης υποδοχής που προβλέπονταν για την Ελλάδα, μόνο 1 είναι πλήρως λειτουργικό, στη Λέσβο. Από τα 6 κέντρα πρώτης υποδοχής που προβλέπονταν για την Ιταλία, 2 λειτουργούν μέχρι στιγμής, στη Λαμπεντούζα και στο Τραπάνι³³. Σημειώνεται ότι για τη διεκπεραίωση της μετεγκατάστασης απαιτούνται κέντρα πρώτης υποδοχής πλήρως λειτουργικά.

³² European Commission (September 2015). Managing the refugees crisis: immediate operational, budgetary and legal measures under the European Agenda on Migration . COM(2015) 490 final. Διαθέσιμο στην [ec.europa.eu/.../communication_on_managing the refugees crisis](http://ec.europa.eu/.../communication_on_managing_the_refugees_crisis) (πρόσβαση την 08 Φεβρουαρίου 2016).

³³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προσφυγική κρίση: η Επιτροπή εξετάζει τις δράσεις του 2015 και καθορίζει τις προτεραιότητες για το 2016. Διαθέσιμο στην http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_el.htm (πρόσβαση 10 Φεβρουαρίου 2015).

2.4.2 Μετεγκατάσταση

Την 17η και 22η Σεπτεμβρίου 2015 το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων για τη μετανάστευση εξέδωσε απόφαση για τη σύσταση προσωρινού και έκτακτου μηχανισμού μετεγκατάστασης 160.000 ατόμων με σαφή ανάγκη διεθνούς προστασίας, από την Ιταλία και την Ελλάδα, σε άλλα κράτη μέλη³⁴. Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της μετεγκατάστασης, από τα 160.000 άτομα που συμφωνήθηκε τον Σεπτέμβριο 2015 από το Συμβούλιο να μετεγκατασταθούν, έχουν μετεγκατασταθεί μόνο 272 άτομα³⁵. Προκειμένου να υπάρξουν αποτελέσματα όσον αφορά την μετεγκατάσταση, τόσο τα κράτη μέλη που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή όσο και τα κράτη μέλη στα οποία πρέπει να μετεγκατασταθούν τα άτομα που έχουν ανάγκη, οφείλουν να εφαρμόσουν γρήγορα τις δύο αποφάσεις για τη μετεγκατάσταση. Αυτό θα συμβεί κυρίως δηλώνοντας και ταυτόχρονα αυξάνοντας τον αριθμό των θέσεων που είναι άμεσα διαθέσιμες και εξασφαλίζοντας την υποδοχή των ατόμων αυτών³⁶.

---

³⁴ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Σεπτέμβριος 2015). Κυριότερα αποτελέσματα Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/el/meetings/jha/2015/09/22> (πρόσβαση 08 Φεβρουαρίου 2015)

³⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προσφυγική κρίση: η Επιτροπή εξετάζει τις δράσεις του 2015 και καθορίζει τις προτεραιότητες για το 2016. Διαθέσιμο στην http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_el.htm (πρόσβαση 10 Φεβρουαρίου 2015).

³⁶ Προσφυγική κρίση: η Επιτροπή εξετάζει τις δράσεις του 2015 και καθορίζει τις προτεραιότητες για το 2016. (Ιανουάριος 2016). Διαθέσιμο στην <http://europedirect.eliamep.gr/prosfigiki-krisi-epitropi-exetazi-tis-drasis-tou-2015-kathorizi-tis-protiereotites-gia-2016/> (πρόσβαση την 08 Φεβρουαρίου 2016).

2.4.3 Επανεγκατάσταση

Την 20η Ιουλίου 2015 το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων για τη μετανάστευση εξέδωσε απόφαση, σύμφωνα με την οποία θα πραγματοποιούνταν επανεγκατάσταση 20.000 και πλέον προσφύγων, μέχρι το 2017³⁷. Σε ό,τι αφορά την εφαρμογή της επανεγκατάστασης στο τέλος του 2015, μόνο 779 άτομα είχαν πράγματι επανεγκατασταθεί. Συνολικά αναμένεται να επανεγκατασταθούν 22.504 άτομα έως το τέλος του 2017³⁸.

2.4.4 Συμφωνίες με τρίτες χώρες

Την 29η Νοεμβρίου 2015, η Σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ με την Τουρκία, ενέκριναν κοινό σχέδιο δράσης για την αντιμετώπιση της προσφυγικής κρίσης που έχει δημιουργήσει η κατάσταση στη Συρία³⁹. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα εντείνουν την πολιτική και οικονομική συμμετοχή τους προκειμένου να ανακοπεί η ροή μεταναστών προς την ΕΕ μέσω της Τουρκίας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να χορηγήσει αρχικό ποσό ύψους 3 δισ. ευρώ πρόσθετων πόρων ώστε να βοηθήσει την Τουρκία να βελτιώσει την κατάσταση των Σύριων προσφύγων που βρίσκονται ήδη στη χώρα. Το σχέδιο δράσης προβλέπει επίσης αυξημένη συνεργασία όσον αφορά τους μετανάστες που δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας. Επιπλέον, η συμφωνία επανεισδοχής της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Τουρκίας θα τεθεί σε πλήρη εφαρμογή από τον Ιούνιο του 2016. Στις 3 Φεβρουαρίου 2016 τα κράτη μέλη συμφώνησαν σχετικά με τον τρόπο παροχής χρηματοδότησης, ύψους 3 δισ. Ευρώ, στην Τουρκία⁴⁰.

³⁷ European Council (July 2015). Justice and Home Affairs Council, 20/07/2015. Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/el/meetings/jha/2015/07/20> (πρόσβαση 08 Φεβρουαρίου 2015).

³⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Προσφυγική κρίση: η Επιτροπή εξετάζει τις δράσεις του 2015 και καθορίζει τις προτεραιότητες για το 2016. Διαθέσιμο στην http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_el.htm (πρόσβαση 10 Φεβρουαρίου 2015).

³⁹ Σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ με την Τουρκία, 29/11/2015 - Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας (Νοέμβριος 2015). Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2015).

⁴⁰ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο (Φεβρουάριος 2016). Η ΕΕ δήλωσε στη διάσκεψη του Λονδίνου ότι διαθέτει πάνω από 3 δισ. € για τη Συρία το 2016. Διαθέσιμο στην www.consilium.europa.eu/press-releases/2016/02/04-eu-pledge-for-syrians/ (πρόσβαση την 12 Φεβρουαρίου 2016).

Στις 4 Φεβρουαρίου 2016, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεσμεύτηκε να διαθέσει πάνω από 3 δισ. ευρώ στη Συρία⁴¹. Ο Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Donald Tusk συμμετείχε με παγκόσμιους ηγέτες σε διάσκεψη στο Λονδίνο, όπου ανακοίνωσε την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συνεισφέρει 3 δισ. ευρώ το 2016 για να βοηθήσει τον συριακό λαό⁴². Η βοήθεια αυτή αφορά τους διαμένοντες εντός της Συρίας, καθώς και τους πρόσφυγες και τις κοινότητες υποδοχής τους στις γειτονικές χώρες.

Στις 17 Μαρτίου 2016, τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου συναντήθηκαν με τον τούρκο ομόλογό τους. Κατά τη διάρκεια της συνάντησης αποφασίστηκε⁴³:

- Όλοι οι νέοι παράτυποι μετανάστες που φθάνουν στα ελληνικά νησιά μέσω Τουρκίας από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα θα επιστρέφονται σε αυτήν.
- Για κάθε επιστροφή Σύριου στην Τουρκία από τα ελληνικά νησιά, ένας άλλος Σύριος θα επανεγκαθίσταται από την Τουρκία στην Ευρωπαϊκή Ένωση.
- Η Τουρκία θα λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό να αποτρέψει το άνοιγμα νέων θαλάσσιων ή χερσαίων οδών παράνομης μεταναστευσης από την Τουρκία προς την Ευρωπαϊκή Ένωση και θα συνεργασθεί εν προκειμένω με τις γειτονικές χώρες
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση, θα επισπεύσει περαιτέρω την εκταμίευση των 3 δισεκατομμυρίων ευρώ που είχαν αρχικά εγκριθεί στο πλαίσιο της διευκόλυνσης για τους πρόσφυγες στην Τουρκία και θα εξασφαλίσει την χρηματοδότηση περαιτέρω έργων.

⁴¹ Σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ΕΕ με την Τουρκία, 29/11/2015 - Δήλωση ΕΕ – Τουρκίας (Νοέμβριος 2015). Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement> (πρόσβαση 12 Φεβρουαρίου 2015).

⁴² European Council. Intervention by President Donald Tusk at the London Supporting Syria and the Region conference. Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/04-tusk-remarks-london-conference-syria/> (πρόσβαση την 12 Φεβρουαρίου 2016).

⁴³ European Council. EU-Turkey statement, 18 March 2016 (Μάρτιος 2016). Διαθέσιμο στην <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/> (πρόσβαση την 24 Μαρτίου 2016).

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της θα συνεργασθούν με την Τουρκία σε κάθε κοινή προσπάθεια βελτίωσης των ανθρωπιστικών συνθηκών στο εσωτερικό της Συρίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΟΥ ΙΣΛΑΜ

ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.

3.1 Θεωρητική προσέγγιση του Ισλάμ ως θρησκεία.

Τόσο ο χριστιανισμός όσο και το ισλάμ ακολουθούν την εβραϊκή παράδοση συγκρότησης του έθνους με μοναδική βάση τη θρησκεία, όλοι οι υπόλοιποι προσδιορισμοί όπως αίμα, ιστορία, τέχνες, επιστήμες, γλώσσα κ.λ.π εξοβελίζονται στην θέση του τυχαίου έως αδιάφορου.

α. Πηγες του Ισλάμ

(1) **Το Κοράνι**⁴⁴ (Ο Λόγος του Θεού) (Coran)

Ο Μωάμεθ γράφει τα λόγια που του υπαγόρευσε ο Θεός μέσω του Αρχάγγελου Γαβριήλ, για να διδάξει στους ανθρώπους. Τα λόγια αυτά αποτελούν το Κοράνι, το ιερότερο βιβλίο για κάθε Μουσλίμ (Μουσουλμάνο). Κοράνι σημαίνει ανάγνωσμα. Όταν ο μουσουλμάνος διαβάζει το Κοράνι ή ακούει να το διαβάζουν, ακούει τον ίδιο τον Θεό να μιλάει, ακριβώς όπως μίλησε στο Μωάμεθ μέσω του αρχαγγέλου του. Κατά την ορθόδοξη μουσουλμανική άποψη, το Κοράνι υπήρχε πάντοτε και δεν γράφτηκε την ώρα που το υπαγόρευε ο Αρχάγγελος στον Μωάμεθ. Το Κοράνι για τους πιστούς είναι ο λόγος του Θεού, όχι τα λόγια του Θεού⁴⁵. Την θέση που έχει στην Χριστιανική θεολογία ο Χριστός ως προαιώνιος λόγος του Θεού, πήρε στο Ισλάμ κατά κάποιο τρόπο το Κοράνι. Για το λόγο αυτό, ποτέ στην ανθρώπινη ιστορία ένα βιβλίο δεν θεωρήθηκε τόσο ιερό όσο το Κοράνι, διότι οι πιστοί τους σέβονται μεν τα ιερά βιβλία, τόσο του Χριστιανισμού όσο και του Εβραϊσμού, αλλά δέχονται ότι τα έγραψαν άνθρωποι. Οι μουσουλμάνοι αντίθετα πιστεύουν ότι ο Θεός ο ίδιος έγραψε το Κοράνι και δόθηκε στους ανθρώπους «καθ' υπαγόρευ-

⁴⁴ Δρ Κυρ. Νικολάου - Πατραγιάς «Ισλαμικό Δίκαιο» διάλεξη της 07 Ιαν 2016 στη ΣΕΘΑ (68η Εκπαιδευτική Σειρά).

⁴⁵ Shaykh Fadhilalla Haeri, «Ισλαμισμός Βασικές Αρχές», Εκδόσεις Ι. Φλώρος, Αθήνα 1998, σελ. 26

ση» δια χειρός του Μωάμεθ. Η υπαγόρευση έγινε λέξη προς λέξη γι' αυτό και η παραμικρή αλλαγή στο κείμενο του Κορανίου θεωρείται ιεροσυλία. Το Κοράνι άσκησε επίδραση που δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς, σε όλη τη ζωή και τα ήθη των μουσουλμανικών λαών. Μέσω του Κορανίου πάρα πολλές αραβικές λέξεις μπήκαν σε διάφορες γλώσσες και Κορανικές εκφράσεις έγιναν παροιμιώδεις σε όλο τον Ισλαμικό κόσμο. Απειράριθμοι είναι εκείνοι που το έχουν αποστηθίσει, επίσης χρησιμεύει σαν αλφαβητάριο, σαν λεξικό, σαν γραμματική και σαν οδηγός συμπεριφοράς για εκατομμύρια ανθρώπους.

Το περιεχόμενο του Κορανίου είναι ποικίλο, υπάρχουν νομικοί και θρησκευτικοί κανόνες, όπως εντολές για προσευχή και νηστεία, για προσκύνημα, για το γάμο, για την διανομή την κληρονομιάς, για το ποινικό δίκαιο κλπ. Η Παλαιά Διαθήκη και τα Ευαγγέλια είναι κατά το Κοράνι αποκαλύψεις του Θεού, έχουν όμως παραφθαρεί από τους Εβραίους και τους Χριστιανούς.

(2) **Σούννα**⁴⁶ (παραδόσεις) (Sunnah)

Εκτός από το Κοράνι η δεύτερη πηγή της θρησκείας του Ισλάμ είναι η Σούννα. Πρόκειται για τα λόγια και τις πράξεις του προφήτη Μωάμεθ όπως καταγράφονται σε συλλογές που ονομάζονται «Χαντίθ» (Hadith) (Αναφορές). Ο Μωάμεθ ως άνθρωπος εκλεκτός από τον θεό, θεωρείται υπέρτατο υπόδειγμα συμπεριφοράς από όλους τους μουσουλμάνους και ο τρόπος ζωής του (απλός, ταπεινός και βαθιά πνευματικός) ,παράδειγμα προς μίμηση.

(3) Η **ομόφωνη απόφαση** της μουσουλμανικής κοινότητας σε ζητήματα νομολογίας και πολιτικής διοίκησης, μια ομοφωνία που στις σημερινές συνθήκες αναφέρεται στις γνώμες των ειδικών θεολόγων και νομοδιδασκάλων.

(4) Η **ανάλυση κάθε νέου ζητήματος** κατ' αναλογία στις περιπτώσεις που το Κοράνι και η Σούννα δεν δίνουν απαντήσεις σε συγκε-

⁴⁶ Δρ Κυρ. Νικολάου - Πατραγάς «Ισλαμικό Δίκαιο» διάλεξη της 07 Ιαν 2016 στη ΣΕΘΑ (68η Εκπαιδευτική Σειρά).

κριμένα θέματα. Πάνω στη βάση αυτών των τεσσάρων πηγών πίστης χτίστηκε και χτίζεται ακόμα η Σαρία (Sharia) ή ισλαμικός νόμος. Θεωρητικά τουλάχιστον, η Σαρία είναι νόμος παγκόσμιας ισχύος που δεν αναγνωρίζει εθνότητες ή εθνικές διαφορές, κοινωνικές τάξεις, φύλο ή χρώμα δέρματος. Τα νομικά δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που προβλέπει, χωρίζονται στις υποχρεώσεις απέναντι στο Θεό και στις κοινωνικές υποχρεώσεις. Ο πυρήνας των πρώτων αποτελείται από τους πέντε στύλους του Ισλάμ. Οι δεύτερες αποτελούν οικογενειακό δίκαιο. Το πως όλα αυτά βιώνονται στην πράξη είναι βέβαια ζήτημα που επηρεάζεται από τις εκάστοτε κοινωνικοπολιτικές συνθήκες.

β. Το Θεμέλιο της Θρησκείας «DIN»⁴⁷

Η θρησκευτική ζωή των πιστών στηρίζεται στους πέντε πυλώνες της πίστης και οι οποίοι είναι:

- ❖ Ο πρώτος πυλώνας της πίστεως είναι η ομολογία της πίστεως ή Σαχαντέτ (shahadet), δηλαδή «μαρτυρία» και δηλώνει πως δεν υπάρχει Θεός πλην του ενός και ο Μωάμεθ είναι ο προφήτης του.

- ❖ Ο δεύτερος πυλώνας της πίστης είναι η θεία δικαιοσύνη δηλαδή ότι ο Θεός είναι απολύτως δίκαιος.

- ❖ Ο τρίτος πυλώνας της πίστης είναι οι Προφήτες που έχουν σταλεί από την ύψιστη αλήθεια για να ανυψώσουν την ανθρώπινη συνείδηση στην υψηλότερη επίγνωση και γνώση.

- ❖ Ο τέταρτος πυλώνας σχετίζεται με την πνευματική ηγεσία και την ανάγκη συνδυασμού του πνευματικού με το εγκόσμιο.

- ❖ Ο τελευταίος πυλώνας της πίστης είναι η «επιστροφή», η πίστη ότι η ψυχή εξακολουθεί να ζει σε μια άλλη κατάσταση ύπαρξης μετά το θάνατο του σώματος.

---

⁴⁷ Δρ Κυρ. Νικολάου - Πατραγάς «Ισλαμικό Δίκαιο» διάλεξη της 07 Ιαν 2016 στη ΣΕΘΑ (68η Εκπαιδευτική Σειρά).
./.

γ. Βασικές Αρχές του Ισλάμ⁴⁸

Η θρησκευτική ζωή των πιστών στηρίζεται στις πέντε βασικές αρχές, της πίστης. Πρόκειται για τις εξής:

❖ Η ομολογία πίστης σε ένα Θεό (Shahadah) και στο προφήτη του Μωάμεθ (La ilah ala Allah, Mohammad rasul Allah).

❖ Η προσευχή (Salat) πέντε φορές την ημέρα με απαγγελία από το Κοράνι και δύο ή τέσσερις γονικλησιές και μετάνοιες προς την κατεύθυνση της Μέκκα, η οποία μαζί με την Μεδίνα και την Ιερουσαλήμ αποτελούν τις τρεις ιερές πόλεις των μουσουλμάνων. Απ' όλες τις προσευχές, η πιο σημαντική είναι η μεσημβρινή προσευχή της Παρασκευής που ακολουθείται από κήρυγμα στο κεντρικό τζαμί της περιοχής.

❖ Φόρος ελεημοσύνης (Zakat), που παίρνει την μορφή ετήσιας φορολογίας υπέρ των φτωχών.

❖ Η νηστεία (Sawm) στην διάρκεια του σεληνιακού μήνα ραμαντάν στο τέλος του οποίου εορτάζεται η επέτειος κατά την οποία ο Θεός έστειλε στον Μωάμεθ την πρώτη απαγγελία μέρους του Κορανίου.

❖ Ιερή αποδημία, δηλαδή προσκύνημα (Hajj) στη Μέκκα τουλάχιστον μία φορά στη διάρκεια της ζωής κάθε πιστού.

δ. Ισλαμικό δίκαιο (Sharia)

Αναπόσπαστο στοιχείο της ισλαμικής κοινωνίας είναι το θρησκευτικό δίκαιο, (Sharia). Όσο ζούσε ο Μωάμεθ καθοδηγούσε ο ίδιος πολιτικά και θρησκευτικά την κοινότητα και ο λόγος του είχε ισχύ θείου δικαί-

---

⁴⁸ Shaykh Fadhlaalla Haeri, «Ισλαμισμός Βασικές Αρχές», Εκδόσεις Ι. Φλώρος, Αθήνα 1998, σελ. 26 -38.

ου, καθώς ο ίδιος ήταν εκφραστής της θείας θέλησης. Οι λόγοι του καταγράφηκαν σε ιερό βιβλίο, το Κοράνι, το οποίο περιέχει την πλήρη και αναλλοίωτη θεία αλήθεια και οι κανόνες του καλύπτουν όλες τις πλευρές της ζωής του πιστού, όχι μόνο τη θρησκευτική, αλλά και την προσωπική, την οικογενειακή και την κοινωνική ζωή. Όπως η κοινότητα των πιστών (Umma) αποτελεί ταυτόχρονα θρησκευτικό και πολιτικό οργανισμό, έτσι και το δίκαιό της, η «Sharia», αποτελεί ταυτόχρονα θρησκευτικό αλλά και κοσμικό, κρατικό δίκαιο.

Με τον θάνατο του Μωάμεθ χάθηκε και η ζώσα αυθεντία, ο φορέας του θείου μηνύματος στους ανθρώπους. Την πρώτη εποχή, οι μουσουλμάνοι στράφηκαν προς τους ζώντες συντρόφους του προφήτη για να έχουν μια αυθεντική ερμηνεία του Κορανίου. Όσο όμως μεγάλωνε το ισλαμικό κράτος, παρουσιάζονταν προβλήματα για τα οποία το Κοράνι δεν περιείχε απαντήσεις. Οι εν ζωή ευρισκόμενοι φίλοι και μαθητές του Μωάμεθ ανέτρεχαν στις αναμνήσεις τους για να βρουν τον τρόπο ενέργειας του προφήτη, σε περιπτώσεις προβλημάτων τις οποίες δεν μπορούσε να επιλύσει το Κοράνιο. Έτσι δημιουργήθηκε η (sunna), η παράδοση των παραδειγματικών πράξεων του προφήτη και συγκροτηθήκαν συλλογές με τα «Hadith»⁴⁹, δηλαδή τα λόγια του που σώθηκαν προφορικά εκτός Κορανίου.

Όμως υπήρχαν προβλήματα για την επίλυση των οποίων δεν επαρκούσε ούτε η «sunna». Για το λόγο αυτό οι νομοδιδάσκαλοι κατάφυγαν στην προσωπική υποκειμενική τους κρίση. Η άσκηση της επιστήμης του δικαίου ονομάστηκε γνώση και οι νομοδιδάσκαλοι, οι επιφορτισμένοι με την άσκησή της ονομάστηκαν «ulama». Για την αποφυγή υπερβολών επικράτησε από νωρίς η αρχή της συναίνεσης των νομοδιδασκάλων. Σύμφωνα με αυτήν, η κοινή απόφαση των «ορθοδόξων» νομοδιδασκάλων μιας ορισμένης περιοχής και εποχής υπέχει θέση αυθεντίας και αποτελεί πηγή δικαίου ισάξια του Κορανίου και της «sunna». Η «Sharia» στο Ισλάμ έχει έννοια πολύ ευρύτερη από ότι εννοούμε ως δίκαιο κατά την ευρωπαϊκή, δυτική αντίληψη. Δεν είναι μόνο «νόμος», που

---

⁴⁹ Shaykh Fadhllalla Haeri, «Ισλαμισμός Βασικές Αρχές», Εκδόσεις Ι. Φλώρος, Αθήνα 1998, σελ. 33

καθορίζει τις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων. Πρόκειται περισσότερο για μια θρησκευτική διδασκαλία που μέσα από ένα πλέγμα απαγορεύσεων και καθηκόντων προσπαθεί να καθορίσει όλες τις πράξεις και τις σχέσεις του ατόμου και κάθε πτυχή της προσωπικής και κοινωνικής ζωής του. Ενώ στο δυτικό δίκαιο προέχει η υπεράσπιση των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών, στο ισλαμικό δίκαιο τονίζονται οι απαγορεύσεις και επιβάλλονται καθήκοντα.

Με την πάροδο του χρόνου δημιουργήθηκαν λεπτομερέστατοι κατάλογοι καθηκόντων που καθορίζουν ακόμα και καθημερινές πράξεις, όπως ο τρόπος φαγητού, οι τρόποι ένδυσης, κόμμωσης κ.λ.π. Η «Sharia», το ισλαμικό δίκαιο, μέσω αυτών των πολυάριθμων δεσμεύσεων και υποχρεώσεων δεν αποσκοπεί μόνο στην εξασφάλιση μιας ευτυχισμένης και θεάρεστης ζωής για τον πιστό αλλά και την αμοιβή του παραδείσου. Για τον λόγο αυτό, η αποδοχή της (Sharia) είναι αναμφισβήτητη για τον πιστό μουσουλμάνο και οι νομοδιδάσκαλοι απολαμβάνουν ιδιαίτερο κύρος στις ισλαμικές κοινωνίες.⁵⁰

3.2 Πολιτική θεωρία του Ισλάμ.

Ανατρέχοντας ιστορικά από την εποχή εμφάνισης του Ισλάμ και εντεύθεν, διαπιστώνουμε ότι ο διαχωρισμός μεταξύ θρησκείας και πολιτείας είναι σχεδόν ανύπαρκτος. Το Κοράνιο δεν αναφέρεται πουθενά στην έννοια του κράτους, παρά μόνο στην «κοινωνία των πιστών» ή «Umma», η οποία αποτελεί την ιδεώδη θεοκρατική πολιτεία του Ισλάμ και στην οποία η θρησκεία και η κρατική οργάνωση είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. «Το Ισλάμ έχει την ιδιότητα να συνδυάζει το θρησκευτικό με το πολιτικό στοιχείο, εξαιτίας του προβληματισμού του ιδρυτή του να αποκτήσει εξουσία και να δημιουργήσει κατάλληλες διοικητικές δομές για να τις επιβάλλει»⁵¹.

Στο Ισλάμ, τη θρησκευτική και πολιτική εξουσία ενσαρκώνει το ίδιο πρόσωπο, ο χαλίφης κατά το πρότυπο του Προφήτη και το κράτος

---

⁵⁰ Ι. Θ. Μάζη «Γεωγραφία του Ισλαμιστικού κινήματος στη Μέση Ανατολή» Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2012, σελ. 32 – 33
⁵¹ Δρ Κυρ. Νικολάου - Πατραγάς «Ισλαμικό Δίκαιο» διάλεξη της 07 Ιαν 2016 στη ΣΕΘΑ (68η Εκπαιδευτική Σειρά).

στο οποίο ηγείται και διοικεί ονομάζεται χαλιφάτο. Για τους μουσουλμάνους ο χαλίφης είναι ο μόνος μονάρχης του ενιαίου κράτους των πιστών του Ισλάμ. Εδώ είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι για να γίνει κάποιος χαλίφης πρέπει να είναι δίχως άλλο μουσουλμάνος, να είναι Άραβας και να κατάγεται από τη φυλή του Προφήτη, δηλαδή από τους Κοραϊσίτες⁵².

Από τον 17ο αιώνα αρχίζει η αργή και σταθερή πορεία παρακμής της οθωμανικής αυτοκρατορίας, η οποία ουσιαστικά για τους μουσουλμάνους αποτελούσε τη συνέχεια της ιστορίας του μεγάλου χαλιφάτου. Η επανάσταση των αστών Νέο - Τούρκων το 1922 κατέργησε το χαλιφάτο και η Τουρκία μεταβλήθηκε σε λαϊκό εθνικό κράτος, ο δε τίτλος του χαλίφη καταργήθηκε οριστικά το 1924, αφού δε μπορούσε να υπάρξει χωρίς το θρησκευτικοπολιτικό του περιεχόμενο. Μετά από αυτή την εξέλιξη, κανένας ηγέτης μουσουλμανικής χώρας, δεν διεκδίκησε για τον εαυτό του τον τίτλο του χαλίφη. Το όραμα μιας ενωμένης Ισλαμικής κοινωνίας, πολιτικά και θρησκευτικά, αποτελεί για τους μουσουλμάνους ένα όνειρο που πρέπει να πραγματοποιηθεί και το οποίο παραπέμπει σε ένα ένδοξο παρελθόν.

Μία σε βάθος εξέταση του τρόπου διακυβέρνησης και των κοινωνιών του ισλαμικού κόσμου, από εμφανίσεως του μέχρι και σήμερα, μας δείχνει ότι στις ισλαμικές κοινωνίες η έννοια της δημοκρατίας όπως αυτή γίνεται αντιληπτή από τον Δυτικό κόσμο είναι ανύπαρκτη. Είναι ιδιαίτερα δύσκολο να υποστηριχθεί η άποψη ότι το Ισλάμ και το Δυτικό δημοκρατικό μοντέλο διακυβέρνησης είναι συμβατά. Συνοπτικά, μπορούμε να πούμε ότι η λαϊκή κυριαρχία και ο διαχωρισμός της θρησκείας από το κράτος αποτελεί δημοκρατική προϋπόθεση

Στην Ισλαμική κοινωνία η προϋπόθεση αυτή είναι ανεπίτρεπτη, διότι ο θεϊκός ισλαμικός νόμος (sharia) υπερέχει και υπερισχύει απέναντι σε οποιονδήποτε άλλο ανθρώπινο νόμο. Αυτό το γεγονός έχει σαν συνέπεια την άμεση και άρρηκτη σύνδεση της νομοθετικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας του κράτους με τους θρησκευτικούς κώδικες. Έτσι το Ισλάμ παρουσιάζεται σαν ιδεολογικό σύστημα που επιδιώκει την πολιτική

---

⁵² Δρ Κυρ. Νικολάου - Πατραγάς «Ισλαμικό Δίκαιο» διάλεξη της 07 Ιαν 2016 στη ΣΕΘΑ (68η Εκπαιδευτική Σειρά).
./.

και κοινωνική κυριαρχία στις περιοχές όπου κυριαρχεί, καθώς και την αυτονομία και εξάπλωσή του στις περιοχές στις οποίες αποτελεί μειοψηφία.

Ο Ισλαμισμός είναι μορφή πολιτικής φιλοσοφίας, πολιτικού ή και εθνικιστικού κινήματος το οποίο στους κόλπους του περιλαμβάνει Ισλαμικές ομάδες που κυμαίνονται από μετριοπαθείς έως ακραίες, με κύρια διαφορά μεταξύ τους τις μεθόδους αποκτήσεως της πολιτικής ισχύος που επιδιώκουν. Επίσης, στον Ισλαμισμό, η ιδεολογία προέρχεται από τον ισλαμικό νόμο, ο οποίος αποτελεί ένα ογκώδες νομικό σύστημα. Στις αρχές του 20ου αιώνα, οι ισλαμιστές προέκτειναν το νόμο με μεγάλη λεπτομέρεια σε κάθε πτυχή της ανθρώπινης ζωής όπως, πολιτική, διακυβέρνηση, οικονομία, εκπαίδευση, σεξουαλικές σχέσεις, διαπαιδαγώγηση κ.λ.π. Βασική αρχή στην ισλαμική ιδεολογία είναι ότι για οποιοδήποτε ερώτημα ή πρόβλημα, το Ισλάμ έχει την απάντηση και αποτελεί την λύση. Κάθε άποψη, μέθοδος και εξέλιξη εκτός Ισλάμ είναι απορριπτέα, εκτός της Δυτικής στρατιωτικής και ιατρικής τεχνολογίας.

Το Ισλάμ αυτοαποκαλείται τέλειο, πλήρες, παγκόσμιο και αιώνιο απορρίπτοντας έτσι κάθε προοπτική εξελίξεως, μετασχηματισμού και αναθεωρήσεως. Σύμφωνα με Παλαιστίνιο Ιμάμη, η συμμετοχή σε εκλογές και θεσμούς λαϊκών αντιπροσώπων όπως στο κοινοβούλιο, ισοδυναμεί με πιθανή ενέργεια αντικατάστασης του νόμου του Αλλάχ από **ανθρωπί- νους** νόμους και για τον λόγο αυτό η Δυτικού τύπου Δημοκρατία δεν μπορεί να είναι αποδεκτή⁵³.

---

⁵³ Caitlin Doherty B. «Are Terrorism, Islamism and Salafism in Europe Connected». Διαθέσιμο στην [http:// www. Nationallinterest.org](http://www.Nationallinterest.org) (πρόσβαση 17 Οκτ 2016)

3.3 Επεκτατισμός του Ισλάμ στην Ευρώπη.

Οι Μουσουλμάνοι απειλούσαν την Ευρώπη για αιώνες. Από τους Άραβες μέχρι τους Τούρκους, ορδές φανατισμένων Μουσουλμάνων προσπάθησαν να κατακτήσουν την Ευρώπη, αλλά πάντα κάποιος τους σταματούσε την έγκαιρη στιγμή. Το 718 μΧ. ήταν ο Λέων ΙΙΙ ο Ίσαυρος, απ' την πλευρά της ανατολικής Ευρώπης, ενώ το 732 μΧ. ήταν ο Κάρολος Μαρτέλ, απ' την πλευρά της δύσης. Μόλις το 1683 αποσοβήθηκε εντελώς ο κίνδυνος της μουσουλμανικής κατάκτησης της Ευρώπης, μετά την ήττα των Οθωμανών στην Βιέννη και την συντονισμένη επίθεση του Ιερού Συνασπισμού στα Βαλκάνια.

Πρώτοι, οι οποίοι αποφάσισαν να διεξάγουν έναν κατακτητικό πόλεμο ήταν οι Μουσουλμάνοι, χωρίς κανένα σεβασμό ή ανεκτικότητα. Η λεγόμενη «ανεκτικότητα» προς τους μη-Μουσουλμάνους σήμαινε ότι θα έπρεπε οι μη-Μουσουλμάνοι να αισθάνονται τυχεροί επειδή δεν αφανίστηκαν. Η αλήθεια είναι ότι ολόκληροι πληθυσμοί της Βαλκανικής χερσονήσου υποχρεώθηκαν να αλλαξοπιστήσουν και να αποδεχτούν το Ισλάμ, συνήθως με έμμεσο τρόπο καταπιεζόμενοι και θεωρούμενοι πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Γι' αυτό άλλωστε υπάρχουν χώρες με συμπαγείς ισλαμικούς πληθυσμούς στα Βαλκάνια όπως η Αλβανία και η Βοσνία-Ερζεγοβίνη.

Ο επεκτατικός χαρακτήρας του Ισλάμ φάνηκε από την αρχή της ίδρυσής του, αφού μέσα σε διάστημα μισού αιώνα κατέλαβε Συρία, Παλαιστίνη, Ιράκ, Αίγυπτο, Λιβύη, Περσία και τις περιοχές δυτικά της Κασπίας, ενώ λίγο αργότερα, το Ισλάμ κατέκτησε την Ινδία και ίδρυσαν στο μεσογειακό χώρο την Οθωμανική αυτοκρατορία.

Οι ισλαμικές κατακτήσεις έφτασαν στο απόγειό τους στα μέσα του 8^{ου} αιώνα, αλλάζοντας την κοινωνία και τον πολιτισμό στην Εγγύς Ανατολή και στη Μεσόγειο. Ενωμένες για πρώτη φορά οι αραβικές φυλές σε ένα κράτος, κατάφεραν πολύ γρήγορα να γίνουν μια πραγματική αυτοκρατορία και το Ισλάμ επικράτησε πλήρως, εξαιτίας των Αράβων, ως η νέα μονοθεϊστική θρησκεία.

Μετά από μια μακρά περίοδο απουσίας του Ισλάμ από την Ευρώπη (8ος αιώνας - εισβολή των Μαυριτανών στην Ισπανία), η Οθωμανική Αυτοκρατορία που ιδρύθηκε τον ύστερο 13ο αιώνα από τουρκικά φύλα στη Μικρά Ασία και μέχρι την κατάλυσή της το 1918, διείσδυσε στην ευρωπαϊκή ήπειρο. Η παρακμή ξεκίνησε με τους Ρωσοτουρκικούς πολέμους κατά τον 18ο αιώνα. Η ελληνική επανάσταση του 1821, ο Ρωσοτουρκικός πόλεμος του 1828-29, και ο πόλεμος με τον Μεχμέτ Αλί της Αιγύπτου οδήγησαν στην πλήρη αποδυνάμωση του κράτους, μέχρι το 1918, οπότε η τουρκική αντίσταση κατέρρευσε σε Ασία και Ευρώπη και η οθωμανική αυτοκρατορία έφτασε στο τέλος της.

3.4 Η «επικράτηση» του ισλάμ στην Ευρώπη

Οι τελευταίοι πέντε αιώνες της παγκοσμίου ιστορίας διακρίνονται από τη κυριαρχία του λεγόμενου «Δυτικού Πολιτισμού» σε τεχνολογικό, οικονομοκρατικό, πολιτικό και στρατιωτικό επίπεδο. Τα τελευταία έτη του 20ου αιώνα και την παρούσα περίοδο, ο σκεπτικισμός για το μέλλον αυτής της υπεροχής έχει ενταθεί από πολλούς κύκλους και ομάδες ατόμων της Δύσης, λόγω της δραματικής πληθυσμιακής εξάπλωσης των μουσουλμανικών κοινωνιών και βεβαίως της υπογεννητικότητας που μειώνει τις αντίστοιχες δυτικές. Η περιφέρεια των Βαλκανίων κατά τη δεκαετία του '90, αποτέλεσε την πρακτική εφαρμογή της Ισλαμικής εξάπλωσης που ήδη είχε την αφετηρία της μεταπολεμικά.

Περιοχές όπως η Βοσνία, το Κοσσυφοπέδιο τα Σκόπια, το Μαυροβούνιο και η Νότιος Σερβία, αποτελούν κλασσικά υποδείγματα πληθυσμιακής ανισορροπίας μεταξύ των Μουσουλμάνων, των Χριστιανών και λοιπών. Μάλιστα οι δημογραφικές τάσεις υποδεικνύουν τη συνεχιζόμενη αύξηση των πιστών του Ισλάμ με πολλαπλές πολιτικές συνέπειες για τα κράτη αυτά, αλλά και την ευρύτερη περιοχή.

Στον τωρινό κόσμο, ο ισλαμικός χώρος διαθέτει το απόλυτο όπλο για να αναδιατάξει και να συγκροτήσει τη μελλοντική Ευρωπαϊκή κοινωνία. Το όπλο αυτό δεν είναι χημικό ή πυρηνικό, αλλά η πληθυσμιακή βόμβα. Μάλιστα η έκταση του φαινομένου της ισλαμικής εξάπλωσης είναι ένα φαινόμενο παγκοσμίου σημασίας και μεσοπρόθεσμης προοπτικής, με αποτέλεσμα να συγκροτεί και ένα καίριο πολιτικό ζήτημα στην εποχή μας.

Για πολλούς αιώνες ο ισλαμικός κόσμος υστερούσε δημογραφικά και αυξανόταν με βραδύ ρυθμό. Η γεωπολιτική περιοχή δράσης και πολιτικής ανάπτυξης των Μουσουλμάνων (Μέση Ανατολή, Β. Αφρική, Κ. Ασία), χαρακτηριζόταν από πολλαπλές εισβολές, λόγου χάρη των Μογγόλων, Σταυροφόρων και των ποικίλων σφοδρών ένδο-Ισλαμικών συγκρούσεων. Επιπλέον, η διαρκής έλλειψη ικανών καλλιεργήσιμων εκτάσεων για ζωική παραγωγή μείωνε περαιτέρω την ικανότητα για ταχεία αύξηση του πληθυσμού. Την εποχή των μεγάλων Αραβικών κατακτήσεων, (8ο-12ο αιώνα μ.Χ) το Ισλάμ ήταν η θρησκεία περίπου 40 εκ. πιστών, όχι περισσότερο του 10% του παγκοσμίου πληθυσμού. Πρέπει να σημειωθεί επίσης ότι η τότε εξάπλωση του Ισλαμικού στοιχείου περιοριζόταν στις παρυφές της Ευρασίας και της Βορείου Αφρικής⁵⁴

Η Οθωμανική εξάπλωση στη Νότιο-Ανατολική Ευρώπη εισήγαγε το Ισλάμ στις παρυφές της Δύσεως και δημιούργησε πληθώρα θρησκευτικών Μουσουλμανικών μειονοτήτων που επιβιώνουν και αναπτύσσονται ταχέως τη σημερινή εποχή. Οι εθνικές επαναστάσεις των Ελλήνων, Σέρβων και Βουλγάρων, αποτίναξαν την αυτοκρατορική Οθωμανική κυριαρχία όπως επίσης οδήγησαν και στην μείωση της ισχύος του Ισλάμ στα Βαλκάνια μετά από πέντε αιώνες. Ουσιαστικά με την παράλληλη εισαγωγή Δυτικής έμπνευσης, εκπαίδευσης και τρόπου συμπεριφοράς στα νέα κράτη της Βαλκανικής, το Ισλάμ γνώρισε μία σημαντική οπισθοχώρηση τόσο σε δημογραφικό όσο και σε πολιτισμικό επίπεδο. Μάλιστα τα τέλη του 19ου αιώνα ήταν η εποχή των μεγάλων αποικιακών αυτοκρατοριών του Ηνωμένου Βασιλείου και της Γαλλικής Δημοκρατίας που έλεγχαν είτε De Facto ή De Jure τα περισσότερα Μουσουλμανικά κράτη.

Όμως η συνάντηση - σύγκρουση και εν τέλει ώσμωση μεταξύ της Δύσης και του Ισλαμικού κόσμου, όλος παραδόξως, ευνόησε σε μεγάλο βαθμό το τελευταίο. Η εισαγωγή νέων μεθόδων εντατικής καλλιέργειας, υγειονομικής περίθαλψης και βιομηχανικής παραγωγής τροφίμων, συνετέλεσε στην άρση της πληθυσμιακής στασιμότητας μειώνοντας τη βρεφική-παιδική θνησιμότητα και αυξάνοντας το προσδόκιμο όριο ζωής.

Η μέση μητέρα στον Ισλαμικό κόσμο γεννάει τουλάχιστον 4-5 βρέφη, τετραπλάσιο ποσοστό σχεδόν σε σχέση με την αντίστοιχη Δυτική. Η ετήσια πληθυ-

⁵⁴ Η «επικράτηση» του Ισλάμ στην Ευρώπη» <http://www.medintelligence.org>, (πρόσβαση την 24 Μαρτίου 2016).

σμακή αύξηση των Ισλαμικών κοινωνιών στη Μ. Ανατολή ξεπερνά το 2% τη στιγμή που σε χώρες όπως η Ελλάδα το ποσοστό αυτό, εξαιρουμένων των μεταναστών, είναι οριακά αρνητικό. Το 1960, το ποσοστό των Μουσουλμάνων επί του παγκοσμίου πληθυσμού άγγιζε το 13%, το 2001 ξεπέρασε το 20% και σήμερα ξεπερνάει το 25%.

Αν και η τάση αυτή φαίνεται να χαρακτηρίζει το σύνολο του κόσμου, είναι ιδιαίτερα έντονη στην Ευρώπη. Συνολικά τα τελευταία 30 έτη ο μουσουλμανικός πληθυσμός έχει αυξηθεί 300% στην Ευρώπη και πολλοί ειδικοί αναμένουν μία επιπλέον 100% αύξηση στα επόμενα 15 χρόνια το αργότερο. Σύμφωνα με όλες τις προβλέψεις των στατιστικών αναλυτών περί το 2050 έως και ένας στους τέσσερις κατοίκους στην Ευρώπη θα είναι μουσουλμάνος και πόλεις όπως το Παρίσι και το Λονδίνο θα είναι κατά το ήμισυ Ισλαμικές μητροπόλεις.

Το ερώτημα που προκύπτει είναι αν η Ευρώπη είναι ικανή να διατηρήσει την ιστορική της ταυτότητα με την ισχύουσα κατάσταση σε ότι αφορά το δημογραφικό πρόβλημα και την ολοένα αυξανόμενη μετανάστευση μουσουλμάνων ή βρίσκεται στο δρόμο για να την χάσει; Να μετατραπεί δηλαδή γρήγορα, μέχρι το 2050, σε «Eurabia», ή αλλιώς σε ένα πολιτικό και πολιτιστικό παράρτημα του αραβικού / μουσουλμανικού κόσμου.

Η χρήση του όρου «Eurabia»⁵⁵ εισήχθη για πρώτη φορά στα μέσα της δεκαετίας του 1970, από τον τίτλο ενός περιοδικού που εκδιδόταν από τον Πρόεδρο του Συλλόγου για την Γαλλο-Αραβική Αλληλεγγύη, Lucien Bitterlin, και δημοσιεύθηκε σε συνεργασία με την Groupe d'Etudes sur le Moyen-Orient (Γενεύη), την France-Pays Arabes (Paris), και την the Middle East International. Αυτή η ατυχής συγχώνευση ξεκίνησε με τον Charles De Gaulle τη δεκαετία του 1960. Ο De Gaulle είδε ότι η δύναμη της Γαλλίας μειώθηκε μετά την απώλεια των αποικιών της και πίστευε ότι μια πιο ενωμένη Ευρώπη θα αποκαταστήσει κάποια γαλλική δόξα. Προκειμένου να ενοποιήσει την Ευρώπη, ήθελε να σχηματισθεί ένας διεθνής συνασπισμός που θα μπορούσε να ανταγωνιστεί την Αμερική. Τα Αραβικά έθνη της Μέσης Ανατολής, απaráμιλλα στον πλούτο τους, φάνηκαν να είναι πρόθυμοι συνεργάτες. Θέτοντας τα θεμέλια για τη σχέση αυτή, στις 27 Νοεμβρίου 1967, ο De

---

⁵⁵ ΚΩΔΙΚΟΣ «ΕΥΡΑΒΙΑ»: Ο ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΕΞΕΛΙΞΗ, <http://www.triklopodia.gr>, (πρόσβαση την 24 Μαρτίου 2016).

Gaullie δήλωσε ότι η Γαλλικό-Αραβική συνεργασία θα είναι ένα βασικό στοιχείο στη γαλλική πολιτική.

Ο στόχος της «Eurabia» ήταν να φέρει σε επαφή τις δύο ακτές της Μεσογείου με τα συμφέροντα της ευρωπαϊκής κοινωνίας να αντανakλούν με τα συμφέροντα του αραβικού κόσμου. Θα έπρεπε να υπάρχει μια ομογενοποίηση του πολιτισμού και της πολιτικής μεταξύ των δύο ακτών. Αυτή η πολιτική ατζέντα ενισχύθηκε με σκοπό την πολιτιστική μεταμόρφωση της Ευρώπης. Το Ευρω-Αραβικό Συμπόσιο διαλόγου διεξήχθη στη Βενετία (1977) και το Αμβούργο (1983) και περιελάμβανε προτάσεις οι οποίες έπρεπε να εφαρμοστούν με επιτυχία. Οι προτάσεις αυτές συνοδεύονταν από μια σκόπιμη, προνομιακή εισροή αραβικών και άλλων μουσουλμάνων μεταναστών στην Ευρώπη σε τεράστιους αριθμούς και περιελάμβαναν:

- ❖ Συντονισμό των προσπαθειών που καταβάλλονται από τις αραβικές χώρες για την διάδοση της αραβικής γλώσσας και του πολιτισμού στην Ευρώπη.

- ❖ Δημιουργία κοινών Αραβικών και Ευρωπαϊκών Πολιτιστικών Κέντρων σε ευρωπαϊκές πρωτεύουσες.

- ❖ Συνεργασία μεταξύ ευρωπαίων και Αράβων ειδικών, προκειμένου να παρουσιαστεί μια θετική εικόνα του αραβο-ισλαμικού πολιτισμού.

Με λίγα λόγια οι αλματωδώς αυξανόμενοι μουσουλμανικοί πληθυσμοί της Ευρώπης, εκμεταλλευόμενοι τα αγαθά της Δυτικής Δημοκρατίας, διεκδικούν δυναμικά και επιτυχώς την πολιτιστική και θρησκευτική τους διαφοροποίηση (ενδυμασία, μόρφωση, κοινωνική συμπεριφορά, τζαμιά κ.λ.π

Προκειμένου ένας πολιτισμός να διατηρηθεί για πάνω από 25 χρόνια απαιτείται ρυθμός γονιμότητας 2,1 παιδιών ανά οικογένεια⁵⁶. Με οτιδήποτε λιγότερο ο πολιτισμός οδηγείται σε μείωση/παρακμή. Ιστορικά κανένας πολιτισμός δεν έχει επανέλθει με ποσοστό 1,9. Ειδικότερα με ποσοστό 1,3 είναι αδύνατο να επανέλθει, γιατί απαιτούνται 80 - 100 χρόνια για να αυτοδιορθωθεί και δεν υπάρχει σή-

---

⁵⁶ Eurostat Statistics Explained «Πληθυσμιακές στατιστικές σε περιφερειακό επίπεδο». Διαθέσιμο στην http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Main_Page/el , (πρόσβαση την 24 Μαρτίου 2016).

μερα κάποιο οικονομικό μοντέλο που να μπορεί να το στηρίξει αυτό για τόσα χρόνια. Καθώς συρρικνώνεται ο πληθυσμός, το ίδιο συμβαίνει και με τον πολιτισμό.

Το 2014, ο ρυθμός γονιμότητας ενδεικτικά σε χώρες της Ευρώπης ήταν: Γαλλία 2,01 - Αγγλία 1,81 - Ελλάδα 1,3 - Γερμανία 1,3 - Ιταλία 1,2 και Ισπανία 1,1. Στην Ευρώπη ο μέσος όρος του ρυθμού γονιμότητας είναι μόλις 1,38.⁵⁷ Η ιστορική έρευνα λέει ότι αυτοί οι αριθμοί είναι μη αναστρέψιμοι. Σε λίγα χρόνια η Ευρώπη όπως την ξέρουμε θα πάψει να υπάρχει. Παρ' όλα αυτά ο πληθυσμός της Ευρώπης δεν ελαττώνεται. Γιατί συμβαίνει αυτό; Εξαιτίας της Ισλαμικής Μετανάστευσης. Η Ευρώπη έχει ετήσιο έλλειμμα πάνω από δύο εκατομμύρια γεννήσεις. Η αύξηση του πληθυσμού οφείλεται κυρίως στη νόμιμη και παράνομη μετανάστευση, μουσουλμάνων κατά βάση. Απ' όλη την πληθυσμιακή αύξηση της Ευρώπης από το 1990, το 90% οφείλεται στην Ισλαμική Μετανάστευση. Στη Γαλλία υπάρχουν 1,8 παιδιά ανά οικογένεια ενώ στις μουσουλμανικές οικογένειες της Γαλλίας το ποσοστό ανέρχεται στα 8,1 παιδιά. Στη νότια Γαλλία υπάρχουν τώρα περισσότερα τζαμιά απ' ότι εκκλησίες. Το 30% των παιδιών κάτω των 20 ετών είναι από ισλαμικές οικογένειες και σε μεγάλες πόλεις (Παρίσι, Μασσαλία) το ποσοστό αυτό φθάνει το 45%. Ως το 2027 εκτιμάται ότι ένας στους πέντε Γάλλους θα είναι μουσουλμάνος, ενώ ως το 2050 η Γαλλία θα είναι «Ισλαμική Δημοκρατία».

Τα τελευταία 30 χρόνια (1980-2010) ο ισλαμικός πληθυσμός της Μεγάλης Βρετανίας αυξήθηκε από 82.000 σε 2,5 εκατομμύρια, δηλαδή 30 φορές περισσότερο. Το 2008 το «Αλί» έγινε το Νο1 όνομα για αγόρια, ενώ υπάρχουν περισσότερα από 1000 τζαμιά, πολλά από τα οποία προηγουμένως ήταν εκκλησίες. Στο Βέλγιο το 25% του πληθυσμού και το 50% των νεογέννητων είναι μουσουλμάνοι. Στις Βρυξέλλες, τα επτά συνήθη κορυφαία ονόματα των νεογέννητων πρόσφατα αγοριών, ήταν Mohamed, Adam, Rayan, Ayoub, Mehdi, Amine και Hamza. Η Βελγική κυβέρνηση δήλωσε ότι πριν το 2025, το 1/3 των νεογέννητων σε όλη την Ευρώπη θα γεννιούνται σε μουσουλμανικές οικογένειες. Η Γερμανική κυβέρνηση δήλωσε: «Η πτώση του Γερμανικού πληθυσμού δεν μπορεί πια να σταματήσει. Η πτωτική πορεία δεν αντιστρέφεται. Η Γερμανία θα είναι μουσουλμανικό κράτος πριν από το 2050»⁵⁸. Σε μία εκτίμησή της υπολογίζει ότι συνολικά στην Ευρώπη

---

⁵⁷ Όπως στο 56.

⁵⁸ «Το Δημογραφικό πρόβλημα και η Μετανάστευση στην Ευρώπη, <https://averoph.wordpress.com> (πρόσβαση την 29 Μαρτίου 2016).

σήμερα κατοικούν περίπου 45 – 50 εκατομμύρια μουσουλμάνοι, οι οποίοι θα διπλασιαστούν μέσα στα επόμενα 20 χρόνια.

Σε κράτη όπως η Σουηδία και η Μεγάλη Βρετανία, Ισλαμικές ενώσεις, με την άφθονη χρηματοδότηση κυρίως της Σαουδικής Αραβίας και άλλων χωρών του Κόλπου, διεξάγουν πολύχρονες καμπάνιες για να τους επιτραπεί η καθιέρωση του «Νόμου της Σάρια⁵⁹» για τις κοινότητες τους. Το περίεργο είναι, ότι βρίσκουν κατανόηση αλλά και υποστήριξη από γηγενείς πολιτικές δυνάμεις και συνομιλούν με πολιτικούς από όλο το φάσμα του πολιτικού κόσμου, οι οποίοι προκειμένου να αυξήσουν την εκλογική δύναμη που διαθέτουν, εποφθαλμιούν με αυτό τον τρόπο να εξασφαλίσουν τη ψήφο της διογκούμενης μουσουλμανικής κοινότητας.

Ήδη λειτουργούν «Ισλαμικά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα» που ακολουθούν τις επιταγές του Μωάμεθ σε ό,τι αφορά τις οικονομικές συναλλαγές στη Βρετανία, Αλβανία, Βοσνία, Δανία, Γαλλία, Γερμανία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Ελβετία και Ιρλανδία, Ελλάδα. Το τραπεζικό αυτό σύστημα είναι το ταχύτερα αναπτυσσόμενο στο κόσμο και στην ουσία δημιουργεί όλες τις προϋποθέσεις για την οικονομική χειραφέτηση και αυτονόμηση των Μουσουλμάνων που διαβιούν στις καθιερωμένες τεχνοκρατικές δομές του σημερινού «Ευρωπαϊκού τρόπου ζωής»⁶⁰.

Είναι πλέον βέβαιο ότι η Ισλαμική παρουσία θα συνεχίσει να αυξάνεται κατά τα επόμενα έτη λόγω μετανάστευσης και υψηλής φυσικής αύξησης των Ισλαμικών κοινοτήτων στην Ευρώπη. Παρόλο που η αστικοποίηση θεωρείται ότι επιδρά ανασταλτικά στην αύξηση των γεννήσεων, οι Ευρωπαίοι-Μουσουλμάνοι έχουν διπλάσιο ποσοστό απ' ότι οι υπόλοιποι πληθυσμοί. Τα αποτελέσματα όλων των εκτιμήσεων και των ερευνών, εφόσον συνεχισθεί η ίδια κατάσταση, αποδεικνύουν ότι το Ισλάμ θα κατακτήσει ειρηνικά με τον όγκο των πιστών του την Ευρώπη και θα αλλοιώσει και πιθανώς καταστρέψει ,τον πολιτισμό της. Τα λόγια που είχε πει ο πρώην ηγέτης της Λιβύης, Μουαμάρ Καντάφι, καθίστανται επίκαιρα και «προφητικά»: «Υπάρχουν σημάδια ότι ο Αλλάχ στην Ευρώπη θα χαρίσει τη νίκη στο Ισλάμ, χωρίς σπαθιά, όπλα και κατακτήσεις. Δε χρειαζόμαστε τρομοκράτες, δε χρειαζόμαστε επιθέσεις αυτοκτονίας. Οι πάνω από 50 εκατομμύρια μουσουλμάνοι θα την κάνουν ήπειρο ισλαμική σε λίγες δεκαετίες».

⁵⁹ Melanie Phillips, Londonistan, The Alienation of British Muslims, Encounter Books, New York, 2006, peg.97-98

⁶⁰ Melanie Phillips, Londonistan, The Alienation of British Muslims, Encounter Books, New York, 2006, peg.98-99.

3.5 Πολυπολιτισμός – πολιτιστική παγκοσμιοποίηση

Ο όρος «παγκοσμιοποίηση» τείνει να επικρατήσει στη διεθνή ορολογία ως οικονομική διάσταση. Πέρα όμως από αυτό, εμφανίζονται στο διεθνές προσκήνιο και άλλες μορφές παγκοσμιοποίησης, που αναφέρονται σε διάφορους τομείς της ανθρώπινης βιωματικότητας. Ειδικότερα στην πληροφορική, στα πολιτικά συστήματα, στα ατομικά δικαιώματα, στην ασφάλεια των πολιτών, και κυρίως, στον πολιτιστικό τομέα, όπως αυτός αρχίζει να διαμορφώνεται κατά τα τελευταία χρόνια, κάτω από τη θεαματική ανάπτυξη της επιστήμης και της τεχνολογίας, των προϊόντων γενικά του ανθρώπινου πνεύματος, ως κοινά αποκτήματα όλων των λαών του πλανήτη. Ακόμη δε, όπως διαμορφώνεται κάτω από μια πρωτόγνωρη, τουλάχιστον στην εποχή μας, διακίνηση και εγκατάσταση μεταναστών από τη μια χώρα στην άλλη, οι οποίοι κουβαλούν μαζί τους και τα πολιτιστικά τους βιώματα, τον βιωματικό τους πολιτισμό, ως αναπόσπαστο στοιχείο στην καθημερινότητα της ζωής τους.

Οι σκέψεις, που ακολουθούν, αναφέρονται στην τελευταία αυτή μορφή «παγκοσμιοποίησης». Κεντρική ιδέα είναι τα αίτια που προκαλούν αυτές τις μετακινήσεις και κυρίως η υπάρχουσα δυνατότητα σύμμιξης του βιωματικού πολιτισμού των μεταναστών με εκείνο της χώρας υποδοχής τους. Διαφορετικά, αναφέρεται στη συμβατότητα των πολιτισμικών βιωμάτων των πρώτων με εκείνα των λαών της χώρας υποδοχής τους, ώστε, σε καταφατική περίπτωση, να δημιουργήσουν μαζί τους μια πολυφυλετική – πολυπολιτισμική κοινωνία ανθρώπων, που θα συμβιώνουν χωρίς εθνικιστικές ή άλλης μορφής αντιπαραθέσεις.

Αναφερόμενοι, ειδικότερα, στον όρο «πολιτισμός», στην πολιτισμική εξέλιξη και σύμμιξη γενικά των λαών, πρέπει να κάνουμε μια βασική διάκριση του εννοιολογικού τους περιεχομένου, όπως οι όροι αυτοί έχουν διαμορφωθεί στην σύγχρονη πραγματικότητα. Τι είναι πολιτισμός; Στην ουσιαστική του διάσταση, εξαρτάται από ποια οπτική γωνία θα θεωρηθεί ο όρος και τα παράγωγά του. Στην κύρια, τη βασική του διάσταση, ο όρος αναφέρεται κυρίως στην πνευματική ανάπτυξη και εξέλιξη των ανθρώπων, στη γνώση και εξέλιξη της επιστήμης σε όλες τις μορφές της, στα δημιουργήματα γενικά του ανθρώπινου πνεύματος. Στην πιο απλοϊκή του μορφή, ο όρος αναφέρεται στα βιώματα ενός λαού, στον τρόπο γενικά

της ζωής του, όπως εκφράζεται μέσα από τα ήθη, τα έθιμά του, το δίκαιό του, τη θρησκεία του, την κοινωνική του οργάνωση.

Η πρώτη μορφή του πολιτισμού, τα προϊόντα του ανθρώπινου πνεύματος, είναι από τη φύση τους «παγκοσμιοποιήσιμα», δεν συμβαίνει όμως το ίδιο και με την άλλη μορφή του πολιτισμού, του «βιωματικού πολιτισμού». Κατ' αρχήν, κάθε λαός βιώνει τον δικό του πολιτισμό και δεν τίθεται ζήτημα εκτόπισης του πολιτισμού του από την όποια αφηρημένη παγκοσμιοποίηση. Το ζήτημα ανακύπτει σε όλη του τη διάσταση όταν πρόκειται για ομαδικές μετακινήσεις και εγκατάσταση πληθυσμών από έναν γεωγραφικό χώρο σε άλλον, ο οποίος κατοικείται από ανθρώπους με εντελώς διαφορετική πολιτισμική κουλτούρα από εκείνη των μεταναστών και κυρίως, εκείνη που αναφέρεται στις θρησκευτικές πεποιθήσεις των λαών. Ενώ, δηλαδή δημιουργείται η εντύπωση, ότι με την υλοποίηση της όποιας μορφής παγκοσμιοποίησης – είτε με την έννοια της απλής συνύπαρξης λαών με διαφορετικά πολιτιστικά γνωρίσματα είτε με εκείνη της συναφομοίωσής τους – τίθενται οι προϋποθέσεις για την σύσταση μιας πολυφυλετικής/ πολυπολιτισμικής κοινωνίας ανθρώπων, απαλλαγμένης από εθνικές ή άλλης μορφής αντιπαλότητες, στην πραγματικότητα δημιουργούνται όλες εκείνες οι προϋποθέσεις που οδηγούν στην πρόκληση έκρυθμων καταστάσεων, για τον απλό λόγο ότι τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά τους δεν είναι συμβατά. Σήμερα, η συχνή μετανάστευση πληθυσμών είναι ένα από τα κύρια γνωρίσματα της νέας τάξης πραγμάτων που δημιουργεί τέτοια προβλήματα συμβατότητας. Δεν είναι άγνωστοι οι λαοί αυτοί που καλούνται να εισφέρουν το δικό τους πολιτισμό στην προβαλλόμενη αυτή πολιτισμική «παγκοσμιοποίηση» της Ευρώπης είναι κυρίως Τούρκοι, Κούρδοι, Πακιστανοί, Αφγανοί, Αλβανοί, Ινδοί, Ινδονήσιοι, Ιρανοί, Ιρακινοί, Σύριοι και υπήκοοι από τα διάφορα κράτη της Αφρικής.

Δεν γίνεται όμως λόγος για μετακίνηση και εγκατάσταση λαών της Ευρώπης (εξαιτίας της υπογεννητικότητας) σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής, ώστε να μπορούμε να μιλάμε για αμφιμερή ή πολυμερή «οικουμενοποίηση» ή «παγκοσμιοποίηση» με την ελεύθερη εγκατάσταση ομάδων ανθρώπων από μια ήπειρο στην άλλη. Έτσι, η διακηρυσσόμενη παγκοσμιοποίηση της μορφής αυτής είναι εντελώς μονομερής. Είναι εις «βάρος» της Ευρώπης. Εκτός εάν, αντίστροφα, υποθέσουμε, ότι θα είναι η μόνη ωφελημένη ήπειρος του πλανήτη, αφού θα έχει τη μοναδικότητα του προνομίου να εμπλουτιστεί ο πολιτισμός της από την «προο-

δευτικότητα» και την «ανωτερότητα» του πολιτισμού που αναδύεται μέσα από την κοσμοθεωρία του ισλαμισμού.

Είναι γνωστό ότι ο πολιτισμός των λαών αυτών έχει στην κυριολεξία αναπτυχθεί, (με εξαίρεση των Ινδουιστών) με κεντρικό άξονα το ισλαμικό «ιδεώδες» όπως αυτό εκφράζεται μέσα από το ιερό τους βιβλίο, το Κοράνιο. **Ο Ισλαμισμός, κάτω από τις όποιες αιρέσεις του, αντιμετωπίζει ειδικά τον δυτικό πολιτισμό, ως συνονθύλευμα αποτυχημένων αξιών, ως μίasma αντιϊσλαμικού δέους, ώστε η εξουδετέρωσή του να επιβάλλεται ως «θεία επιταγή»⁶¹. Κάθε μορφή παγκοσμιοποίησης την αντιλαμβάνεται με απόλυτο ετεροβαρή τρόπο, ως διείσδυση δηλαδή, μουσουλμάνων στη Δύση και τον αποκλεισμό ή τη συμβολική είσοδο αλλόθρησκων στον ισλαμικό χώρο.**

Από τα παραπάνω εξάγεται το συμπέρασμα ότι, οι μουσουλμανικές χώρες θα παραμένουν ανόθευτες από το ευρωπαϊκό «μίasma», χωρίς ακόμη και τον ελάχιστο επηρεασμό της «πολιτιστικής» τους σύνθεσης. Ενώ η Ευρώπη θα περιέλθει, έστω μακροπρόθεσμα, σε «πολιτισμικό» εξισλαμισμό και τότε οι οραματισμοί για μια πολυφυλετική πολυπολιτισμική Ευρώπη θα έχουν υλοποιηθεί σε ένα μουσουλμανικό μόρφωμα. Ένα μόρφωμα το οποίο θα αποκαλούμε πολιτισμική παγκοσμιοποίηση ή οικουμενοποίηση της Ευρώπης. Οπότε, χωρίς αμφιβολία, θέματα που αφορούν τον ουσιαστικό σεβασμό των πολιτικών, πολιτιστικών, θεσμικών και ευρύτερων νομικών κανόνων, θα πρέπει τώρα κάθε άλλο παρά ποτέ να τεθούν ουσιαστικά αυτήν την φορά, στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού προβληματισμού⁶². Θέματα που απορρέουν από το κεκτημένο του Ευρωπαϊκού δικαϊκού και πολιτικού συστήματος και του καλώς εννοούμενου ευρωπαϊκού νομικού πολιτισμού αλλά και της θρησκευτικής χριστιανικής του ταυτότητας, με έμφαση στην προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, των Δημοκρατικών θεσμών και του Κράτους Δικαίου,

Είναι ανάγκη όλα τα ανωτέρω να εξεταστούν σε επαρκές βάθος και έκταση ανάλυσης, ώστε να είναι δυνατές οι ουσιαστικές απαντήσεις σε καίρια ερωτήματα που αφορούν την αποτελεσματική και «βιώσιμη» διαχείριση μαζικών αλλοδαπών

---

⁶¹ Melanie Phillips, Londonistan, Scapegoating the Jews, Encounter Books, New York, 2006, pag. 103-104

⁶² Melanie Phillips, Londonistan, The Alienation of British Muslims, Encounter Books, New York, 2006, pag. 79-86

πληθυσμών. Πληθυσμών που προσέρχονται ανεξέλεγκτα πλέον προς την ηπειρωτική ζώνη της ΕΕ. Ο σκοπός τους είναι όχι απλά η αναζήτηση ενός φιλόξενου και ανθρωπιστικά ασφαλούς περιβάλλοντος για τη συνέχεια της ζωής τους και την εξασφάλιση της ευμάρειας των απογόνων τους, αλλά σε πολλές περιπτώσεις - αποδεδειγμένα πλέον- η μόνιμη εγκατάσταση στην ΕΕ. Απώτερος στόχος τους είναι να «ξενίσουν» κοινωνικοπολιτισμικά και να αλλοιώσουν μόνιμα και μη ανατάξιμα το προϋφιστάμενο κοινωνικό ευρωπαϊκό υπόβαθρο, επί του οποίου επιδιώκουν να μετοικήσουν, είτε με νόμιμες διαδικασίες, είτε με παρανομίες και μεθοδεύσεις.

3.6 Το σχέδιο της νέας τάξης πραγμάτων - η ισλαμοποίηση της Ευρώπης

Η Ισλαμοποίηση της Ευρώπης, το μεταναστευτικό και ό,τι σχετικό με την εισροή αλλογενών πληθυσμών και οι κίνδυνοι που ελλοχεύουν, κρυφοί ή φανεροί, είναι ο μεγαλύτερος προβληματισμός των όσων σχετίζονται με το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι, ειδικών, ειδημόνων, αξιωματούχων, πολιτικών και βέβαια, απλών πολιτών.

Το ευρωπαϊκό κεκτημένο δείχνει να εξασφαλίζει τα προνόμια της μέγιστης δυνατής προστασίας των ατομικών και ευρύτερων ανθρωπίνων δικαιωμάτων του Ευρωπαίου πολίτη έναντι των περισσότερων του λοιπού κόσμου, αλλά την ίδια στιγμή, δείχνει να είναι και θύμα της επιτυχίας του. Φαίνεται να καθίσταται το τραγικό υπαίτιο που προσελκύει μεταναστευτικούς πληθυσμούς από ολόκληρο τον κόσμο, καθιστώντας τον Ευρωπαϊκό χώρο μια «Γη της Επαγγελίας». Αποτελεί το εναλλακτικό Ευρωπαϊκό έκδοχο του Αμερικανικού Ονείρου του 21ου αιώνα, για τους πληθυσμούς που είτε λόγω αποικιοκρατικής προέλευσης, είτε λόγω γεωγραφικής εγγύτητας, είτε κυρίως-μέχρι πρότινος- λόγω της λιγότερο αυστηρής πολιτικής φύλαξης των συνόρων της Ευρώπης, βλέπουν ευκολότερη και άρα σωτήρια, τη μετανάστευσή τους σε όποια χώρα είναι ευκαιριακά προσφορότερη η αρχική είσοδος τους. Το σχετικό πλαίσιο νομιμοποίησης τους εξασφαλίζεται, εντός της Ευρώπης, αρκετά ευκολότερα από άλλες χώρες που αποτελούν «θελκτικούς» προορισμούς των μεταναστευτικών αλλά και των λαθρομεταναστευτικών ροών παγκοσμίως (ΗΠΑ, Καναδάς, Αυστραλία, Ιαπωνία κλπ.). Επίσης, λόγω θεσμικών και άλλων ανθρωπιστικών ιδιαιτεροτήτων που συνδέονται με κοινωνικές ευαισθη-

σίες και ευμενέστερες νομικές πρόνοιες εντός του χώρου της Ευρώπης, διασφαλίζεται ευκολότερα το πολυπόθητο καθεστώς «προστατευόμενου ατόμου» (ή του «πρόσφυγα») για πολλούς εκ των παράνομα εισερχομένων μεταναστών. Προς όφελός τους, η ΕΕ τους εξασφαλίζει μια σειρά προνομίων διαμονής, εργασίας και κοινωνικής μέριμνας, που τις περισσότερες φορές ακόμη και για τις χώρες τους θα ήταν αδιανόητη πολυτέλεια⁶³.

Οι δυστυχείς μετανάστες (Σύριοι, Αφγανοί, Πακιστανοί κλπ), οι οποίοι έρχονται στην Ευρώπη για να γλυτώσουν από τον πόλεμο και τη βία, προκαλούν σε όλους βαθύτατη θλίψη, είναι όμως το αποτέλεσμα -θύματα και αυτοί- ενός φανατισμού. Ενώ αρχικά τους αναγκάζει να εγκαταλείψουν τις χώρες τους και να υποπέσουν σε μια ψυχική και σωματική ταλαιπωρία άνευ προηγουμένου, στη συνέχεια, ως Μουσουλμάνοι της Ευρώπης, απολαμβάνουν νομοθεσίες, που όχι μόνο απαγορεύουν τις διακρίσεις εις βάρος τους, αλλά που επιτρέπουν τη μεταφορά ακόμα και της πολιτισμικής τους βαρβαρότητας στην Ευρώπη⁶⁴.

Η εισβολή της ισλαμικής κουλτούρας με την ανοχή των Ευρωπαίων, κατόρθωσε να επιβάλλει στοιχεία του Ισλάμ, όταν ευρωπαϊκό δικαστήριο (Γερμανία) δέχθηκε πως η «Σαριά» παράγει δίκαιο⁶⁵. Αποφάσισε πως η μουσουλμάννα γυναίκα είναι ιδιοκτησία του άντρα της και μπορεί να της φέρεται όπως νομίζει, κατέβηκαν τα θρησκευτικά σύμβολα από τα σχολεία και τις δημόσιες υπηρεσίες και έγιναν αποδεκτά «αιτήματα» να μη φέρεται το σύμβολο του σταυρού ακόμα και από άτομα⁶⁶, τροποποιήθηκε ακόμα και το περιεχόμενο των κυλικίων στα σχολεία ώστε να είναι «χαλάλ», να διαθέτει δηλαδή προϊόντα που έχουν παραχθεί και προετοιμαστεί με βάση τις παραδόσεις και τους κανόνες της μουσουλμανικής θρησκείας. Όταν οι μαντήλες και οι μπούρκες άρχισαν να αυξάνονται και τα αλαλάζοντα πλήθη των Μουσουλμάνων γέμιζαν τις πλατείες της Ευρώπης τις ώρες τις προσευχής, με τις τελετές αυτομαστιγώματος να θεωρούνται «οριεντάλ» από τους

⁶³ Γιώργου Φοίνικα, «Ισλαμική Ευρώπη ή Ευρωπαϊκό Ισλάμ;», [http://neapolitiki.gr/\(πρόσβαση την 22 Μαρτίου 2016\)](http://neapolitiki.gr/(πρόσβαση την 22 Μαρτίου 2016)).

⁶⁴ Melanie Phillips, Londonistan, The Multicultural Paralysis, Encounter Books, New York, 2006, pag. 67-69.

⁶⁵ Αθανάσιος Θεοδώρου, «Το Ισλάμ στην Ευρώπη», http://2.bp.blogspot.com/-RTDLejC8BPM/WA9Wa11Z_o/AAAAAAAAAC9Y/WEGQ71JWCcseilYslvo7-hzhDtlzmqiACK4B/s1600/Untitled-1.jpg (πρόσβαση την 23 Απριλίου 2016).

⁶⁶ Πρωτοφανείς περιπτώσεις προσωπικών καταπίεσεων ή διάκρισης ατόμων λόγω της έκφρασης της χριστιανικής τους πίστης σε δημόσιους χώρους, με αφορμή την «ενόχληση» μουσουλμάνων, που παραπονέθηκαν σχετικώς, ήταν η απαγόρευση της αεροπορικής εταιρίας British Airways στην αεροσυνοδό Nadia Eweida να φορά χριστιανικό σταυρό, που κατέληξε να απασχολήσει και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, το οποίο μάλιστα και δικαίωσε την προσφεύγουσα αεροσυνοδό, αναγνωρίζοντας ότι υπέστη διάκριση στην εργασία της, κατά παράβαση του Άρθρου 9 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Άλλη χαρακτηριστική περίπτωση ήταν αυτή της νορβηγίδας τηλεπαρουσιάστριας Siv Kristin Sællmann, η οποία υποχρεώθηκε να μην εκφωνεί ειδήσεις φορώντας το χριστιανικό σύμβολο του σταυρού, έπειτα από διαμαρτυρίες «οργισμένων» τηλεθεατών του σταθμού της. (<http://www.thelocal.no/2013/11/04/norways-nrk-bans-newsreader-from-wearing-a-cross>(πρόσβαση την 22 Μαρτίου 2016)).

Ευρωπαίους, το Ισλάμ διεκδικούσε ή επέβαλε επιθετικά τη διατήρηση της κοινωνικής, θρησκευτικής και πολιτισμικής του ετερότητας, έναντι του γηγενούς ευρωπαϊκού κοινωνικοπολιτικού υπόβαθρου.

Την ίδια στιγμή, φιλοδυτικά καθεστώτα (Μουμπάρακ, Σαντάμ, Άσσαντ, Κανταφι κ.λ.π.), υπονομεύονται και ανατρέπονται, δυστυχώς με τη βοήθεια και συμβολή της Δύσης, προς όφελος των ακραίων ισλαμιστών, και παράλληλα νέες τρομοκρατικές οργανώσεις γεννιούνται και πλήθη προσφύγων κατευθύνονται προς την Ευρώπη. Η Νέα Τάξη Πραγμάτων και το σχέδιο για Παγκοσμιοποίηση εκτελούνται απόλυτα.

Μια νέα τάξη πραγμάτων, με μια παγκόσμια κυβέρνηση, που θα φέρει την ειρήνη και την ευημερία στον κόσμο μακριά από συγκρούσεις και άγονες αντιπαράθεσεις, ρατσισμούς, εθνικισμούς και φανατισμούς, είναι ένας «ευγενής στόχος», τον οποίο σημαντικοί άνθρωποι έχουν υπηρετήσει εδώ και πάρα πολλά χρόνια με διάφορους τρόπους κι έχουν χρηματοδοτήσει την ευόδωσή του. Όσο όμως υπάρχουν εθνικά κράτη και λαοί με εθνική συνείδηση, η ευόδωση αυτού του «ευγενούς» στόχου δεν είναι πιθανή να συμβεί. Έτσι ο πιο πρόσφορος τρόπος για να επιτευχθεί ο στόχος είναι η ώσμωσή των πολιτισμών και η ανάμειξη των λαών με την αλλοίωση του πληθυσμού τους, μέσα από την μετανάστευση. Για αυτό και πρέπει να δημιουργηθούν συνθήκες, που ευνοούν τη δημιουργία μεγάλων μεταναστευτικών κυμάτων.

Ωστόσο, καθώς η Ευρώπη βυθίζεται σε ένα κύμα αγωνίας⁶⁷ σχετικά με την επιρροή των μουσουλμάνων μεταναστών στη μετααποικιακή εποχή, ορισμένοι θεωρητικοί διακρίνουν την ανάπτυξη μιας καταστροφικής δυναμικής, στην οποία, η ενσωμάτωση του Ισλάμ πυροδοτεί μια αντίδραση που καλλιεργεί το μίσος ακόμα και μεταξύ των μουσουλμάνων.⁶⁸ Όσο περισσότεροι εδραιώνονται οι μουσουλμάνοι στην Ευρώπη, τόσο περισσότερο φοβίζονται αυτούς που πιστεύουν ότι θα αλλοιωθεί διά παντός η εθνική τους ταυτότητα. Σήμερα στην Ευρώπη, ο φόβος του Ισλάμ συμπυκνώνει όλους τους φόβους. Σύμβολα, όπως τζαμιά, μιναρέδες, μπούρκες κ.τ.λ. και περίπου 15-20 εκατ. μουσουλμάνοι που σήμερα ζουν στην

---

⁶⁷ The New York Times (03.01.2010) «Στο Ισλάμ συμπυκνώνονται όλοι οι φόβοι των Ευρωπαίων» <http://www.kathimerini.gr/epikairothta>, (πρόσβαση την 22 Μαρτίου 2016).

⁶⁸ Όπως στο 67.

Ευρώπη, μαρτυρούν μια διαρκέστερη παρουσία του Ισλάμ και απειλούν με το πέραςμα από κάτι πρόσκαιρο σε κάτι που αποκτά ρίζες.

Η Ευρώπη, εκτός από το όλο και διαρκώς μειούμενο αίσθημα ασφαλείας των πολιτών της, αγωνιά και για τη διατήρηση της πολιτικής, πολιτιστικής και πληθυσμιακής ταυτότητά της. Υπάρχει η αίσθηση ότι η Ευρώπη μικραίνει και χάνει τη σημασία της. Αυτή η γενικευμένη αγωνία και ο φόβος, που προκαλούνται, οφείλονται και μεταφράζονται σε υπερθετικό βαθμό σε ένα μόνον πράγμα, το Ισλάμ.

3.7 Το ισλάμ στην Ευρώπη σήμερα

Η Ισλαμική τρομοκρατία η οποία αποτελεί απειλή για τις θεμελιώδεις αρχές της σύγχρονης φιλελεύθερης Δημοκρατίας, έχει ήδη καταγράψει σημαντική δράση στην Ευρώπη. Μεταξύ του 1985 και 1986 11 βομβιστικές επιθέσεις ομάδων που υποστηρίζονται από το Ιράν στο Παρίσι σκότωσαν 13 ανθρώπους και τραυμάτισαν 255. Στην ίδια πόλη το 1995, εξερράγη βόμβα στο μετρό προκαλώντας 8 θύματα. Το 2004 κτυπήθηκαν τραίνα στην Μαδρίτη με 191 θύματα.

Οι δημόσιες συγκοινωνίες του Λονδίνου το 2005 αποτέλεσαν στόχο τρομοκρατικής επίθεσης. Μετά από τέσσερις τρομοκρατικές επιθέσεις σε λεωφορεία και το μετρό της βρετανικής πρωτεύουσας, ο απολογισμός ήταν 56 νεκροί και 700 τραυματίες. Την ευθύνη ανέλαβε ομάδα ισλαμιστών που είχε σχέση με την Αλ-Κάιντα.

Το 2011 η διπλή τρομοκρατική επίθεση στη Νορβηγία θεωρείται η φονικότερη στη χώρα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, η οποία προκάλεσε το θάνατο σε 77 ανθρώπους. Υπαίτιος των επιθέσεων αυτών, ήταν ο νορβηγός Ισλαμιστής Άντερς Μπέρινγκ Μπρέιβικ.

Το απόγευμα της 13ης Νοεμβρίου 2015, σημειώθηκε μια σειρά από βίαιες επιθέσεις στο 10ο και 11ο διαμέρισμα και στο προάστιο του Σαιν-Ντενί του Παρισιού, με τα περισσότερα θύματα στο Θέατρο Μπατακλάν του Παρισιού. Κατά τη διάρκεια των παραπάνω επιθέσεων σκοτώθηκαν 129 άνθρωποι και τραυματίστηκαν πάνω από 200. Την ευθύνη ανέλαβε το Ισλαμικό κράτος.

Τον Μάρτιο του 2016 στις Βρυξέλλες δύο ισχυρές εκρήξεις σημειώθηκαν διαδοχικά, με διαφορά δεκαπέντε λεπτών, ενώ άλλη μια γύρω στις 8 το πρωί της Τρίτης 22 Μαρτίου στο αεροδρόμιο των Βρυξελλών. Στην βελγική πρωτεύουσα επικράτησε πανικός αφού λίγο μετά την πρώτη έκρηξη σημειώθηκε νέα στο σταθμό του Μετρό Σουμάν. Στις τρομοκρατικές επιθέσεις τουλάχιστον 34 άνθρωποι σκοτώθηκαν και άλλοι 230 τραυματίστηκαν. Την ευθύνη ανέλαβε το Ισλαμικό κράτος.

Ενώ τον Ιούλιο του 2016, ακόμη μια νύχτα γιορτής μετατράπηκε σε νύχτα σφαγής στην Γαλλία. Το νέο τρομοκρατικό χτύπημα στη Νίκαια της Γαλλίας σηματοδότησε ένα νέο γύρο τρομοκρατικών επιθέσεων στην Ευρώπη. Νεκροί έπεσαν τουλάχιστον 84 αθώοι και ανύποπτοι πολίτες, ενώ άλλοι 18 τραυματίστηκαν σοβαρά στην παραλία της Νίκαιας στη νότια Γαλλία. Οι παρευρισκόμενοι είχαν μόλις παρακολουθήσει το σόου των πυροτεχνημάτων για τον εορτασμό της εθνικής επετείου της 14ης Ιουλίου 2016⁶⁹.

Ο συγγραφέας Robert Spencer έγραψε στο Front Page Magazine, «Αυτό δεν είναι πλέον απλά μια κρίση των προσφύγων. Αυτό είναι ένα Hijrah.»⁷⁰ Hijrah είναι το ισλαμικό δόγμα της μετανάστευσης, η οποία είναι μια μορφή stealth τζιχάντ (αόρατο τζιχάντ).

«Το να μεταναστεύσουμε λόγου του Αλλάχ, να προχωρήσουμε σε μια νέα γη, για να φέρουμε το Ισλάμ εκεί, θεωρείται από το Ισλάμ μια πολύ αξιόπαινη πράξη», έγραψε ο Αναστάσιος Γιαννουλάτος⁷¹ Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και κάθε Αλβανίας, Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθήνας., αναφερόμενος στο εξής κείμενο του Κορανίου: «Και όποιος μεταναστεύει για τον Αλλάχ θα βρεί στη γη πολλές θέσεις και την αφθονία», λέει το Κοράνι. «Και όποιος φεύγει από το σπίτι του ως μετανάστης του Αλλάχ και γίνει Αγγελιοφόρος του, τότε ο θάνατος τον προσπερνά, ανταμοιβή του έχει ήδη δοθεί από τον Αλλάχ. Και ο Αλλάχ είναι πάντα επιεικής και φιλεύσπλαχνος» (Κοράνιο 4: 100). Τώρα, κοιτάζοντας την Ευρώπη, μια εισβολή ενός πολύ μεγάλου ρεύματος μεταναστών είναι σε εξέλιξη.

⁶⁹ «Τα 10+1 τρομοκρατικά χτυπήματα που συγκλόνισαν την Ευρώπη» Διαθέσιμο στην <http://www.reporter.com.cy/international/article/85168/ta-10-1-tromokratika-htypimata-poy-sygglonisan-tin-evropi> (πρόσβαση στις 26 Οκτ 2016)

⁷⁰ Leo Honmann, «ISIS smuggler: 'We will use refugee crisis to infiltrate West'» <http://www.wnd.com/2015/09/isis-smuggler-we-will-use-refugee-crisis-to-infiltrate-west/>, (πρόσβαση στις 26 Οκτ 2016)

⁷¹ Α. Γιαννουλάτος, «Το Κοράνιο» http://oodegr.co/oode/islam/piges/koranio_genika_1.htm#_ftn20/, (πρόσβαση στις 22 Νοε 2016)

Αποδεικτικά στοιχεία αυτής της εισβολής ήρθαν τον Φεβρουάριο του 2016, όταν μια γυναίκα στέλεχος του ISIS επιβεβαίωσε αυτό που πολλοί έχουν ήδη υποψίες, το ισλαμικό κράτος χρησιμοποιεί την κρίση των προσφύγων για να σχηματίσει μια πέμπτη φάλαγγα μουσουλμάνων μαχητών στο εσωτερικό της Ευρώπης⁷².

«Και εμείς (οι μουσουλμάνοι) πραγματικά, έχουμε ανάγκη δέκα χρόνια, για να κάνουμε την Ευρώπη μουσουλμανική».⁷³ (Amr Khaled). Αναλυτικότερα ο παρμπάνω Αιγύπτιος ιεροκήρυκας (ο οποίος σημειωτέον στην χώρα του θεωρείται μετριοπαθής) είπε: «για εμάς τους μουσουλμάνους, το πιο σημαντικό πράγμα είναι ότι υπάρχουν πολλά εκατομμύρια μουσουλμάνοι στην Ευρώπη και αυτό έχει πολλές επιπτώσεις. Οι μουσουλμάνοι συνεχώς κάνουν παιδιά, ενώ οι Ευρωπαίοι όχι. Αυτό σημαίνει ότι μέσα σε 20 χρόνια οι μουσουλμάνοι θα είναι η πλειοψηφία στην Ευρώπη, και οι οποίοι θα έχουν μια εξαιρετική επιρροή στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων

Από την δεκαετία του 1990 η παγκοσμιοποιημένη ισλαμική τρομοκρατία του Μπιν Λάντεν και της Αλ Κάϊντα και τώρα του ISIS, έχει κηρύξει τον πόλεμο «κατά της συμμαχίας των Χριστιανών σταυροφόρων και των Εβραίων». Κράτη όπως το Ιράν εξάγουν την ισλαμική τους επανάσταση εκτός συνόρων, υποστηρίζοντας οργανώσεις όπως τη Χεσμπολά, τη Χαμάς και την Ισλαμική Τζιχάντ με σύγχρονα όπλα και χρήματα. Ιρανοί πολιτικοί έχουν προειδοποιήσει ότι σε περίπτωση ασκήσεως αυξημένης πίεσεως από την Δύση προς την χώρα τους, τουλάχιστον 40.000 βομβιστές αυτοκτονίας έχουν εκπαιδευθεί κατάλληλα και βρίσκονται σε ετοιμότητα να δράσουν. Η στρατολόγηση αυτών στην Ευρώπη είναι δυνατή τόσο μεταξύ μουσουλμάνων μεταναστών, όσο και μεταξύ μουσουλμάνων Ευρωπαίων πολιτών.⁷⁴

Το 2004, ο Γενικός Επιθεωρητής της Γαλλικής Εκπαιδεύσεως Jean Piene Obin, συνέταξε μελέτη μετά από διεξοδική έρευνα πέντε μηνών σε μεγάλο αριθμό σχολείων 20 Γαλλικών επαρχιών. Η εν λόγω μελέτη η οποία δεν δημοσιεύθηκε ε-

⁷² Όπως το 71..

⁷³ Τετάρτη, 22 Σεπτεμβρίου 2010, "Amr Khaled": Αιγύπτιος Μουσουλμάνος ιεροκήρυκας, Διαθέσιμο στην <http://redskywarning.blogspot.gr/2010/09/10-20.html> (πρόσβαση στις 26 Οκτ 2016)

⁷⁴ «Islamist Terrorism From 1945 to the Rise of ISIS» Διαθέσιμο στην <http://www.crf-usa.org/america-responds-to-terrorism/islamist-terrorism-from-1945-to-the-death-of-osama-bin-laden.html> (πρόσβαση 19 Οκτ 2016)

πισήμως, για ευνόητους λόγους, διέρρευσε στο διαδίκτυο το 2005. Σύμφωνα με την έρευνα καταγράφεται εκτεταμένη και αποτελεσματική ισλαμοποίηση στις περιοχές των ισλαμικών «γκέτο» και αυστηρή συμμόρφωση με τις ισλαμικές επιταγές με χρήση βίας και εκφοβισμού, τόσο κατά των μη Μουσουλμάνων, όσο και κατά των ηπίων Μουσουλμάνων. Τα πρώτα θύματα της θρησκευτικής ακρότητας είναι τα κορίτσια τα οποία υποχρεώνονται σε σειρά περιορισμών και απαγορεύσεων όπως η ενδυμασία, ο κινηματογράφος, η πισίνα, το γυμναστήριο, τα καλλυντικά, ενώ ο υποχρεωτικός γάμος σε ηλικίες 14 ή 15 ετών, αποτελεί συνηθισμένο γεγονός. Μουσουλμάνοι μαθητές αρνούνται να μελετήσουν Βολταίρο ή να αναγνωρίσουν ακόμη και την ύπαρξη άλλων θρησκειών, να τραγουδήσουν, να ζωγραφίσουν πρόσωπα ή ορθές γωνίες που μοιάζουν με σταυρό, ενώ μισούν την «ιμπεριαλιστική» αγγλική γλώσσα.

Σε κάποια σχολεία οι Μουσουλμάνοι μαθητές έχουν το δικαίωμα να συσσιτούνται σε χωριστά τραπέζια, να έχουν χωριστές τουαλέτες και να έχουν μεγάλο αριθμό δικαιολογημένων απουσιών κατά την περίοδο του ραμαζανιού, ενώ ταυτόχρονα πολλά σχολεία γίνονται στόχος επιθετικού προσηλυτισμού. Με πρακτικές σαν αυτές οι ακραίοι ισλαμιστές έχουν κατορθώσει να επιβάλλουν ειδική μεταχείριση για τους Μουσουλμάνους μαθητές, εμπορίζοντας τις Γαλλικές κοσμικές παραδόσεις και θεωρούν ως επιθετική ενέργεια κάθε προσπάθεια ενσωματώσεώς τους στην Δυτική κοινωνία. Η μελέτη μεταξύ άλλων διαπιστώνει ότι η νέα γενεά Μουσουλμάνων, γεννημένων και μεγαλωμένων στην Ευρώπη, γαλουχούμενη (από οργανωμένες διεθνείς ισλαμικές οργανώσεις) με την πεποίθηση ότι αποτελούν μέρος ενός «μουσουλμανικού έθνους», αντιτίθεται σε οτιδήποτε εκπροσωπεί τον Δυτικό πολιτισμό, ερχόμενη σε πορεία συγκρούσεως με την δημοκρατική κοινωνία. Το φαινόμενο αυτό δεν συναντάτε μόνο στη Γαλλία αλλά είναι άμεσα ορατό σε κάθε μεγάλο αστικό ευρωπαϊκό κέντρο.⁷⁵

Το 2008 στο Ludwigshafen (στο Rhineland - Palatinate) εννέα Τούρκοι της Γερμανίας κήκαν μετά από πυρκαγιά που εκδηλώθηκε στο σπίτι τους και το γεγονός πήρε ευρεία δημοσιότητα στα γερμανικά ΜΜΕ, ενώ ηγετικά στελέχη της γερμανικής πολιτικής έσπευσαν να καταδικάσουν το γεγονός και να κατευνάσουν την τουρκική κοινότητα. Παρά την έλλειψη ενδείξεως εμπρησμού, επετράπη στον τότε Τούρκο Πρωθυπουργό Ταγίπ Ερντογάν να επισκεφθεί το σημείο του περι-

⁷⁵ Σταύρος Ζουμπουλάκης, «Το Ισλάμ στην Ευρώπη», <http://www.kathimerini.gr/authors?id=144> (πρόσβαση 22 Οκτ 2016)

στατικού και να απαιτήσει από την Γερμανία να κάνει περισσότερα τόσο για την αποκάλυψη των αιτίων της πυρκαγιάς, όσο και για την προστασία της τουρκικής κοινότητας σε ολόκληρη τη Γερμανία.

Μερικές ημέρες αργότερα ο Ταγίπ Ερντογάν έθιξε εκ νέου την εθνική κυριαρχία της Γερμανίας, όταν σε συγκέντρωση στην Κολωνία ανάμεσα σε 16.000 επευφημούντες Τούρκους της Γερμανίας, Γαλλίας, Βελγίου και Ολλανδίας, οι οποίοι κρατούσαν τουρκικές σημαίες, τους καλούσε να μην ξεχάσουν την γλώσσα και πολιτιστική τους κληρονομιά καθώς και να αντισταθούν στην αφομοίωση από τη Δύση, χαρακτηρίζοντας την αφομοίωση ως έγκλημα κατά της ανθρωπότητας.

Επίπλέον, ο Τούρκος Πρωθυπουργός παρότρυνε τους Τουρκικής καταγωγής κατοίκους της Ευρώπης να διεκδικούν με αυτοπεποίθηση τα συμφέροντά τους και να επιδιώκουν όπως εκλέγονται ως Δήμαρχοι και ως μέλη των εθνικών κοινοβουλίων των χωρών διαμονής των. Η χλιαρή έως ανύπαρκτη γερμανική αντίδραση στην εν λόγω ωμή παρέμβαση στο εσωτερικό της, αποτελεί ένδειξη του γενικότερου ευρωπαϊκού κλίματος που επικρατεί σήμερα ως προς τις μουσουλμανικές μειονότητες⁷⁶.

Το 2011, μετά από δημοψήφισμα, οι Ελβετοί αποφάσισαν να απαγορευθεί οποιαδήποτε νέα κατασκευή μιναρέ στη χώρα τους (έως τότε υπήρχαν τέσσερα τζαμιά με μιναρέ σε ολόκληρη τη χώρα). Σύμφωνα με τον Walter Wobman του πολιτικού κόμματος SVP (Swiss People's Party) «Ο μιναρές είναι το σύμβολο ισχύος του πολιτικού Ισλάμ και του νόμου της Σαρία. Επιδιώκουμε απλώς να σταματήσουμε την περαιτέρω ισλαμοποίηση της Ελβετίας». Την άποψη αυτή δεν συμμερίζονται μόνο άτομα ακροδεξιών πεποιθήσεων αλλά και αριστεροί οπαδοί του κοσμικού κράτους, καθώς και άτομα φεμινιστικών αντιλήψεων.⁷⁷

Μεγάλος νικητής των Δημοτικών εκλογών του Μαρτίου 2010 στην Ολλανδία, ήταν το Ακροδεξιό Κόμμα της Ελευθερίας (PVV) του Γκέερτ Βίλντερς, ο οποίος χαρακτηρίζει το Ισλάμ ως φαινόμενο ανάλογο του φασισμού και συγκρίνει

---

⁷⁶ Fan Daft «Christians 'murdered by Islamist' in Germany», Διαθέσιμο στην <https://www.stormfront.org/> (πρόσβαση 22 Οκτ 2016)

⁷⁷ Byrnes Sholto "Europe's problem with Islam", 30 Nov. 2009. Διαθέσιμο στην <http://www.newstatesman.com/blogs/the-god-blog/2009/11/europe-australia-swiss-culture> (πρόσβαση 29 Οκτ 2016).

το Κοράνι με το «ο Αγών μου» του Αδόλφου Χίτλερ⁷⁸. Ο ίδιος πολιτικός με την κινηματογραφική του ταινία "FITNA" παρουσίασε, σύμφωνα με αυτόν, την αληθινή φύση του ακραίου ισλαμισμού, ως προειδοποίηση για τους Ευρωπαίους. Για τις ενέργειες και απόψεις του αυτές αντιμετώπισε κατηγορίες από δικαστήριο του Άμστερνταμ το 2008 για πρόκληση των θρησκευτικών αισθημάτων των μουσουλμάνων και για ενστάλαξη μίσους, όταν ταυτόχρονα οι Ολλανδικές αρχές στο όνομα της πολυπολιτισμικότητας εξαιρούν τους ιμάμηδες όταν προτρέπουν τους ομόθρησκους τους στον φόνο «απίστων».

Σε κάθε μορφή πολέμου και ιδιαίτερα στον εμφύλιο, καταγράφονται περιπτώσεις ανεξέλεγκτης βίας και σπάνια οι κατηγορίες βαρύνουν αποκλειστικά την μία μόνο πλευρά. Στην περίπτωση της Βοσνίας η βία των χριστιανών Σέρβων μονοπώλησε τα Δυτικά Μ.Μ.Ε και σύντομά η κοινή γνώμη γνώριζε μονομερώς και με κάθε λεπτομέρεια την περίπτωση της Σρεμπρένιτσας. Με πράσινο φως κυρίως των Η.Π.Α., χιλιάδες ακραίοι ισλαμιστές από ολόκληρο τον ισλαμικό κόσμο και κυρίως το Ιράν, εισέρρευσαν στην χώρα αυτή και σταδιακά σκότωσαν με βαρβαρότητα περί τα 4.000 γυναικόπαιδα και ηλικιωμένους χριστιανούς Σέρβους. Σύμφωνα με αναφορά Ρεπουμπλικανικής πολιτικής επιτροπής του 1997⁷⁹ ακραίες ισλαμικές δυνάμεις (από το Μπρουνέϊ, Μαλαισία, Πακιστάν, Σαουδική Αραβία, Σουδάν, Τουρκία) και κυρίως από το Ιράν, ασκούσαν επιρροή στην Βοσνιακή κυβέρνηση, συμμετείχαν ενεργώς στο βοσνιακό δίκτυο πληροφοριών και προωθούσαν την ισλαμική επανάσταση στην Ευρώπη⁸⁰.

Κλείνοντας την σύντομή αυτή επισκόπηση στο Ευρωπαϊκό γίγνεσθαι όσον αφορά τη δυναμική του Ισλαμιστικού κινήματος μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η Ευρώπη σήμερα αντιμετωπίζει μια σοβαρή απειλή από το ριζοσπαστικό Ισλάμ το οποίο έχει τη μορφή πυραμίδας και διακρίνεται σε τρία διαφορετικά επίπεδα που αφορούν το χαρακτήρα, το μέγεθος, τις ιδεολογικές θέσεις και την μέθοδο δράσης τους. Στην κορυφή βρίσκεται η τρομοκρατία, η οποία είναι εμφανής και άμεση αλλά όχι απαραίτητα η πλέον επικίνδυνη. Οι λίγες χιλιάδες βίαιοι αυτοί οπαδοί της "jihad", βρίσκονται διασκορπισμένοι στην Ευρωπαϊκή Ήπειρο, προκαλούν ανοικτά τις κοινωνίες και έχουν τη θέληση να χυθεί αίμα για την επίτευξη των σκοπών

⁷⁸ ΕΘΝΟΣonline «Ακροδεξιά Νίκη στις Δημοτικές στην Ολλανδία» 5 Μαρ. 2010, Διαθέσιμο στην www.ethnos.gr (πρόσβαση 29 Οκτ 2016).

⁷⁹ Srdja Trifkovic, «Implications of Islamic Geopolitical designs in the Balkans» Διαθέσιμο στην <http://rpc.senate.gov/releases/1997/iran.htm> (πρόσβαση 29 Οκτ 2016).

⁸⁰ Όπως στο 68

τους. Στη μέση βρίσκεται ένα σύνολο ομάδων και δικτύων οι οποίοι είναι δυνατόν να αποκαλεστούν «ειρηνικοί επαναστάτες», διότι απορρίπτουν ανοικτά κάθε σύστημα διακυβέρνησης στο οποίο δεν κυριαρχεί ο ισλαμικός νόμος (Sharia) αλλά όμως ακόμη δεν καταφεύγουν σε βίαια μέσα (τουλάχιστον ανοικτά) για την επιβολή των απόψεών τους⁸¹.

Τέλος η βάση της απειλητικής πυραμίδος που είναι και η πολυπληθέστερη, αποτελείται από ομάδες οι οποίες δημόσια στηρίζουν την δημοκρατία και την ενσωμάτωση των μουσουλμανικών κοινοτήτων στο ευρωπαϊκό περιβάλλον, αλλά υπόγεια και με οργανωμένο σχέδιο εργάζονται για την ριζοσπαστικοποίηση του μουσουλμανικού πληθυσμού της Ευρώπης με τελικό ζητούμενο την ισλαμική κυριαρχία. Χαρακτηριστικός είναι ο όρκος των υποψηφίων μελών της οργάνωσης των «Αδελφών Μουσουλμάνων» του Χασάν αλ Μπανά, «Πιστεύω ότι το λάβαρο του Ισλάμ οφείλει να καλύψει το ανθρώπινο είδος και ότι κάθε μουσουλμάνος έχει σαν αποστολή να διαπαιδαγωγήσει τον κόσμο σύμφωνα με τις αρχές του Ισλάμ. Και ορκίζομαι ότι θα μάχομαι όσο ζώ για να φέρω σε πέρας αυτήν την αποστολή και ότι θα θυσιάσω για αυτήν ό,τι διαθέτω»⁸². Αν πάλι κάποιος ισχυριστεί ότι τα μόλις ανωτέρω γραφόμενα αφορούν το παρελθόν, τότε μια γρήγορη μελέτη των λεχθέντων από τον Αλ Καρντάουι⁸³, γέννημά θρέμμα των Αδελφών Μουσουλμάνων και νυν ενεργό στέλεχος του ισλαμιστικού Κινήματος, θα τον πείσει για το πόσο επίκαιρα είναι τα παραπάνω. Αυτή τη στιγμή η Ευρώπη έχει στραφεί στο πρώτο τμήμα της απειλής ενώ εμφανίζεται ανέτοιμη για την αντιμετώπιση των υπολοίπων.

---

⁸¹ Σταύρος Τζίμας, «Τα τζαμιά των στρατιωτών του Αλλάχ» Διαθέσιμο στην (<http://www.kathimerini.gr/776920/article/epikairothta/kosmos/ta-tzamia-twn-stratiwtwn-toy-allax>) (πρόσβαση 06 Νοε 2016).

⁸² Olivier Carre, Gerard Michaud (Michel Seurat), «Les Frères musulmans», εκδός. Gallimard, Παρίσι, 1983, σελ. 26

⁸³ Yusuf al-Qaradawi, «Priorities of The Islamic Movement in The Coming Phase» Διαθέσιμο στην (http://www.latinmassjax.org/Priorities_Islamic.pdf) (πρόσβαση 06 Νοε 2016).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΟΙ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.

«Τα μεγάλα γεγονότα της ιστορίας συχνά οφείλονται σε υλικές αλλαγές, στην αύξηση του πληθυσμού και σε άλλα θεμελιώδη οικονομικά αίτια, τα οποία λόγω του βαθμιαίου χαρακτήρα τους διαφεύγουν της προσοχής των παρατηρητών της εποχής, αποδίδονται στις ανοησίες των ηγετών των κρατών ή στον φανατισμό των άθεων». Αυτή η φράση του John Maynard Keynes⁸⁴, αποτελεί το έναυσμα για την μελέτη της σημασίας που έχει η μετανάστευση στο εσωτερικό και στο εξωτερικό ενός κράτους και τις επιπτώσεις της σε συγκεκριμένους τομείς, όπως η οικονομία, η κοινωνική συνοχή και η ασφάλεια, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε υπερεθνικό.

Οι επιπτώσεις της μετανάστευσης στις χώρες υποδοχής, βρίσκονται σε μια σχέση εξάρτησης, αφενός με την δυνατότητα της να υποδεχτεί τους μετανάστες και να τους εντάξει στις δομές της, αφετέρου από τις συνθήκες που επικρατούν τη δεδομένη στιγμή στο διεθνές σύστημα. Αυτές οι επιπτώσεις έχουν θετικές και αρνητικές προεκτάσεις και σίγουρα τα αποτελέσματα τους είναι βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ο γενικός κανόνας όμως υποδεικνύει ότι η μετανάστευση είναι χρήσιμη πρωτίστως για τους μετανάστες και δευτερευόντως για τις χώρες που τους φιλοξενούν, εφόσον αυτή είναι επιλεκτική, προγραμματισμένη και καταλήγει -κατά το δυνατόν- σε ενσωμάτωση των μεταναστών από τους γηγενείς. Διαφορετικά είναι πρόξενος τριβών και ενίοτε συγκρούσεων⁸⁵. Οι μεταναστευτικές ροές συνήθως προκαλούν αντιδράσεις στις χώρες προορισμού ή φιλοξενίας ενισχύοντας τον φόβο ότι ο κοινωνικός ιστός δεν θα αντέξει τις αλλαγές, προκαλώντας οργή και τάσεις απομονωτισμού. Στις περιπτώσεις αυτές ενισχύονται ακραίες εθνικιστικές φωνές, καταδεικνύοντας ως λύση τον απομονωτισμό και υπονομεύοντας έτσι -στη συγκεκριμένη περίπτωση- την Ευρώπη.

---

⁸⁴ John Maynard Keynes, « The economic consequences of the Peace », Harcourt Brace and Howe, New York 1920.

⁸⁵ Κ. Κόλμερ. «Λαθρομετανάστευση. Η απειλή της εθνικής ασφάλειας». Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2012.

Η άφιξη στην Ευρώπη πάνω από ενός εκατομμυρίου αιτούντων άσυλο το 2015 αναστάτωσε την ΕΕ όπως καμία άλλη κρίση. Το ισχύον θεσμικό και νομοθετικό καθεστώς της ΕΕ δεν ήταν προσαρμοσμένο να ασχοληθεί με την τεράστια εισροή μεταναστών, καθώς και τη κρίση που εμφανίστηκε εξαιτίας μεγάλων διαφορών μεταξύ των κρατών μελών. Ανάλογα με το βαθμό στον οποίο η ΕΕ μπορεί να ξεπεράσει αυτές τις διαιρέσεις και τη βελτίωση των πολιτικών της, η κρίση των προσφύγων θα μπορούσε να οδηγήσει είτε σε περισσότερη Ευρώπη είτε σε λιγότερη Ευρώπη ή την εμφάνιση ενός νέου πυρήνα αφοσιωμένων κρατών μελών⁸⁶.

Σε κάθε περίπτωση, η εξέταση των στρατηγικών συνεπειών της εισόδου των μεταναστών στην Ευρώπη, πρέπει να γίνει στη βάση μιας ψύχραιμης και ρεαλιστικής προσέγγισης, απαλλαγμένης από ιδεοληψίες και προκαταλήψεις. Με γνώση πως όταν αναφερόμαστε σε στρατηγικές συνέπειες, εννοούμε τις συνέπειες εκείνες που επηρεάζουν τα μέσα με τα οποία η Ευρώπη ασκεί την στρατηγική της⁸⁷ (οικονομικά, διπλωματικά, κοινωνικά, ασφάλεια, κλπ) και εκείνες που επηρεάζουν τους συντελεστές ισχύος της. Έτσι με βάση τον παραπάνω ορισμό θα εξετάσουμε τις παρακάτω συνέπειες:

4.1 Οικονομικές συνέπειες

Όταν στη διεθνή βιβλιογραφία αναφέρονται στις οικονομικές συνέπειες της μετανάστευσης εννοούν κυρίως τις επιπτώσεις στην αγορά εργασίας. Πιστεύεται ότι η χρησιμοποίηση μεταναστών αυξάνει την ανεργία των ανειδίκευτων εργατών από τη στιγμή που θεωρείται ότι υπάρχει πλήρης υποκατάσταση των ντόπιων ανειδίκευτων εργατών από τους μετανάστες⁸⁸. Όμως έρευνες έχουν καταδείξει ότι οι δύο πληθυσμοί, γηγενείς και μετανάστες, δεν αποτελούν τέλεια υποκατάστατα και δεν ανταγωνίζονται για τις ίδιες θέσεις εργασίας.

Οι υπέρμαχοι των φιλελεύθερων μεταναστευτικών πολιτικών στην Ευρώπη υποστηρίζουν ότι οι μετανάστες καλύπτουν θέσεις εργασίας που σε διαφορετική περίπτωση δεν θα καλύπτονταν ή θα καλύπτονταν με υψηλό κόστος από το εγχώριο εργατικό δυναμικό όπως για παράδειγμα είναι οι θέσεις εργασίας των οι-

---

⁸⁶ Stefan Lehne, «How the Refugee Crisis Will Reshape the EU» <http://carnegieeurope.eu/2016/02/04/how-refugee-crisis-will-reshape-eu-pub-62650>, (ημερομηνία πρόσβασης 01 Απριλίου 2016).

⁸⁷ Κ. Κολιόπουλος, «Η στρατηγική σκέψη από την αρχαιότητα έως σήμερα», εκδόσεις Ποιότητα, σελ.44

⁸⁸ Μ. Χλέτσος, «Μετανάστες και Μετανάστευση: Η πολιτική οικονομία της Μετανάστευσης», εκδόσεις Πατάκη σελ. 25

κιακών βοηθών και γενικότερα όλες οι θέσεις ανειδίκευτου εργατικού δυναμικού στη γεωργία, στην κτηνοτροφία, στις κατασκευές στον τουρισμό, κλπ. Με αυτό τον τρόπο καλύπτονται θέσεις εργασίας σε τομείς όπου υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις και επιπρόσθετα επιβραδύνεται η διαδικασία μείωσης της ανταγωνιστικότητας των παραγωγικών μονάδων οι οποίες βρίσκονται στους κλάδους εκείνους που δέχονται έντονο ανταγωνισμό από χώρες χαμηλού κόστους⁸⁹.

Επιπρόσθετα πέρα από την περίπτωση της ανειδίκευτης εργασίας, τα τελευταία χρόνια πολλές χώρες ανταγωνίζονται για την προσέλκυση υψηλής ποιότητας εξειδικευμένου εργατικού και επιστημονικού δυναμικού (μέσου της καθιέρωσης της μπλε κάρτας) σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν το πλεονέκτημά τους και την εξειδίκευσή τους σε τομείς προηγμένης τεχνολογίας και υψηλής διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Τέλος, στην περίπτωση των νόμιμων μεταναστών ενισχύεται η βιωσιμότητα των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αφού με την οικονομική συνεισφορά τους μπορούν να αντιμετωπιστούν τα σοβαρά οικονομικά προβλήματα των χώρων όπου εμφανίζεται το φαινόμενο της υπογεννητικότητας.

Αντίθετα, οι πολέμιοι των μεταναστών υποστηρίζουν ότι οι τελευταίοι με την εγκατάστασή τους σε μια χώρα δημιουργούν πλεονάζουσα προσφορά εργασίας, η οποία εντείνει τον ανταγωνισμό μεταξύ των ανέργων και οδηγεί σε μείωση του επιπέδου του εργατικού μισθού με συνέπεια την αύξηση της απασχόλησης των μεταναστών και της ανεργίας των εγχώριων εργαζομένων. Οι μετανάστες αντιμετωπίζονται ως ανταγωνιστές στην αγορά εργασίας και η παρουσία τους συνδέεται με οποιαδήποτε, σχεδόν, κοινωνική απειλή. Ο Hans Werner Sinn⁹⁰, σε συνέντευξή του στη Die Zeit δήλωσε ότι η «πρόσληψη ανειδίκευτων εργαζομένων θα θέσει τους μισθούς των εγχώριων ανειδίκευτων εργαζομένων υπό πίεση (ως παράδειγμα, αναφέρει την υπόθεση των Ηνωμένων Πολιτειών)». Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τους ανθρώπους που έχουν ήδη ένα υπόβαθρο μετανάστευσης. Ο κατώτατος μισθός δυσχεραίνει την ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας και πρότεινε ο Hans Werner Sinn τη γενική μείωση του κατώτατου μισθού και την αντιστάθμιση με ατομικές επιδοτήσεις. Το μέτρο αυτό θα επιτρέψει στους ανθρώπους να εργάζονται, και στο δημόσιο θα κοστίσει λιγότερο από τις επιδοτή-

---

⁸⁹ Blog Pos, «How will refugees affect European economies?», <http://bruegel.org/2015/10/how-will-refugees-affect-european-economies/>, (ημερομηνία πρόσβασης 01 Απριλίου 2016).

⁹⁰ Όπως το 89.

σεις ανεργίας. Κατόπιν η Lidia Farre⁹¹ αναφέρεται στη συμπληρωματικότητα μεταξύ των εργαζομένων μεταναστών και των εξειδικευμένων γηγενών γυναικών λέγοντας, πως πολλοί μετανάστες βρίσκουν θέσεις εργασίας στον τομέα των υπηρεσιών και ιδίως στην φροντίδα των παιδιών και των ηλικιωμένων. Αυτή η αύξηση της προσφοράς εργατικού δυναμικού στον τομέα των οικιακών υπηρεσιών, επιτρέπει στην εργαζόμενη γυναίκα, να υποκαταστήσει απλήρωτες οικιακή ώρες εργασίας, με αμειβόμενες ώρες εργασίας και έτσι να προοδεύσει στην επαγγελματική της σταδιοδρομία.

Τα πραγματικά αίτια της μαζικής ανεργίας που μαστίζει σήμερα την Ευρώπη είναι θέμα που δέχεται πολλές συζητήσεις και οπωσδήποτε δεν εξαντλείται εντός των στενών πλαισίων της υπεραπλουστευμένης και «αβασάνιστης» άποψης ότι η μοναδική αιτία για το πρόβλημα είναι οι μετανάστες. Έτσι θα πρέπει να εξεταστούν ορισμένοι βασικοί παράμετροι όπως η ανελαστικότητα της αγοράς εργασίας και η υπερβολική γενναιοδωρία του κοινωνικού κράτους, να αναλυθούν και συνεκτιμηθούν με την παρουσία των μεταναστών στην εγχώρια αγορά εργασίας προκειμένου να εξαχθούν αντικειμενικά συμπεράσματα για τα αίτια της ανεργίας στις Ευρωπαϊκές χώρες, όπως υποστηρίζουν οι νεοφιλελεύθεροι οικονομολόγοι⁹².

Τέλος, υπάρχει μια αμφιβολία όσον αφορά τη συμβολή της μετανάστευσης στην αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος και στην κατανομή του εισοδήματος που θα παράγεται μετά την ένταξη των μεταναστών στον εγχώριο πληθυσμό και στο εγχώριο εργατικό δυναμικό. Το καθεστώς της παραοικονομίας και παρανομίας που συνδέεται με την απασχόληση των αλλοδαπών, αφαιρεί πόρους από την πολιτεία σε εποχές αυξημένων δημοσιονομικών προβλημάτων. Μελέτη του OECD's International Migration Outlook,⁹³ έδειξε ότι οι καθαρές φορολογικές εισφορές των μεταναστών σε 27 προηγμένες χώρες και η καθαρή άμεση φορολογική συμβολή των μεταναστών τείνει να είναι μικρότερη από εκείνη των γηγενών επειδή πληρώνουν λιγότερους φόρους. Ο κύριος λόγος που συμβαίνει αυτό είναι εξαιτίας των χαμηλότερων επιπέδων απασχόλησης και ιδίως μεταξύ των γυναικών, ενώ η καθαρή φορολογική εισφορά των μεταναστών θα μπορούσε να αυξηθεί με την αύξηση της συμμετοχής του εργατικού δυναμικού τους. Το γενικό συ-

⁹¹ Blog Pos, «How will refugees affect European economies?», <http://bruegel.org/2015/10/how-will-refugees-affect-european-economies/>, (ημερομηνία πρόσβασης 01 Απριλίου 2016).

⁹² Α.Λυμπεράκη – Θ.Πελαγίδη: «Ο φόβος του ξένου στην αγορά εργασίας. Ανοχές και προκαταλήψεις στην ανάπτυξη».

⁹³ Blog Pos, «How will refugees affect European economies?», <http://bruegel.org/2015/10/how-will-refugees-affect-european-economies/>, (ημερομηνία πρόσβασης 01 Απριλίου 2016).

μπέρασμα είναι ότι οι πρόσφυγες παίρνουν περισσότερα από ό, τι δίνουν και ότι οι ειδικευμένοι εργαζόμενοι συνεισφέρουν περισσότερο.

Συμπερασματικά διαπιστώνεται ότι το κατά πόσο οι πρόσφυγες θα είναι σε θέση να συμβάλλουν στη βιωσιμότητα του κράτους πρόνοιας θα εξαρτηθεί από πολλούς παράγοντες, μεταξύ των οποίων είναι και η ευκολία πρόσβασής τους στην αγορά εργασίας. Αντιθέτως στο ερώτημα κατά πόσο αυξάνουν το ΑΕΠ της χώρας υποδοχής, πολλές έρευνες έχουν δείξει ότι η μετανάστευση αυξάνει το ΑΕΠ επειδή οι μετανάστες αυξάνουν το εργατικό δυναμικό της χώρας αυτής. Επίσης, διαπιστώθηκε ότι επιβαρύνουν δυσανάλογα τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης και προστασίας αφού εκτιμάται ότι το κόστος της κάλυψής τους από τα αντίστοιχα ταμεία υπερβαίνει κατά πολύ τις εισφορές τους.

4.2 Δημογραφικές συνέπειες

Ο πληθυσμός του πλανήτη στο τέλος του 20ου αιώνα έφθασε στα 6 δις από 1,5 που ήταν στις αρχές του, και εξακολουθεί να αυξάνει με ρυθμό 1 δις κάθε 11 χρόνια. Σύμφωνα με ένα από τα σενάρια του ΟΗΕ, ο παγκόσμιος πληθυσμός θα φθάσει τα 10 δις περίπου το 2050 και θα σταθεροποιηθεί στα 11,5 δις κατά τη διάρκεια του 22ου αιώνα. Ο γεωγραφικός χάρτης παρουσιάζει έντονες δημογραφικές διαφορές μεταξύ των τεσσάρων σημείων του ορίζοντα. Στις δυτικές βιομηχανικές χώρες ο πληθυσμός αυξάνεται με πολύ βραδείς ρυθμούς, που τείνουν να μηδενιστούν και μάλιστα σε ορισμένες χώρες τείνουν να πάρουν αρνητική μορφή. Αντίθετα, στις τρίτες χώρες παρουσιάζεται μία έντονη πληθυσμιακή αύξηση με συνέπεια την αύξηση των προβλημάτων. Σήμερα τα $\frac{3}{4}$ του κόσμου ζουν στις τρίτες χώρες και ο αριθμός τους αυξάνεται ταχύτατα. Το 1950 οι χώρες αυτές αντιπροσώπευαν το 77 % του παγκοσμίου πληθυσμού, το 2000 το 80 % και το 2025 προβλέπεται ότι θα αντιπροσωπεύουν το 84 %. Επίσης, η υψηλή γεννητικότητα των τρίτων χωρών αποτελεί το 90 % της αύξησης του παγκοσμίου πληθυσμού.

Από τη διαφορετική γεννητικότητα αναμένεται στατιστικά να προκύψει η ακόλουθη δημογραφική μεταβολή:

ΕΤΗ ΠΕΡΙΟΧΕΣ	1990	2025
Ανεπτυγμένες Χώρες	33%	15,8%
Ασία	52%	57 %
Αφρική	8,6%	18,4%
Λατινική Αμερική	6,4%	8,9%

Δημογραφική έρευνα που διεξήχθη σε 232 χώρες από τις Pew Forum on Religion και Public Life, διαπιστώνει ότι οι μουσουλμάνοι αποτελούν το 1/4 του παγκόσμιου πληθυσμού και αριθμούν 1,6 δισεκατομμύρια.⁹⁴ Η δραματική πληθυσμιακή εξάπλωση των Μουσουλμανικών κοινωνιών καταγράφεται από την ιστορική δημογραφία. Την εποχή των μεγάλων Αραβικών κατακτήσεων, 8^ο-12^ο αιώνα μΧ, το Ισλάμ ήταν η θρησκεία περίπου 40 εκ. πιστών, δηλαδή όχι περισσότερο του 10% του παγκοσμίου πληθυσμού. Το 1960 το ποσοστό των Μουσουλμάνων επί του παγκοσμίου πληθυσμού άγγιζε το 13% και το 2001 ξεπέρασε το 20%. Να τονιστεί ότι, ο μέσος δείκτης γεννητικότητας του ισλαμικού κόσμου είναι (6) και κάθε 25 χρόνια ο πληθυσμός διπλασιάζεται. Συνεπώς, στον τωρινό κόσμο ο Ισλαμικός χώρος διαθέτει το απόλυτο όπλο για να «αναδιατάξει και να συγκροτήσει» τη μελλοντική Ευρωπαϊκή, ίσως και παγκόσμια κοινωνία. Το όπλο αυτό είναι η πληθυσμιακή εξάπλωση.⁹⁵

Σήμερα οι πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι περίπου 470 εκατομμύρια, από αυτούς το 60% είναι ηλικίας 15-64 ετών, το 18% είναι κάτω των 14 ετών και το 16% είναι πάνω από 60 ετών. Αξίζει να αναφέρουμε ότι το 60% του πληθυσμού της Κένυας είναι κάτω των 15 ετών. Το ποσοστό της φυσικής αύξησης του πληθυσμού και το ποσοστό γήρανσης της ΕΕ γίνεται ιδιαίτερα αισθητό εάν ληφθεί υπόψη ότι το 75% της αύξησης του πληθυσμού της οφείλεται στην εισροή ξένων μεταναστών με αποτέλεσμα πολλά στοιχεία να μη δείχνουν την πραγματικότητα.⁹⁶

⁹⁴ <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=380738> «Μουσουλμάνοι το 1/4 του παγκόσμιου πληθυσμού», 27 Ιαν 2011 - www.kathimerini.gr «Το πορτρέτο του μουσουλμανικού κόσμου». 30 Οκτ 2009.(ημερομηνία πρόσβασης 01 Φεβ 2016).

⁹⁵ Ιωάννης Μιχαλέτος «Ισλαμική Πληθυσμιακή Επέκταση». www.rieas.gr, (ημερομηνία πρόσβασης 01 Φεβ 2016).

⁹⁶ Σύμφωνα με στοιχεία της EUROSTAT. http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migrant_integration_statistics (ημερομηνία πρόσβασης 02 Φεβ 2016).

Σε ολόκληρη την Ευρώπη, το ποσοστό γεννητικότητας κυμαίνεται γύρω στο 1,5%, με αποτέλεσμα ο γηγενής πληθυσμός της να μειώνεται χρόνο με το χρόνο. Η ευρωπαϊκή επιτροπή εκτιμά ότι ο συνολικός ευρωπαϊκός πληθυσμός αναμένεται να μειωθεί κατά 13% μέχρι το 2050. Ούτε η προσθήκη περισσότερων χωρών και του πληθυσμού τους δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα της υπογεννητικότητας και της γήρανσης. Οι χώρες έχουν θέσει σε εφαρμογή αρκετά προγράμματα για να αυξηθεί το ποσοστό των γεννήσεων, αλλά μέχρι σήμερα αυτές οι πρωτοβουλίες έχουν ελάχιστα, ή καθόλου αποτελέσματα. Η συνεχιζόμενη πτώση των ρυθμών γονιμότητας οφείλεται σε πολλούς λόγους, οι Ευρωπαίοι σπουδάζουν περισσότερα χρόνια και παντρεύονται μεγαλύτεροι, οι γυναίκες με επαγγελματική σταδιοδρομία αναβάλλουν την απόφαση της τεκνοποίησης, σε πολλά νοικοκυριά υπάρχει η ανάγκη να εργάζονται και τα δύο μέλη για να διατηρήσουν ικανοποιητικό το βιοτικό τους επίπεδο και επιπλέον πολλοί νέοι και νέες προτιμούν να μη δεσμεύονται με γονικές υποχρεώσεις.⁹⁷

Στη πρόσφατη Ευρωπαϊκή ιστορία, η περίπτωση της Βοσνίας-Ερζεγοβίνης διαφωτίζει περί των δυναμικών των δημογραφικών αλλαγών σε πολιτικό επίπεδο.⁹⁸ Την επαύριον του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, το ποσοστό των Μουσουλμάνων στη Γιουγκοσλαβική επαρχία ήταν λιγότερο του 30%. Το 1991 και στην αφετηρία των εμφυλίων συγκρούσεων, οι Βοσνιακοί Μουσουλμάνοι αποτελούσαν περισσότερο από του 45% του κοινωνικού συνόλου, με σημαντικότερα ποσοστά στα κύρια αστικά κέντρα.

Στο Κοσσυφοπέδιο-Μετόχια, ο Αλβανικός-Μουσουλμανικός πληθυσμός αριθμούσε περί το ήμισυ το 1945, ενώ το 1999 είχε ήδη αγγίξει το 90%. Στις δύο ανωτέρω περιπτώσεις η διεθνής κοινότητα διαπίστωσε εθνοτικές συγκρούσεις με έντονη θρησκευτική χροιά και πιο συγκεκριμένα την επικράτηση του Ισλαμικού στοιχείου έναντι του Χριστιανικού. Ασφαλώς, οι πληθυσμιακές διαφορές μεταξύ εθνοτήτων και θρησκειών δεν εξηγούν πάντοτε τα βαθύτερα αίτια των συγκρούσεων. Παρέχουν όμως σε σημαντικό βαθμό τη γνώση για τις περιφερειακές αλλαγές στο πλαίσιο της ισορροπίας δυνάμεων και αποκαλύπτουν πιθανές εστίες πολέμων λόγω ακριβώς αυτής της μεταβαλλόμενης πληθυσμιακής αλλαγής⁹⁹.

⁹⁷ Jeremy Rifkin, «Το Ευρωπαϊκό Όνειρο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2005 σελ.402 – 409.

⁹⁸ Ιωάννης Μιχαλός, «Ισλαμική Πληθυσμιακή Επέκταση». www.rideas.gr (ημερομηνία πρόσβασης 01 Φεβ 2016).

⁹⁹ Σάμιουελ Χάντιγκτον, «Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο Ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης» εκδοσ. Terzo Books, Αθήνα, Ιαν 1999.

Υπάρχει μια σχεδόν γραμμική σχέση μεταξύ υπανάπτυξης και πληθυσμιακής αύξησης. Η δημογραφική αύξηση οξύνει και το πρόβλημα της ανεργίας. Οι άνεργοι στις χώρες του Τρίτου Κόσμου ξεπερνούν ήδη τα 500 εκατομμύρια, ενώ σύμφωνα με στοιχεία του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για την Εργασία, 30 εκατομμύρια άνθρωποι προστίθενται κάθε χρόνο στους καταλόγους των ανέργων. Επίσης, αν και η αύξηση του πληθυσμού δεν είναι η κύρια αιτία της φτώχειας και της κακής διατροφής στις αναπτυσσόμενες χώρες, είναι ωστόσο σαφές ότι οξύνει το πρόβλημα. Οποσδήποτε, η υποβάθμιση και καταστροφή του περιβάλλοντος στις φτωχές χώρες ενισχύει τα μεταναστευτικά κύματα (περιβαλλοντολογικοί πρόσφυγες) προς τις αναπτυγμένες χώρες της Δύσης. Μέχρι το 2050 περίπου 200 εκατομμύρια άτομα θα αναγκαστούν να μεταναστεύσουν λόγω των κλιματικών αλλαγών και της καταστροφής του περιβάλλοντος¹⁰⁰.

4.3 Πολιτισμικές - Κοινωνικές συνέπειες

Σε όλες τις χώρες που αντιμετωπίζουν εισροή μεταναστών, υπάρχει έντονος διάλογος γύρω από τις πολιτισμικές συνέπειες αυτής της μετακίνησης. Υπάρχει μια προφανής ανησυχία κατά πόσο θα καταστεί δυνατό οι νέοι μετανάστες να προσαρμοστούν πολιτισμικά στα δεδομένα της χώρας υποδοχής και εγκατάστασης τους. Η ιστορία έχει δείξει ότι, οι μεταναστεύσεις μεγάλης κλίμακας αποτελούν ταυτόχρονα αιτία αλλά και συνέπεια σημαντικών πολιτιστικών μετασχηματισμών. Η μετανάστευση οδηγεί αναπόφευκτα σε πολιτιστικές αλλαγές και προσαρμογές ανάμεσα στους μετανάστες και στους γηγενείς πολίτες.

Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης επηρεάζει τις κοινότητες των μεταναστών. Η συνθήκη του «Άμστερνταμ» έχει ενσωματώσει τις πολιτικές μετανάστευσης στη συνθήκη για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας υπό τον τίτλο IV «Θεωρήσεις Εισόδου, Άσυλο, Μετανάστευση και Άλλες Πολιτικές που Σχετίζονται με την Ελεύθερη Κυκλοφορία Ατόμων». Τροποποιημένη αυτή η συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, δηλώνει (άρθρο 2) ότι ένας από τους στόχους της ΕΕ είναι: «...να διατηρήσει και να αναπτύξει την Ένωση ως χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, μέσα στον οποίο εξασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των

---

¹⁰⁰ Παναγιώτης Ρουμελιώτης, «Προς ένα Πολυπολικό Κόσμο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2009 σελ. 565 - 570.

προσώπων, σε συνδυασμό με κατάλληλα μέτρα, όσον αφορά τους ελέγχους στα εξωτερικά σύνορα, το άσυλο και τη μετανάστευση».

Σύμφωνα με την έκθεση του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου το 2015, θα πρέπει να τερματιστεί η πολιτική της περιθωριοποίησης των μεταναστών και να ενθαρρυνθεί η κοινωνική και ψυχολογική τους ένταξη. Επίσης, θα πρέπει να διδάσκονται σε όλους τους μετανάστες η γλώσσα, τα ήθη, τα έθιμα και η λειτουργία των πολιτειακών θεσμών της χώρας υποδοχής, ενώ η πολιτεία οφείλει να παρέχει στους μετανάστες τη δυνατότητα ελεύθερης έκφρασης της πολιτισμικής τους ιδιαιτερότητας και πρόσβασης σε εκπαίδευση, εργασία, στέγαση και πολιτική συμμετοχή. Η έκθεση, μάλιστα, ζητά από τα κράτη - μέλη να εφαρμόσουν άμεσα και δίκαια τις υπάρχουσες οδηγίες για την οικογενειακή επανένωση, την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και το καθεστώς των επί μακρόν διαμενόντων μεταναστών.

Αυτό, βέβαια, που διαφοροποιεί τελείως τους μετανάστες της Ευρώπης, σε σχέση με αυτούς της Αμερικής (των οποίων όνειρο αποτελεί η απόκτηση αμερικανικής υπηκοότητας) είναι ότι κουβαλούν μαζί τους τις εθνικές τους ταυτότητες και δεν επιδιώκουν να αποκτήσουν την ευρωπαϊκή ταυτότητα. Πολλοί μουσουλμάνοι μετανάστες ζουν σε σφιχτοδεμένες κοινότητες, διαμορφωμένες έτσι, ώστε να αναπαράγουν τις πολιτισμικές τους παραδόσεις στις χώρες υποδοχής. Η χώρα καταγωγής τους προσδιορίζεται εδαφικά, αλλά επίσης και με βάση τα κοινά έθιμα και παραδόσεις, την κοινή γλώσσα, τις λαϊκές δοξασίες και τη θρησκεία.

Σήμερα ένας Αλγερινός μετανάστης στο Παρίσι ή ένας Τούρκος στο Βερολίνο, μπορεί να παρακολουθεί τηλεοπτικά προγράμματα της γενέτειρας του είκοσι τέσσερις ώρες το εικοσιτετράωρο. Ο αθλητισμός, η ψυχαγωγία και οι ειδήσεις κρατούν τους μετανάστες ενήμερους για τις τελευταίες εξελίξεις στη χώρα καταγωγής τους. Το διαδίκτυο και τα κινητά τηλέφωνα παρέχουν στιγμιαία επικοινωνία με τους συγγενείς, ενώ τα φτηνά αεροπορικά ταξίδια, τους επιτρέπουν να πηγαινοέρχονται στη χώρα τους. Μπορούν επίσης να αποκτήσουν σχέσεις με ανθρώπους της ίδιας κουλτούρας, μέσω δικτύων εμπορικής, κοινωνικής, ακόμη και πολιτικής δραστηριότητας, που εξαπλώνονται σε πολιτισμικούς θυλάκους σε όλο τον κόσμο. Δηλα-

δή, η αίσθηση «του τι είναι κάποιος» δε συνδέεται πλέον στενά με ένα τόπο, αλλά με τον τρόπο σκέψης¹⁰¹.

Εύλογα, μπορεί να πει κάποιος, πως έχοντας χάσει το στίγμα των γεωγραφικών μας συντεταγμένων, πρέπει να ανακαλύψουμε ξανά τι δημιουργεί τους δεσμούς ανάμεσα στους ανθρώπους που αποτελούν μια κοινότητα. Εξάλλου, η νέα χωρική και κυρίως χρονική πραγματικότητα δημιουργεί και μια διαφορετική αντίληψη των πραγμάτων μεταξύ ΗΠΑ και Ευρώπης. Οι μετανάστες στην Αμερική, για παράδειγμα, είναι προσανατολισμένοι σε ένα καλύτερο μέλλον για το οποίο προτιμούν να ξεχάσουν το παρελθόν τους και να θυσιάσουν το παρόν. Αντίθετα, οι μετανάστες στην Ευρώπη, συνδυάζουν το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον και καλλιεργούν σε βάθος την πολιτιστική τους κληρονομιά.

Πολλοί, όμως είναι αυτοί που επισείουν σήμερα ιδιαίτερα καταστροφικά σενάρια για το μέλλον της Ευρώπης. Ισχυρίζονται, δηλαδή, και προειδοποιούν πως στην Ευρώπη μέχρι το 2060 : (υπάρχουν διαφορετικές απόψεις για την ακριβή ημερομηνία) « **Οι εγγονές μας θα αναγκαστούν να φορούν τη μουσουλμανική μαντίλα και θα ζουν υπό το φόβο της μουσουλμανικής σαρίας**». Με άλλα λόγια, κινδυνεύουν να εξαφανιστούν οι Δυτικές αξίες του Διαφωτισμού και η Ευρώπη κινδυνεύει να γίνει επαρχία του μουσουλμανικού κόσμου. Σε πολλούς κύκλους της Ευρώπης επικρατεί η άποψη πως οι μεταναστευτικές πιέσεις, ιδιαίτερα των μουσουλμάνων, έχουν φτάσει σε μη ανεκτά επίπεδα, ώστε να κινδυνεύουν και οι ίδιες οι ταυτότητες των ευρωπαϊκών εθνών.¹⁰²

Πέραν τούτου, οι απαγορεύσεις, οι έλεγχοι στα σύνορα και οι ομαδικές απελάσεις αποδείχθηκε ότι δε λύνουν το μεταναστευτικό πρόβλημα, ακόμη και σε χώρες όπως η Ιταλία, η Γαλλία και η Βρετανία, όπου η αστυνόμευση των συνόρων είναι πιο μεθοδική και οργανωμένη και η μεταναστευτική πολιτική πιο ρεαλιστική από ότι σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιρλανδία, η Ολλανδία κ.ά.

Από τη στιγμή που ξεκίνησαν τα γεγονότα με την «Αραβική Άνοιξη» και την αναζωπύρωση του ισλαμικού φονταμενταλισμού με την εμφάνιση του ISIS, στη Δυτική Ευρώπη εμφανίζονται μουσουλμάνοι μετανάστες δεύτερης γενιάς, οι

---

¹⁰¹ Jeremy Rifkin, «Το Ευρωπαϊκό Όνειρο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2005 σελ.409 – 420.

¹⁰² Jeremy Rifkin, «Το Ευρωπαϊκό Όνειρο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2005 σελ.401.

οποίοι προκαλούν τρομοκρατικά χτυπήματα, το μέγεθος των οποίων παγώνει όλο τον κόσμο. Το ερώτημα που τίθεται είναι πως αυτοί οι άνθρωποι, οι οποίοι μεγάλωσαν σε ευρωπαϊκές χώρες και έλαβαν ευρωπαϊκή εκπαίδευση, έφτασαν να ακολουθήσουν τον δρόμο του ισλαμικού ριζοσπαστισμού, προβαίνοντας σε αυτές τις πράξεις. Η απάντηση βρίσκεται στην ανάλυση των χαρακτηριστικών του Ισλάμ, που είναι η βαθιά πίστη των οπαδών του και η με θρησκευτική ευλάβεια τήρηση των παραδόσεων (Σούννα). Τα στοιχεία αυτά ενώνουν τους πιστούς του Ισλάμ με ισχυρούς δεσμούς μεταξύ τους και ταυτόχρονα δυσκολεύουν τη συνεργασία τους και τη συνύπαρξή τους με άλλους πολιτισμούς¹⁰³.

Το Ισλάμ αποτελεί πρωτίστως ένα δικαϊκό σύστημα, το οποίο ρυθμίζει μέσα από κανόνες και παραδόσεις τον τρόπο ζωής και καθορίζει το είδος των ποινών, σε περίπτωση που κάποιος δεν τις τηρεί. Έτσι λοιπόν, είναι δύσκολη η ενσωμάτωση και ο επιπολιτισμός των μουσουλμάνων μεταναστών από τους ευρωπαϊκούς πολιτισμούς με τα χαρακτηριστικά που αυτός παρουσιάζει. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, να απομονώνονται και να διατηρούν ιδιαίτερες κοινότητες και οργανώσεις¹⁰⁴. Αυτοί οι άνθρωποι ήδη από τώρα, που βρίσκονται σε αυτό το μέτωπο καθεστώς, προβάλλουν το προφίλ του μετριοπαθούς και πιστού μουσουλμάνου, που ενίοτε εξεγείρεται και αποκαλύπτει ένα πιο ριζοσπαστικό πρόσωπο. Αυτή η εικόνα σε συνδυασμό με τα τρομοκρατικά χτυπήματα στην καρδιά της Ευρώπης και τις απειλές του ISIS ότι σε μερικά χρόνια όλη η ήπειρος θα κατοικείται από μουσουλμάνους, δημιουργεί παραστάσεις απειλής και σίγουρα καταβαρύνει την έννοια της πολυπολιτισμικότητας.

Τα παραπάνω δείχνουν να επιβεβαιώνουν την άποψη του Σ. Χάντινγκτον «ότι σημερινές συγκρούσεις που είναι σε εξέλιξη είναι συγκρούσεις πολιτισμών και αποτελούν τον προάγγελο αγριότερων πολέμων, οι οποίοι θα ξεσπάσουν σε ζώνες και περιοχές όπου υπάρχουν κράτη με πολλούς πολιτισμούς και θρησκείες. Η Ευρώπη, μετά τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας και της Σοβιετικής Ένωσης, αποτελεί μια χαρακτηριστική περίπτωση αυτού του μοντέλου συγκρούσεων»¹⁰⁵.

¹⁰³ Δρ. Κ. Πατραγάς «Τι είναι το Ισλάμ», διάλεξη ΣΕΘΑ 7 Ιαν 2016

¹⁰⁴ Melanie Phillips, Londonistan, The Alienation of British Muslims, Encounter Books, New York, 2006, pag.94-96.

¹⁰⁵ Σάμιουελ Χάντινγκτον, «Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο Ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης» εκδόσ..Terzo Books, Αθήνα, Ιαν 1999.

Σύμφωνα με μελέτη του καθηγητή πολιτικής επιστήμης του Χάρβαρντ Ρόμπερτ Πάτναμ, βραχυπρόθεσμα η μετανάστευση και η εθνοτική ποικιλομορφία, που αυτή δημιουργεί, απειλούν την κοινωνική συνοχή. Όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως φυλής ή εθνότητας, τείνουν να γίνονται πιο δύσπιστοι προς τους συνανθρώπους τους όσο αυξάνεται η πολιτισμική ποικιλομορφία της κοινότητάς τους. Αυτό που είναι ενδιαφέρον είναι ,πως δεν αυξάνεται η δυσπιστία τους μόνο προς τα μέλη άλλων εθνικών ομάδων, αλλά επίσης και προς τα μέλη της δικής τους ομάδας. Όσο περισσότερη πολιτισμική ποικιλομορφία επικρατεί σε μια κοινωνία τόσο λιγότερο τείνουν οι άνθρωποι να εμπιστεύονται ο ένας τον άλλο. Η παρουσία διάφορων πολιτισμικών ή εθνοτικών ομάδων τείνει να οδηγεί στην κατάρρευση της εμπιστοσύνης που υπάρχει σε μια κοινωνία¹⁰⁶.

Η εμπιστοσύνη, αποτελεί κύριο χαρακτηριστικό των διαπροσωπικών σχέσεων των ανθρώπων είτε μεταξύ τους, είτε προς τις δομές του κράτους και συνεπώς επηρεάζει τον βαθμό συνεργασίας που αναπτύσσεται. **Το μέγεθος της εμπιστοσύνης που υπάρχει μεταξύ των πολιτών είναι ίσως το πιο σημαντικό κεφάλαιο το οποίο διαθέτει μια κοινωνία και αποτελεί το θεμέλιο λίθο της κοινωνικής συνοχής.** Όσο μεγαλύτερος είναι ο βαθμός της πολυπολιτισμικότητας και όσο μεγαλύτερη η ποικιλία εθνικής καταγωγής στις κοινότητες, τόσο εντονότερη είναι η έλλειψη κοινωνικής συνοχής¹⁰⁷. «Όταν αντιμετωπίζουμε ποικιλομορφία», λέει ο Πάτναμ, «κλεινόμαστε στο καβούκι μας όπως οι χελώνες». Οι επιπτώσεις της ποικιλομορφίας είναι χειρότερες από ότι φανταζόμαστε και όχι απλά έλλειψη εμπιστοσύνης προς τους ανθρώπους που δεν μας μοιάζουν. Σε κοινωνίες με ποικιλομορφία δεν εμπιστευόμαστε κανέναν. Δεν εμπιστευόμαστε τον δήμαρχο, την τοπική εφημερίδα, ούτε καν τους θεσμούς»¹⁰⁸.

Ο Αμερικανός καθηγητής εξηγεί το φαινόμενο αυτό ως «υπερφόρτωση του κοινωνικό-ψυχολογικού συστήματος», ως ένα σοκ που οφείλεται στην εισροή ξένων σε μια σε γενικές γραμμές ομοιογενή κοινωνία. Μακροπρόθεσμα, οι επιτυχημένες κοινωνίες αποδοχής μεταναστών, σύμφωνα με τον Πάτναμ, μπορούν να αντιμετωπίσουν την απειλή στην κοινωνική συνοχή που προκαλεί η ποικιλομορφία οικοδομώντας μια πιο περιεκτική έννοια εθνικής ταυτότητας, ένα πιο διευρυμένο

¹⁰⁶ Τ. Μίχας, «Πολιτιστική ποικιλομορφία και κοινωνικές επιπτώσεις» 15 Ιαν 2007, <http://e-rooster.gr/01/2007/408> (ημερομηνία πρόσβασης 02 Φεβ 2016).

¹⁰⁷ Τ. Μίχας, «Πολιτιστική ποικιλομορφία και κοινωνικές επιπτώσεις» 15 Ιαν 2007, <http://e-rooster.gr/01/2007/408> (ημερομηνία πρόσβασης 02 Φεβ 2016).

¹⁰⁸ ΕΘΝΟΣonline «Ακροδεξιά Νίκη στις Δημοτικές στην Ολλανδία» 5 Μαρ. 2010, Διαθέσιμο στην www.ethnos.gr (πρόσβαση 29 Οκτ 2016).

«εμείς». Όπως δείχνει η ιστορία της Αμερικής, αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της λαϊκής κουλτούρας, της παιδείας, των εθνικών συμβόλων και των κοινών εμπειριών, με προεξάρχουσα την εμπειρία της κοινής στρατιωτικής θητείας¹⁰⁹.

Εκτός βέβαια του φόβου έλλειψης κοινωνικής συνοχής και εμπιστοσύνης, παρατηρείται ανησυχητική αύξηση της ξеноφοβίας¹¹⁰ και του ρατσισμού¹¹¹. Οι κοινωνικές ομάδες που πλήττονται από την οικονομική ύφεση αποτελούν ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη τέτοιων αισθημάτων και ειδικότερα οι μουσουλμάνοι μετανάστες, αποτελούν τους προτιμητέους στόχους¹¹². Παράλληλα, η προσπάθεια των ΜΜΕ να υπερβάλλουν παρουσιάζοντας την όποια παραβατική συμπεριφορά των μεταναστών οδηγώντας το κοινό τους σε συνειρμικές διαπιστώσεις και συνδέοντας τον παράνομο μετανάστη με τον εν δυνάμει εγκληματία, προωθεί μια κουλτούρα φόβου και ανασφάλειας και ενισχύει την ξеноφοβία η οποία κινείται στα όρια του ρατσισμού. Η διαδικασία αυτή, συχνά βάσιμα, δημιουργεί προβολές απειλής της εσωτερικής τάξης από ρατσιστικού χαρακτήρα επεισόδια και ενισχύει μια υποβόσκουσα «φυλετική βία» που υποσκάπτει τους δημοκρατικούς θεσμούς, όπως έχει ήδη συμβεί σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (πχ Γαλλία).

---

¹⁰⁹ Όπως στο 108.

¹¹⁰ Η ξеноφοβία ως φαινόμενο και ως έννοια μπορεί να οριστεί ως μία αρνητική στάση ή φόβος απέναντι σε άτομα ή ομάδες που διαφέρουν ή θεωρείται ότι διαφέρουν σε κάποιο βαθμό από την οικεία ομάδα.

¹¹¹ Ρατσισμός είναι το σύνολο πεποιθήσεων ιδεολογιών και διαδικασιών που εδραιώνουν διακρίσεις εναντίον άλλων ατόμων με βάση την συμμετοχή τους σε ορισμένη ομάδα. Είναι η εναντίωση τους σε κάθε είδους και μορφή ιδιαιτερότητας. Σημαίνει βία, γκέτο, απαγόρευση άσκησης δικαιωμάτων, ξυλοδαρμούς ακόμη και δολοφονίες.

¹¹² Θ. Ντόκος, «Οι συνέπειες της Μετανάστευσης για την περιφερειακή σταθερότητα και την Ελληνική Εθνική Ασφάλεια», στο βιβλίο Χ. Ναζάκη, Μ. Χλέτσου «Μετανάστες και μετανάστευση», Εκδόσεις Πατάκη, σελ 59

4.4 Η Ασφάλεια της Ευρώπης

Οποιαδήποτε αναφορά στην «ασφάλεια», αυτομάτως συνδέεται με την απειλή της επιβίωσης. Η αντίληψη αυτή είναι βαθιά επηρεασμένη από τις επιδράσεις του ψυχρού πολέμου και από την πεποίθηση ότι η ασφάλεια θα μπορούσε να αντιπροσωπεύει μόνο «παίγνια μηδενικού αθροίσματος» (zero-sum games). Ο 21^{ος} αιώνας όμως έφερε νέες και απαιτητικές διαστάσεις στην αντίληψη για την ασφάλεια και τη μετανάστευση. Το παλιό πλαίσιο του ψυχρού πολέμου για την ασφάλεια, που σχετίζεται με τον πόλεμο και την ειρήνη, τις διεθνείς σχέσεις και την εξωτερική πολιτική, έχει δώσει τη θέση του σε μια πολλαπλότητα ανταγωνιστικών αντιλήψεων που περιλαμβάνουν την εσωτερική, την ανθρώπινη και την κοινωνική ασφάλεια. Την ίδια στιγμή, η μετανάστευση έχει γίνει ένα βίαια ανταγωνιστικό θέμα, χαρακτηριζόμενο από μια τεράστια διαφορά απόψεων και αντικειμενικών στόχων, συνώνυμο σχεδόν της ασφάλειας. Δεν είναι ξεκάθαρο αν η ασφάλεια και η μετανάστευση συναντώνται ή συγκρούονται στον σύγχρονο κόσμο. Όποια όμως και αν είναι η σχέση τους, είναι σίγουρο ότι έχει επιπτώσεις τόσο στα κράτη όσο και στους πολίτες τους.

4.4.1 Μετανάστευση και Τρομοκρατία.

Μετανάστευση και Τρομοκρατία είναι δύο φαινόμενα που αναπτύχθηκαν εντυπωσιακά τις τελευταίες δεκαετίες, εξελισσόμενα σε «μαζική μετανάστευση» και «παγκόσμια τρομοκρατία» αντίστοιχα. Οι δύο αυτές τάσεις συγκλίνουν στη Δυτική Ευρώπη και η σύγκλιση αυτή, η οποία κάθε άλλο παρά περνά απαρατήρητη, μπορεί να έχει επικίνδυνες προεκτάσεις. Για περισσότερο από μια δεκαετία, η Δυτική Ευρώπη και ιδιαίτερα το Λονδίνο αποτελούσε παράδεισο για τους «διαφωνούντες» των Ισλαμικών καθεστώτων¹¹³, όμως αυτή δεν ήταν και η μόνη πηγή ανησυχίας. Η δολοφονία του Ολλανδού σκηνοθέτη Theo van Gogh¹¹⁴

¹¹³ Melanie Phillips, Londonistan, The Growth of Londonistan, Encounter Books, New York, 2006, pag.5-9..

¹¹⁴ Ο Theo van Gogh ήταν Ολλανδός σκηνοθέτης, συγγραφέας και ηθοποιός, εγγονός του αδελφού του φημισμένου ζωγράφου Vincent van Gogh. Συνεργαζόταν με τον γεννημένο στη Σομαλία συγγραφέα Awaan Hirsi Ali για την παραγωγή της ταινίας Submission, η οποία αναφερόταν στην κακομεταχείριση των γυναικών από το Ισλάμ. Στις 2 Νοεμβρίου 2004 δολοφονήθηκε από τον 26χρονο Ολλανδό Μαροκινής καταγωγής Mohammed Bouyeri ο οποίος άφησε ένα απειλητικό σημείωμα εναντίον των Δυτικών χωρών και του Awaan Hirsi Ali και το οποίο περιείχε αναφορές στην αιγυπτιακή οργάνωση Takfir wal-Hijra. Μερικές εβδομάδες πριν, ο ιμάμης Fawaz του τζαμιού as-Sunnah της Χάγης είχε αποκαλέσει τον Theo van Gogh «εγκληματία» και είχε κάνει έκκληση στον Αλλάχ να τον τιμωρήσει με ανίατη ασθένεια.

από έναν Ολλανδό Μουσουλμάνο, Μαροκινής καταγωγής, δεν ήταν παρά η αναγγελία μιας νέας γενιάς μαχητών, γεννημένων και μεγαλωμένων στην Ευρώπη. Αυτό είναι το αποτέλεσμα μιας κατάστασης στην οποία ποτέ δεν είχε δοθεί σημασία, δηλαδή της σύγκλισης των δικτύων των μεταναστών και των τρομοκρατικών πυρήνων.

Το νέο αυτό είδος «μαχητών», οι αποκαλούμενοι τρομοκράτες 2^{ης} γενιάς, φαίνεται ότι είναι και το αντικείμενο στο οποίο επικεντρώνει την προσοχή της για στρατολόγηση η ΑΙ – Queda στην περίοδο, μετά την 11^η Σεπτεμβρίου και το πόλεμο του Ιράκ Πρόκειται για παιδιά μεταναστών, πολιτών της Ευρώπης, με όλα τα χαρακτηριστικά των «γηγενών» ευρωπαίων¹¹⁵. Αυτοί οι «Ευρωπαίοι Μουσουλμάνοι» είναι και οι πιο ευάλωτοι, αφού οι διάφορες τρομοκρατικές οργανώσεις προσπαθούν να τους προσεγγίσουν, εκμεταλλευόμενοι την «Ευρωπαϊκή» τους υπηκοότητα και την εφαρμογή του «Visa Waiver Program»¹¹⁶.

Η μετανάστευση και η τρομοκρατία συνδέονται όχι επειδή όλοι οι μετανάστες είναι τρομοκράτες, αλλά επειδή σχεδόν όλοι οι τρομοκράτες στη Δύση ήταν μετανάστες. Σχετική έρευνα που αφορούσε τους ύποπτους και καταδικασθέντες για τρομοκρατικές ενέργειες που έλαβαν χώρα στη Βόρειο Αμερική και τη Δυτική Ευρώπη από το 1993 έως το 2003, αποκάλυψε ότι το 86% αυτών ήταν Μουσουλμάνοι μετανάστες¹¹⁷. Στην ίδια έρευνα αποκαλύπτεται ότι οι τρομοκρατικές οργανώσεις χρησιμοποιούν όλες τις κατηγορίες μεταναστών, με την πρώτη θέση να κατέχουν αυτοί που διαθέτουν visa, που αναζητούν άσυλο, που διαθέτουν πράσινη κάρτα, αυτοί που επιχειρούν την επανένωση οικογενειών και εν συνεχεία αυτοί που χρησιμοποιούν για την είσοδό τους πλαστά έγγραφα¹¹⁸. Η προσοχή λοιπόν της Ευρώπης είναι εστιασμένη κυρίως στην εσωτερική ασφάλεια, αφού η απειλή τόσο για την ίδια όσο και για άλλα σημεία του πλανήτη προέρχεται από το εσωτερικό της. Στην περίπτωση αυτή, η Ευρώπη αποτελεί τον κρίκο που συνδέει τη «μετανάστευση» με την τρομοκρατία.

¹¹⁵ Τα παιδιά αυτά είναι γεννημένα και μεγαλωμένα στην Ευρώπη, διαθέτουν ευρωπαϊκά διαβατήρια και μπορούν να μεταβούν ελεύθερα στις ΗΠΑ, ομιλούν ευρωπαϊκές γλώσσες, χειρίζονται με άνεση ΗΥ και γενικά είναι εξοικειωμένα με το «ευρωπαϊκό» περιβάλλον.

¹¹⁶ Το «Visa Waiver Program» επιτρέπει στους πολίτες 28 χωρών (συμπεριλαμβανομένης της Δυτικής Ευρώπης) να μεταβούν στις ΗΠΑ χωρίς τη χορήγηση visa.

¹¹⁷ Οι υπόλοιποι ήταν προσκληθέντες και Αφροαμερικανοί Μουσουλμάνοι.

¹¹⁸ R. LEIKEN, *Bearers of Global Jihad? Immigration and National Security after 9/11*, Washington DC, The Nixon Center, 2004, p6. Επίσης στο S. CAMAROTA, «The Open Door: How Militant Islamic Terrorists Entered and Remained in the US 1993-2001», Washington DC, *Center for Immigration Studies*, 2001.

Ένα από τα αρνητικά στοιχεία της μετανάστευσης, το οποίο οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις θα πρέπει να λάβουν σοβαρά υπόψη, είναι και η **εξαγωγή βίας**. Οι τρομοκρατικές οργανώσεις εξαρτώνται από την μετανάστευση για να μπορέσουν να προσεγγίσουν τη Δύση με σκοπό την πραγματοποίηση των τρομοκρατικών τους σχεδίων. Η ιδέα του «ιερού πολέμου» έχει κυρίως διαδοθεί ευρέως μέσω της Μουσουλμανικής μετανάστευσης. Το πρόβλημα στην Ευρώπη είναι ιδιαίτερα περίπλοκο λόγω της εμφάνισης της δεύτερης γενιάς Μουσουλμάνων, πολλοί από τους οποίους δεν αισθάνονται συνδεδεμένοι με τις χώρες που ζουν, αποτελώντας πρώτης τάξεως υποψηφίους για στρατολόγηση από τις τρομοκρατικές οργανώσεις. Ο Ιμάμης Abu Baseer, ένας ακραίος Σαουδάραβας κληρικός και υποστηρικτής της Al Queda, προέτρεπε τους πιστούς λέγοντας μεταξύ άλλων ότι μετανάστευση και «ιερός πόλεμος» πάνε μαζί και ένας από τους στόχους της μετανάστευσης είναι η αναγέννηση του «ιερού πολέμου» και η επιβολή της δύναμής του εναντίον των απίστων¹¹⁹. Έτσι εκεί όπου η αφομοίωση έχει αποτύχει, ο «ιερός πόλεμος» έχει βρει πρόσφορο έδαφος για εξάπλωση και συνεπώς η μετανάστευση κηρύσσεται σαν σύμβολο του.

Ποιες όμως είναι οι συνθήκες που υποκινούν τη σύγχρονη μαζική μετανάστευση δημιουργώντας πρόσφορο έδαφος στην τρομοκρατία; Σαν τέτοιες μπορούν να χαρακτηριστούν η «ζήτηση» από τις χώρες προορισμού, η «τροφοδότηση» εκ μέρους των χωρών προέλευσης και τα δίκτυα που αποτελούν τον σύνδεσμο μεταξύ ζήτησης και τροφοδότησης¹²⁰. Οι συνθήκες αυτές έχουν οδηγήσει στην καθιέρωση της μετανάστευσης, ενώ η πιο συναφή πλευρά με την τρομοκρατία, είναι τα μεταναστευτικά ρεύματα που ρέουν από συγκεκριμένες χώρες προέλευσης προς συγκεκριμένες φιλοξενούσες κοινωνίες¹²¹. Αποτέλεσμα αυτών των συνεχιζόμενων μεταναστευτικών ρευμάτων είναι να φιλοξενείται στην Ευρώπη ένας αρκετά μεγάλος πληθυσμός Μουσουλμάνων 2^{ης} και 3^{ης} γενιάς, που αντιστοιχεί με μια «αποικία» ισοδύναμη με μια Σαουδική Αραβία στο εσωτερικό της.

Ένα μέρος αυτού του πληθυσμού, αποτελεί πρόκληση για την κοινωνική συνοχή (ή κοινωνική ασφάλεια σύμφωνα με ορισμένους ευρωπαϊούς ακαδημαϊκούς) και ένα μικρότερο τμήμα εμφανίζει μια απειλή κατά της διεθνούς ασφάλειας. Το τελευταίο οφείλεται στην όλο και μεγαλύτερη επικάλυψη των δικτύων των μετα-

¹¹⁹ R. PAZ, «Middle East Islamism in the European Arena», Vol. 67, *Middle East Review of International Affairs* Sept. 2002, p.73-74, <http://www.rubincenter.org/meria/2002/09/paz.pdf> (ημερομηνία πρόσβασης 06 Δεκ 2015).

¹²⁰ Survival: Global Politics and Strategy Volume 57, Issue 3, 2015 «An Islamic army».

¹²¹ Σχεδόν το 93% των Αλγερινών μεταναστών μεταβαίνουν στη Γαλλία και παρόμοια ρεύματα υφίστανται μεταξύ Μαρόκο και Ισπανίας, Τουρκίας και Γερμανίας, Πακιστάν και Μ. Βρετανίας και Μαρόκο και Ολλανδίας. Ομοίως περιφερειακά από τη Μέση Ανατολή και ειδικά από τη Β Αφρική, διοχετεύονται μετανάστες κυρίως στη Δυτική Ευρώπη.

ναστών και των πυρήνων των τρομοκρατών, όπως αποδεικνύεται από τις βομβιστικές επιθέσεις στο Παρίσι, στις Βρυξέλες και στην Ρωσία καθώς και με το τρομοκρατικό χτύπημα στο Βερολίνο. Γενικά όσον αφορά την τρομοκρατία, δεν αντιμετωπίστηκαν προβλήματα με την πρώτη γενιά μεταναστών. Τα περισσότερα προβλήματα εντοπίζονται στη δεύτερη γενιά, ενώ αν και δεν υπάρχουν επαρκή στοιχεία ακόμα από τις υπηρεσίες πληροφοριών για την Τρίτη γενιά, ορισμένες ενδείξεις είναι ανησυχητικές (πράξεις βίας στα σχολεία, απόρριψη «ευρωπαϊκών αξιών» κ.τ.λ.)¹²².

Το βασικό ερώτημα για την Ευρώπη είναι τι θα συμβεί στη συνέχεια, καθώς εκατομμύρια εκτοπισμένων ανθρώπων μετακινούνται σε μια ήπειρο που ασχολείται με τις δικές της οικονομικές δυσκολίες. Ίσως ποτέ να μην βρουν αυτό που ψάχνουν και οι ντόπιοι μπορεί να μην είναι ευχαριστημένοι με την παρουσία τους. Είναι ένα ασταθές μείγμα που θα μπορούσε να αναπαραγάγει τη βία. Σε μέρη όπως η Γαλλία, η Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, κοχλάζουν εθνικιστικά αισθήματα κατά των μεταναστών που θα μπορούσαν να ξεσπάσουν, καθώς υπάρχουν νέες εισροές μεταναστών.

Αξιωματούχοι ασφαλείας της Δύσης φοβούνται πως μερικοί από τους μετανάστες μπορεί να έχουν κακές προθέσεις. Ήδη, οι αρχές στην Ευρώπη πήραν εντολή για τη δημιουργία *de facto* στρατόπεδων εγκλεισμού σε απελπισμένες προσπάθειες να καταγράψουν τη μαζική ροή των ανθρώπων που έρχονται στις χώρες τους. Μερικοί από αυτούς που φθάνουν είναι πραγματικοί πρόσφυγες που διαφεύγουν από τη βία και ίσως έπρεπε να καταστρέψουν έγγραφα πιστοποίησης της ταυτότητας τους, αν είχαν την παραμικρή ελπίδα να φύγουν από τη χώρα τους. Άλλοι είναι παραδοσιακά οικονομικοί μετανάστες που εκμεταλλεύονται την (κρίση – κατάσταση) ώστε να πραγματοποιήσουν τις μακροχρόνιες ελπίδες τους να πάνε στην Ευρώπη.

Η Ευρώπη όμως, δεν μπορεί να δώσει τις απαντήσεις αυτές που οι πρόσφυγες ζητούν, πυροδοτώντας έτσι μια αίσθηση απογοήτευσης που θα μπορούσε να γίνει επικίνδυνη. «Μπορούν κάλλιστα να αντιδράσουν έντονα, διότι δεν είναι ο

---

¹²² Claude Moniquet, «The Radicalisation of Muslim Youth in Europe: The Reality and the Scale of Threat», από την παρουσίαση του Διευθυντή του Κέντρου Ευρωπαϊκής Στρατηγικής και Ασφάλειας στη Βουλή των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ στις 27 Απριλίου 2005. <http://www.investigativeproject.org/documents/testimony/302.pdf> (ημερομηνία πρόσβασης 06 Δεκ 2015).

παράδεισος που νόμιζαν ότι θα ήταν,» λέει ο Robert Milton¹²³, ένας πρώην διοικητής του Μητροπολιτική Αστυνομία του Λονδίνου. «Νομίζουν ότι από τη στιγμή που είναι στο Ηνωμένο Βασίλειο ή από τη στιγμή που είναι στην Ευρώπη, όλα θα πάνε καλά και δεν ισχύει αυτό. Θα αντιμετωπίσουν πολλά χρόνια κακουχίας και φτώχειας, θα πάρουν ένα μεγάλο χρηματικό βοήθημα από τις χώρες μας αλλά θα εξακολουθούν να αγωνίζονται. Αυτό που πραγματικά συμβαίνει είναι ότι σε δύο, τρία, τέσσερα, πέντε χρόνια, μπορεί να έχουμε κάποια πραγματικά προβλήματα μέσα στις κοινότητες όπου αυτοί οι άνθρωποι διαβιούν. Οι άνθρωποι αυτοί, μέσα σε αυτές τις κοινότητες μπορεί να αποτελέσουν πραγματική απειλή για μας» Πολλοί όμως στην Ευρώπη, δείχνουν κατανόηση προς μια γενιά που δεν έχει γνωρίσει τίποτα άλλο, παρά μόνο τον πόλεμο στις πατρίδες τους.

Η **Ana Maria Gomes**, μέλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εκπροσωπούσε την Πορτογαλία, ταξίδεψε στη Λιβύη πέρυσι και προέβλεψε ότι «τη στιγμή που το χάος θα επικρατήσει, μια παρατεταμένη μεταναστευτική κρίση θα οδηγήσει που θα διαχυθεί στην Ευρώπη. Αυτοί οι άνθρωποι, μου είπαν, θα έρθουν. Δεν υπάρχουν τείχη που θα τους ανακόψουν, αν δεν βρίσκουν τις πόρτες ανοιχτές, θα πάνε μέσα από τα παράθυρα, θα έρθουν όλο και περισσότεροι μέχρι να κάνουν την παρουσία τους αισθητή στην Ευρώπη για να εκδικηθούν για την δυστυχία τους». Η Gomes¹²⁴ αναφέρει ότι, ο Δυτικός πόλεμος στο Ιράκ και τη Λιβύη, έχει πυροδοτήσει σε μεγάλο βαθμό φανατικούς εμφύλιους πολέμους. Επίσης, επιρρίπτει ευθύνες στην κυβέρνηση Ομπάμα και σε άλλους που αποτραβήχτηκαν εξ' ολοκλήρου από το Ιράκ το 2011 και δεν προέβλεψαν την εποχή μετά την ανατροπή του Καντάφι ώστε να βοηθήσουν στην εδραίωση της ειρήνης, της ασφάλειας και των δημοκρατικών μεταρρυθμίσεων στη Λιβύη.

Τώρα αυτές οι κρίσεις έχουν παρεисφρήσει στην Ευρώπη, καθώς η συνεχιζόμενη έλλειψη συναίνεσης σχετικά με το πώς οι ευρωπαϊκές χώρες θα χειριστούν τα κύματα των προσφύγων, διαρρηγνύοντας έτσι τον ίδιο τον ιστό της ηπείρου. Η Ουγγαρία, για παράδειγμα, έχει ήδη αρχίσει να απομακρύνεται από την Πανευρωπαϊκή συμφωνία γνωστή ως συμφωνία του Σένγκεν που επιτρέπει στους ανθρώπους να ταξιδεύουν χωρίς περιορισμούς σε όλη την ΕΕ. Πέρα από την

---

¹²³ Paul D. Shinkman «Security Concerns Surround Europe's Refugee Crisis», <http://www.usnews.com/news/articles/2015/09/17/security-concerns-surround-europes-refugee-crisis> (ημερομηνία πρόσβασης 20 Νοε 2016).

¹²⁴ Το ίδιο με το 123.

απλή εκδίωξη των προσφύγων, η Ουγγρική κυβέρνηση έχει ανεγείρει φράχτες με σύρμα κατά μήκος των συνόρων της και έχει αναπτύξει δυνάμεις των ΜΑΤ ώστε να ανακόψει την πορεία των μεταναστών προς την χώρα, ενώ η Γερμανία και η Αυστρία έχουν επίσης επιβάλει αυστηρότερους ελέγχους στα σύνορα τους. «Αυτή η άφιξη των προσφύγων καταντάει να γίνεται μια υπαρξιακή κρίση για την Ευρωπαϊκή Ένωση», λέει ο Gomes¹²⁵. «Το καλό είναι ότι θα κάνει τα μυαλά να συγκεντρωθούν και τους ηγέτες να καταλάβουν ότι δεν μπορούν να παραμένουν άλλο αμήχανοι. Έχουμε τα μέσα. Γιατί να μην τα χρησιμοποιήσουμε».

Η άμεση ανταπόκριση της Ευρώπης θα πρέπει να επικεντρωθεί καθαρά στην αναγνώριση της ταυτότητας των μεταναστών και στον έλεγχο του προορισμού τους. Ορισμένοι νομοθέτες στην ΕΕ πιέζουν για την καθολική υιοθέτηση του συστήματος «ECRIS»¹²⁶ του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου. Έτσι για παράδειγμα η χώρα πρώτης εισόδου των μεταναστών στην ΕΕ, θα μπορούσε να πάρει τα δακτυλικά αποτυπώματα κάθε πρόσφυγα που εισέρχεται στην ΕΕ και να τα καταχωρήσει στο σύστημα. Με αυτόν τον τρόπο, θα μπορεί τουλάχιστον να δει εάν το πρόσωπο αυτό έχει κάποιου είδους εγκληματική δράση μέσα στην ευρωπαϊκή κοινότητα. «Το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχουμε τώρα είναι να διασφαλίσουμε ότι έχουμε ταχτοποιήσει τους μετανάστες στο σημείο άφιξής τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση», τονίζει ο Milton¹²⁷, σύμβουλος ασφαλείας και καθηγητής της ποινικής δικαιοσύνης στο Bay Path Πανεπιστήμιο της Μασαχουσέτης. «Είναι εξαιρετικά δύσκολο το πλαίσιο της (Ευρωπαϊκής) νομοθεσίας για το άσυλο. Αν κάποιος έρχεται και ισχυρίζεται πολιτικό άσυλο και δεν έχουμε αδιάσειστα στοιχεία ότι είναι ένας βίαιος τρομοκράτης, είναι πολύ δύσκολο να μην του χορηγήσουμε άσυλο και να μην τον αφήσουμε να μείνει στη χώρα».

Πέρα από αυτό το άμεσο πρόβλημα, υπάρχει και ο αυξανόμενος υπερεθνικισμός σε ορισμένα μέρη της Ευρώπης, όπου ακόμη και οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι που ενστερνίζονται την αντί-μεταναστευτική ρητορική κερδίζουν υποστήριξη. Η Marine Le Pen, ο ηγέτης του ακροδεξιού κόμματος «Εθνικό Μέτωπο της

¹²⁵ Paul D. Shinkman «Security Concerns Surround Europe's Refugee Crisis» <http://www.usnews.com/news/articles/2015/09/17/security-concerns-surround-europes-refugee-crisis> (ημερομηνία πρόσβασης 20 Νοε 2016).

¹²⁶ European Commission, «ECRIS (European Criminal Records Information System)» http://ec.europa.eu/justice/criminal/european-e-justice/ecris/index_en.htm (ημερομηνία πρόσβασης 23 Νοε 2016).

¹²⁷ Paul D. Shinkman «Security Concerns Surround Europe's Refugee Crisis», <http://www.usnews.com/news/articles/2015/09/17/security-concerns-surround-europes-refugee-crisis> (ημερομηνία πρόσβασης 20 Νοε 2016).

Γαλλίας», αναφέρθηκε πρόσφατα σε εικόνες που δείχνουν κυρίως άνδρες πρόσφυγες ως απόδειξη ότι «οι άνδρες που εγκαταλείπουν τη χώρα τους και αφήνουν τις οικογένειές τους πίσω στο σπίτι, δεν το κάνουν για να ξεφύγουν από διώξεις, αλλά για καθαρά οικονομικούς λόγους». Άλλοι έχουν πάει ένα βήμα παραπέρα. Το ακροδεξιό Βρετανικό Εθνικό Κόμμα του Ηνωμένου Βασιλείου πρόσφατα δήλωσε ότι η κίνηση της Γερμανίδας Καγκελάρου Άνγκελας Μέρκελ να δεχθεί εκατοντάδες χιλιάδες μεταναστών, ισοδυναμεί με γενοκτονία εναντίον των Ευρωπαίων. Αυτά τα συναισθήματα και η διάθεση για κινδυνολογία από την πλευρά των ευρωπαίων, κάνουν τους πρόσφυγες ακόμα πιο ελκυστικό στόχο για στρατολογήσεις από οργανώσεις όπως το «Ισλαμικό Κράτος», οι οποίες βλέπουν την κρίση ως μια ευκαιρία για την περαιτέρω υποβαθμίσει κάθε αίσθησης της ενότητας μεταξύ των ευρωπαϊκών εθνών. «Χρειάζονται μόνο λίγα άτομα που διέπραξαν μια μεγάλη κλίμακας θηριωδία, και ένας λεκές μπαίνει σε όλους τους πρόσφυγες. Στη συνέχεια, ο καθένας γίνεται ένας ύποπτος,» λέει ο M.J Gohel¹²⁸, ειδικός σε θέματα αντιτρομοκρατίας στο Ίδρυμα «Asia-Pacific» του Λονδίνου. «Υπάρχει ένα ενδεχόμενο εδώ, για κάτι που οι πολιτικοί στην Ευρώπη δεν νομίζω ότι έχουν σκεφτεί».

Οι πρόσφυγες παρερμηνεύουν την κατάσταση στην Ευρώπη, και ιδιαίτερα στις χώρες που αντιμετωπίζουν υψηλή ανεργία και επισφαλείς οικονομίες. «Είναι πιθανό να υπάρξουν πιο έντονα οικονομικά προβλήματα στην Ευρώπη και οι ευρωπαίοι ήταν σε ένταση με την κατάσταση ως έχει, ακόμη και πριν φτάσουν οι μετανάστες», λέει ο Gohel. «Το τελευταίο πράγμα που θέλει κανείς αυτή την ώρα είναι ένα είδος πόλωσης που θα λάβει χώρα μέσα σε μια κοινωνία της ΕΕ, διότι μπορεί να αναπτύξει μια δική της δυναμική.» Έτσι σε μια συγκέντρωση των ευρωπαίων ηγετών, επικρίθηκε η Σαουδική Αραβία για την μη αποδοχή οποιαδήποτε πρόσφυγα στο έδαφος της, παρόλο που η ίδια συμβάλλει τις ΗΠΑ από αέρος στο πόλεμο που διεξάγεται στη Συρία. **Η Σαουδαραβική κυβέρνηση φέρεται να έχει προσφέρει βοήθεια για κατασκευή τεμενών στη Γερμανία**, έτσι ώστε να βοηθήσει στην αφομοίωση και διαχείριση του αυξανόμενου αριθμού των μουσουλμάνων προσφύγων που καταφθάνουν εκεί. Όμως δεν έχει, για παράδειγμα, προσφέρει στους πρόσφυγες τις χιλιάδες σκηνές που χρησιμοποιεί για να φιλοξενήσει τους προσκυνητές στη Μέκκα. Έτσι προς το παρόν, η μόνη ελπί-

¹²⁸ Paul D. Shinkman «Security Concerns Surround Europe's Refugee Crisis», <http://www.usnews.com/news/articles/2015/09/17/security-concerns-surround-europes-refugee-crisis> (ημερομηνία πρόσβασης 20 Νοε 2016).

δα που φαίνεται στους πρόσφυγες για επιβίωση, είναι να συνεχίσουν να κατακλύζουν την Ευρώπη.

4.4.2 Η Μετανάστευση σαν Απειλή της Ασφάλειας (Securitization)

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, αλλά και αυτές της Μαδρίτης και του Λονδίνου, αποτέλεσαν την αφορμή για να αναδειχθεί η μετανάστευση, θέμα ασφάλειας¹²⁹. Εξαιτίας αυτού το θέμα έχει εκληφθεί σαν «απειλητικός παράγοντας» ειδικά για τη δημόσια τάξη, την πολιτιστική ταυτότητα και την εσωτερική σταθερότητα της ΕΕ¹³⁰. Στις πολλές συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν, επιχειρήθηκε ο συσχετισμός της Μετανάστευσης με την τρομοκρατία με τέτοιο τρόπο ώστε «συγκεκριμένοι» μετανάστες να καταταχθούν στην κατηγορία αυτών που αποτελούν απειλή για τις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Όλη αυτή η διαδικασία, διευκόλυνε τη νομιμοποίηση πρακτικών και τη χρήση τεχνολογιών οι οποίες συνήθως χρησιμοποιούνται σε καταστάσεις ανάγκης ή σε περιπτώσεις απειλής της εθνικής ασφάλειας¹³¹. Μια από τις πτυχές της μεταναστευτικής πολιτικής που επηρεάστηκε από την πιο πάνω διαδικασία, είναι και ο έλεγχος της μετανάστευσης.

Τις τελευταίες δεκαετίες τα θέματα της μετανάστευσης και του ασύλου έχουν απασχολήσει σοβαρά τόσο την πολιτική όσο και την ακαδημαϊκή κοινότητα. Μεγάλο μέρος της ακαδημαϊκής κοινότητας, λαμβάνοντας υπόψη τη θεωρία της Σχολής της Κοπεγχάγης, υποστηρίζει ότι τα θέματα αυτά έχουν δομηθεί κοινωνικά σαν θέματα ασφάλειας στην ΕΕ¹³². Η μετανάστευση είχε συνδεθεί με ένα ευρύ φάσμα κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών προβλημάτων όπως η εγκληματικότητα, η παραβίαση του νόμου και της τάξης, η ανεργία, η κατάχρηση κοινωνικών ωφελημάτων, διάφορες επιδημίες, πολιτιστικές και θρησκευτικές απειλές, κοινωνι-

¹²⁹ Η «ανάδειξη» αυτή είναι γνωστή με τον όρο «Securitization».

¹³⁰ S. EYLEMER – S. SEMSIT, «Migration Security Nexus in the Euro-Mediterranean Relations», *Perceptions*, Summer-Autumn 2007, p.49, <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/01/Eylemer-+%DEem+%FEit.pdf> (ημερομηνία πρόσβασης 06 Δεκ 2015).

¹³¹ B. BUZAN, O. WAVER, J., «Security: A New Framework for Analysis», Boulder, Colorado, Lynne Rienner Publishers, 1998, https://www.researchgate.net/publication/274649174_Security_A_New_Framework_For_Analysis (ημερομηνία πρόσβασης 06 Δεκ 2015).

¹³² Η Σχολή της Κοπεγχάγης εξειδικεύεται σε σπουδές γύρω από την ασφάλεια (security studies), δίνοντας έμφαση στην κοινωνική πλευρά της ασφάλειας. Σύμφωνα με τη σχολή, αυτός που μιλά για «ασφάλεια» προσπαθεί να μεταθέσει ένα θέμα μακριά από την περιοχή της πολιτικής και να το θέσει εντός των ενδιαφερόντων της περιοχής ασφάλειας, νομιμοποιώντας έτσι ασυνήθιστους τρόπους για την αντιμετώπιση της κοινωνικά δομημένης απειλής.

κή αναταραχή και πολιτική αστάθεια. Ορισμένοι πολιτικοί ηγέτες μάλιστα την περιέγραψαν ανοικτά σαν απειλή κατά της ασφάλειας¹³³.

Η «σύνδεση» της μετανάστευσης με την ασφάλεια, άρχισε κυρίως στη δεκαετία του 1990 με τη μετανάστευση να αντιμετωπίζεται σαν «απειλή» για την εσωτερική σταθερότητα της ΕΕ. Έτσι μετά τη δεκαετία του 1990, οι ανησυχίες που αφορούν τις μεταναστευτικές ροές βρίσκονται ψηλά στην ατζέντα της ΕΕ. Ταυτόχρονα την ίδια περίοδο οι συζητήσεις ολοένα και περισσότερο επικεντρώνονται στις αποσταθεροποιητικές επιδράσεις της μετανάστευσης στη δημόσια τάξη, την πολιτιστική ταυτότητα και την εσωτερική σταθερότητα, καθώς και την αγορά εργασίας των ευρωπαϊκών χωρών.

Η επιδείνωση της κοινωνικής και οικονομικής κατάστασης στην Ευρώπη, είχε σαν αποτέλεσμα τη στροφή από μια «ανεκτική» σε μια ελεγχόμενη «περιοριστική» μεταναστευτική πολιτική. Παρόλα αυτά όμως ο πληθυσμός των μεταναστών συνέχισε να αυξάνεται εξ' αιτίας της επανένωσης των οικογενειών κατά το τέλος των δεκαετιών 1970 και 1980, με αποτέλεσμα οι προσωρινοί εργάτες να γίνουν μόνιμοι κάτοικοι¹³⁴.

Τη δεκαετία του 1990 οι χώρες της Νότιας Ευρώπης από παραδοσιακό «απόθεμα εργατικού δυναμικού» που ήταν, μετατράπηκαν σε χώρες υποδοχής μεταναστών ειδικά από τη Βόρειο Αφρική¹³⁵. Το γεγονός αυτό χαρακτηρίστηκε σαν επανάσταση στις παραδοσιακές «διαδρομές» προς την Ευρώπη, συμβάλλοντας στην αντίληψη του θέματος της μετανάστευσης σαν κοινό πρόβλημα την επόμενη δεκαετία¹³⁶.

Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 οι ανησυχίες στην Ευρώπη αυξήθηκαν εξ' αιτίας της αύξησης των αιτούντων πολιτικό άσυλο, ενώ από την άλλη οι αυστηροί νόμοι για τη μετανάστευση οδήγησαν στην αύξηση των παράνομων μεταναστευτικών ροών από τις εκτός ΕΕ χώρες. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τα κοινωνικά

¹³³ EUMIGPOL (Securitization versus Depoliticization in the European Union Asylum and Migration Policy: The Role of the New Agencies (FRONTEX, EASO and Large-Scale IT Syst. Agency), http://cordis.europa.eu/result/rcn/59875_en.html (ημερομηνία πρόσβασης 04 Ιαν 2016).

¹³⁴ J. HUYSMANS, «The European Union and the Securitization of Migration», Vol. 38, No. 5, Journal of Common Market Studies, Dec 2000, p. 754.

¹³⁵ A. GEDDES, Immigration and European Integration Towards Fortress Europe?, Manchester, Manchester University Press, 2000, p. 17.

¹³⁶ S. COLLINSON, Europe and International Migration, London, Pinter Publishers for Royal Institute of International Affairs, 1993, p. 111.

προβλήματα των «νέων κατοίκων» και τις προσπάθειες των νέων Κρατών Μελών να προσαρμόσουν τις πολιτικές τους για τη μετανάστευση και το άσυλο, δημιούργησαν επιπλέον προβλήματα με αποτέλεσμα το θέμα να τραβήξει την προσοχή ειδικά των μέσων μαζικής ενημέρωσης.¹³⁷

Την τελευταία δεκαετία, οι χώρες της ΕΕ είχαν να αντιμετωπίσουν σοβαρά προβλήματα όπως η οικονομική παγκοσμιοποίηση, η εξάπλωση της φτώχειας, η επιδείνωση των συνθηκών διαβίωσης στις πόλεις, η άνοδος των ρατσιστικών και ξενοφοβικών κομμάτων και κινημάτων, η άνοδος της πολυπολιτισμικότητας και η αθρόα προσέλευση μεταναστών από τη Μέση Ανατολή που φλεγόταν. Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η μετανάστευση να ερμηνευτεί σαν απειλή και «κίνδυνος για τη δημόσια τάξη, την πολιτιστική ταυτότητα, τη σταθερότητα του εσωτερικού και της αγοράς εργασίας», με συνέπεια να «αναδειχθεί» σε θέμα ασφάλειας¹³⁸.

Όταν η συνήθης πολιτική αποτύχει σε θέμα ασφάλειας, ακολουθεί η πολιτική ασφάλειας η οποία νομιμοποιεί έκτακτα μέτρα για να εξασφαλιστεί η «διάσωση της πολιτικής κοινότητας». Στο πλαίσιο αυτό, η πολιτεία ανακοινώνει «κατάσταση ανάγκης» και έτσι διεκδικεί το δικαίωμα να χρησιμοποιήσει οποιοδήποτε μέσο είναι αναγκαίο για να εμποδίσει την ανάπτυξη της απειλής¹³⁹, έτσι είδαμε στο Παρίσι το πρόεδρο Ολάντ¹⁴⁰ να κηρύσσει σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης τη πολη, μετά το δπλο τρομοκρατικό κτύπημα στις 13 Νοε 2015.

Η ανάδειξη της μετανάστευσης σε θέμα ασφάλειας, έχει έλθει στο προσκήνιο και έχει ενισχυθεί μετά τις επιθέσεις της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, εξ' αιτίας της εισαγωγής της ιδεολογικής πλευράς του θέματος σχετίζοντας τη μετανάστευση με την «αντιλαμβανόμενη Ισλαμική απειλή»¹⁴¹. Η δημόσια ενασχόληση με το θέμα, απεικονίζεται σαν αναπόφευκτη πολιτική αντίδραση στις προκλήσεις που θέτει ο αυξανόμενος αριθμός των παράνομων μεταναστών στη δημόσια τάξη και την εσωτερική σταθερότητα. Από την άποψη αυτή, το πρόβλημα ασφάλειας οδηγεί στην πολι-

¹³⁷ S. COLLINSON, *Beyond Borders: West European Migration Policy Towards the 21st Century*, London, Pinter Publishers for Royal Institute of International Affairs, 1993, p. 4

¹³⁸ J. HUYSMANS, στο ίδιο ανωτέρω, p. 752.

¹³⁹ B. BUZAN, O. WAEVER, J. WILDE, *Security: A New Framework for Analysis*, Colorado, Lynne Rienner Publishers, 1998, pp. 21-23

¹⁴⁰ REUTERS/ADNAN ABIDI «Ολάντ: Καμία απειλή δεν θα μας τρομάξει» <http://www.naftemporiki.gr/story/> (ημερομηνία πρόσβασης 30 Ιαν 2016).

¹⁴¹ A. MARQUINA, M. SELIM, «Security Concepts, Institutions and Strategies for Cooperation Partnership and Conflict Prevention in the Mediterranean», *UNISCI Discussion Papers*, May 2003, <http://www.ucm.es/info/unisci/Marqselim.pdf>, p. 3. (ημερομηνία πρόσβασης 04 Ιαν 2016).

τική ασφάλειας για τη μετανάστευση, η οποία λειτουργεί σαν αντίδραση για την προστασία της πολιτείας, της κοινωνίας και της εσωτερικής αγοράς¹⁴².

Στην πραγματικότητα η πολιτική ασφάλειας λειτουργεί σαν πολιτική διαμεσολάβησης και επιδρά στο πως μια κοινότητα αυτοπροσδιορίζεται και ενεργεί προς την κατεύθυνση των «Άλλων», με αποτέλεσμα να οδηγείται στην αντίληψη ότι πρόκειται «για απειλή ή για εχθρούς με τους οποίους δεν υπάρχει κοινή αντίληψη»¹⁴³. Αυτό επιβεβαιώνεται με την δήλωση του υπουργού Εσωτερικών του Βελγίου Γιάν Γιαμπόν, πως υπήρξαν μουσουλμάνοι που κυριολεκτικά «χόρευαν από τη χαρά τους» για τις βομβιστικές επιθέσεις στις Βρυξέλλες¹⁴⁴.

Σήμερα, η μετανάστευση θεωρείται στρατηγικό θέμα για την Ευρώπη, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να έχει επιπτώσεις στην ασφάλεια και τη σταθερότητα. Αντιλαμβανόμενοι το θέμα από την πλευρά αυτή, η ανεπιθύμητη ροή προσώπων τρίτων χωρών θα πρέπει να ελεγχθεί και να περιοριστεί. Έτσι η διαχείριση της μετανάστευσης έχει υποστεί περιοριστικές πολιτικές, ενίσχυση των συνόρων για την πρόληψη της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος και την αναβάθμιση του θέματος σαν σημαντική πλευρά της εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ.

4.5 Πολιτικές Συνέπειες

Η πολιτική σταθερότητα στο εσωτερικό ενός κράτους θεωρείται ως ένας συντελεστής που είναι έντονα συνδεδεμένος με την μετανάστευση. Πέρα από το γεγονός ότι η πολιτική αστάθεια αποτελεί αιτία της μετανάστευσης (για παράδειγμα η πολιτική αστάθεια σε χώρες της Μ. Ανατολής έχει ως αποτέλεσμα αρκετά άτομα να εγκαταλείπουν τις περιοχές τους προκειμένου να είναι ασφαλείς), αποτελεί και το αιτιατό της. Είναι γεγονός ότι ακραίες καταστάσεις, δημιουργούν ακραίες αντιδράσεις και όσον αφορά την πολιτική. Αυτό οδηγεί σε διολίσθηση σε ακραίες ιδεολογίες, όπως παρατηρείται σε αρκετές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα αντι-μουσουλμανικά αισθήματα θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε αύ-

¹⁴² J. HUYSMANS, στο ίδιο p. 757.

¹⁴³ R. V. MUNSTER, «The Desecuritisation of Illegal Migration: The Case for a European Belonging without Community», *Marie Curie Working Papers*, No. 7, 2004, p. 8.

¹⁴⁴ REUTERS/JONATHAN ERNST, «Βέλγος υπουργός: Υπήρξαν μουσουλμάνοι που χόρευαν από τη χαρά τους για τις επιθέσεις», <http://www.naftemporiki.gr/story/>. (ημερομηνία πρόσβασης 20 Απρ 2016).

ξηση της υποστήριξης προς εθνικιστικά κόμματα σε όλη την ήπειρο. Το «Εθνικό Μέτωπο» της Γαλλίας ήδη έχει υψηλά ποσοστά στις δημοσκοπήσεις. Στη Γερμανία, το αντι-μεταναστευτικό κόμμα, «Εναλλακτική για τη Γερμανία», κατάφερε προσφάτως να λάβει ποσοστά ρεκόρ και είναι πλέον το τρίτο πιο δημοφιλές κόμμα¹⁴⁵. Τόσο στη Γαλλία όσο και στη Γερμανία θα πραγματοποιηθούν γενικές εκλογές εντός του 2017 και οι κάλπες θα στηθούν στον απόηχο της μεταναστευτικής κρίσης και των πολλαπλών τρομοκρατικών επιθέσεων. Και στις δύο περιπτώσεις, τα κυρίαρχα κόμματα θα δεχθούν πίεση από τους εθνικιστές αντιπάλους τους, συνακόλουθα, είναι πολύ πιθανόν να υιοθετήσουν ορισμένα στοιχεία από την ατζέντα των εθνικιστικών κομμάτων. Κάτι ανάλογο μπορούμε να περιμένουμε ότι θα γίνει και σε άλλες χώρες της Βόρειας Ευρώπης, όπως η Ολλανδία και η Σουηδία που επίσης έχουν πολύ ισχυρά εθνικιστικά κινήματα. Επίσης και στη Βρετανία, τα πολιτικά κόμματα και οι ομάδες που επιθυμούν την έξοδο της χώρας από την ΕΕ ενδέχεται να χρησιμοποιήσουν τις πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις για να δικαιολογήσουν το επιχείρημα για μεγαλύτερη απομόνωση από την Ευρώπη. Στην Ελλάδα το χώρο αυτό εκφράζει η «Χρυσή Αυγή», η οποία από την πλήρη αφάνεια, βρέθηκε να διεκδικεί την τρίτη θέση πολιτικής δύναμης στο Ελληνικό κοινοβούλιο.

Οι πολιτισμικές συγκρούσεις που έλαβαν χώρα σε διάφορες γειτονίες της Αθήνας από το 2008 και έπειτα, αποτελούν ορόσημο το οποίο πριμοδότησε την Χρυσή Αυγή. Η υπέρ-συσσώρευση εξαθλιωμένων μεταναστευτικών πληθυσμών στην ευρύτερη περιοχή συντελέστηκε άναρχα και ανεξέλεγκτα και κυρίως με απουσία θεσμών της τοπικής αυτοδιοίκησης και του κράτους. Το γεγονός αυτό δημιούργησε ανυπέρβλητα εμπόδια στην καθημερινή συνύπαρξη, με αποτέλεσμα να ξεσπάσουν κοινωνικές αντιδράσεις. Δυστυχώς αντί αυτές να αντιμετωπιστούν ψύχραιμα, με παρεμβάσεις από την πλευρά του κράτους και της τοπικής αυτοδιοίκησης που θα εξέλειπαν την ουσία του ζητήματος, αντιμετωπίστηκαν με ρατσιστική διάθεση και στοχοποιήθηκαν από τις δυνάμεις της αριστεράς και του αντιεξουσιαστικού χώρου. Τα πραγματικά προβλήματα που τροφοδοτούσαν την αντιπαράθεση αγνοήθηκαν επικρατώντας με πραγματικούς, ή υποτιθέμενους «φασίστες»¹⁴⁶. Το αποτέλεσμα ήταν να μεταβληθεί η Αθήνα σε πεδίο συγκρού-

¹⁴⁵ Stratfor: «Η Ευρώπη τώρα κινδυνεύει με αποσύνθεση μετά το μακελειό στις Βρυξέλλες» <http://www.triklorodia.gr/stratfor/> (ημερομηνία πρόσβασης 20 Απρ 2016).

¹⁴⁶ Γ. Ραγκάς, «Οι ιδιαιτερότητες του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα» στο βιβλίο του Γ. Καραμπελιά «Παγκοσμιοποίηση και μετανάστευση», Εναλλακτικές εκδόσεις 2015, σελ 108

σεων ,το οποίο αξιοποίησε συστηματικά η Χρυσή Αυγή για να διευρύνει τα κοινωνικά της ερείσματα και να εγκαθιδρύσει μια ιδιόμορφη εξουσία, προστασίας των γηγενών, υπό την ανοχή των αρχών. Η απήχηση που εξασφάλισε, την βοήθησε να εξαπλώσει την δραστηριότητα της και σε άλλες γειτονίες της Αθήνας, με αποτέλεσμα το 2010 να εκλέξει τον αρχηγό της ως δημοτικό σύμβουλο στο Δήμο Αθηναίων.

Καθ'όλο το 2015, η ΕΕ προσπάθησε σκληρά να αντιμετωπίσει την προσφυγική κρίση. Η εισροή των προσφύγων γρήγορα μετατράπηκε σε ένα θέμα για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συγκεντρώνοντας τους αρχηγούς Κρατών και Κυβερνήσεων της ΕΕ, οι οποίοι προέβησαν σε μια σειρά σημαντικών αποφάσεων. Σε αυτές περιλαμβάνονταν, ένα σχέδιο για τη μετεγκατάσταση 160.000 προσφύγων από την Ιταλία και την Ελλάδα προς άλλα κράτη -μέλη της συνθήκης Σένγκεν, στη δημιουργία κέντρων υποδοχής (hot spots) για τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, μια σύνθετη συμφωνία με την Τουρκία για τον περιορισμό της ροής των προσφύγων μέσω της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων και δεσμεύσεις για καλύτερη χρηματοδότηση των προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών που υποστηρίζουν τους πρόσφυγες στη Μέση Ανατολή. Ωστόσο, η εφαρμογή των περισσότερων από αυτές τις αποφάσεις προοδεύουν τρομερά αργά.

Υπό το φως αυτής της συλλογικής αδυναμίας της ΕΕ, τα κράτη μέλη ολοένα και κατέφυγαν σε επιμέρους δράσεις, όπως την εκ νέου επιβολή ελέγχων στα σύνορα τους ή στην ανύψωση φρακτών κατά μήκος των συνόρων τους. Η Ουγγαρία υπέστη σκληρή κριτική από τα υπόλοιπα κράτη της ΕΕ, γιατί ήταν η πρώτη που προέβη στην ανέγερση περιφράξεις κατά μήκος των συνόρων της με τη Σερβία και την Κροατία . Βέβαια, όταν η κατάσταση επιδεινώθηκε και άλλες χώρες της ΕΕ ακολούθησαν το παράδειγμά της. Μέρος αυτής της μονομερούς δράσης οδήγησε σε επιπλέον εντάσεις εντός των κρατών μελών της.

Επιπλέον ,η έλλειψη συμφωνίας μεταξύ των 28 κρατών μελών για το θέμα της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ, τους ώθησε να οργανωθούν σε ομάδες. Μια μικρή σύσκεψη (minisummit) το Σεπτέμβριο του 2015 συγκέντρωσε τα περισσότερα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη της ΕΕ και τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων.

Ένας συνασπισμός των προθύμων¹⁴⁷ συμπεριλαμβανομένης της Αυστρίας, τις χώρες της Μπενελούξ, τη Φινλανδία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και τη Σουηδία, άρχισαν να συναντώνται τακτικά για να προετοιμάσουν τις συσκέψεις των οργάνων της ΕΕ, αλλά είχαν επίσης και ξεχωριστές συναντήσεις με την Τουρκία. Η ολλανδική κυβέρνηση πρότεινε την ιδέα της αντικατάστασης του Σένγκεν με μια "μίνι-Σένγκεν» που αποτελείται από ένα μικρότερο αριθμό από χώρες που είναι έτοιμες να δεχτούν ένα υψηλότερο επίπεδο αλληλεγγύης και συνεννόησης σε θέματα μετανάστευσης. Από την άλλη πλευρά του χάσματος, οι χώρες Visegrad (Τσεχική Δημοκρατία, Ουγγαρία, Πολωνία και Σλοβακία) υιοθέτησαν κοινές εχθρικές θέσεις προς τη μετεγκατάσταση των προσφύγων.

Συμπερασματικά ,διαπιστώνουμε ότι για την ΕΕ η μετανάστευση είναι πιθανό να γίνει το απόλυτο αμφιλεγόμενο θέμα, το οποίο ή το διορθώνει ή το αφήνει στην τύχη του. Για να μπορέσει η ΕΕ να διαμορφώσει μια βιώσιμη και ισορροπη μεταναστευτική πολιτική, είναι απαραίτητη η ενίσχυση των πολιτικών και των μέσων της που παρεμποδίζονται από την πολυμορφία της Ένωσης, των συμφερόντων και των κοινωνικών συμπεριφορών. Παρόλα αυτά, αν δεν μπορέσει να κινηθεί εμπρός το άρμα της ΕΕ ώστε να επιτευχθεί μια ισχυρότερη και πιο ολοκληρωμένη ΕΕ, τότε το πιθανότερο αποτέλεσμα δεν θα είναι η στασιμότητα, αλλά μάλλον ο κατακερματισμός ή ακόμα και η απώλεια του υπάρχοντος επιπέδου ολοκλήρωσης.

Εάν η ΕΕ δεν μπορεί να διασφαλίσει τα εξωτερικά της σύνορα και τη διασφάλιση μιας δικαιότερης κατανομής των βαρών μεταξύ των κρατών μελών της, μια προοδευτική επανεθνικοποίηση των πολιτικών μετανάστευσης θα είναι αναπόφευκτη. Έτσι, η πρόκληση της μετανάστευσης θα μπορούσε να οδηγήσει την ΕΕ σε ένα από τα παρακάτω τρία σενάρια:

- ❖ Στη μετεξέλιξη της ΕΕ σε μια πιο χαλαρή Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ).
- ❖ Σε ομαδοποίηση ορισμένων κρατών μελών της ΕΕ σε ένα μικρότερο σκληρό πυρήνα του Σένγκεν, ή μια αναβίωση της ενσωμάτωσης σε αυτόν τον τομέα.

---

¹⁴⁷ Stefan Lehne, «How the Refugee Crisis Will Reshape the EU», <http://carnegieeurope.eu/2016/02/04/how-refugee-crisis-will-reshape-eu-pub-62650>, (ημερομηνία πρόσβασης 27 Αυγ 2016).

❖ Στη διάλυση της ΕΕ.

Η κρίση στο εσωτερικό της ΕΕ έχει επηρεάσει άμεσα και την εξωτερική πολιτική της ΕΕ, δίνοντας την ευκαιρία στη Τουρκία και στη Ρωσία να εκμεταλλευτούν το πολιτικό κενό που δημιουργήσε αυτή η αδυναμία. Η Τουρκία αναβάθμισε το ρόλο της στη διαχείριση του προσφυγικού, ενώ η Ρωσία ανάλαβε ρυθμιστικό ρόλο σε ό,τι αφορά την επίλυση της διένεξης στη Συρία. Ο Francis Ghilès επισήμανε ότι οι ελλείψεις, οι αδυναμίες και οι ανακρίβειες στην εξωτερική πολιτική της ΕΕ δείχνουν μια ΕΕ ανέτοιμη να χειριστεί την κρίση σε ένα περιβάλλον πολύ πιο εχθρικό από αυτό που επικρατούσε στο τέλος του ψυχρού πολέμου.

Ο Eduard Soler υποστηρίζει ότι η Τουρκία έχει πάρει το πλεονέκτημα της γεωγραφικής της θέσης και τις αδυναμίες της ΕΕ με σκοπό να παρουσιάσει τον εαυτό της ως ένα απαραίτητο ηθοποιό. Με αυτή την έννοια, αν οι πρόσφυγες είχαν προηγουμένως θεωρηθεί ως επιβάρυνση για την Άγκυρα, έχουν γίνει πλέον ένα διπλωματικό ατού. Τέλος, ο Nicolás de Pedro αναδεικνύει τον ρόλο της Ρωσίας στη εξέλιξη του πολέμου στη Συρία και στη διαχείριση της ανθρωπιστικής κρίσης που αυτός δημιούργησε. Σε προβληματισμό του, τονίζει πως η στρατηγική του Κρεμλίνου στοχεύει στα αδύναμα σημεία της ΕΕ.

Συμπερασματικά λοιπόν, η πολιτισμική και κοινωνική κρίση που προκαλεί η ανεξέλεγκτη μετανάστευση και το προσφυγικό στη Ευρώπη, λόγω της Συρίας, μπορεί να αποτελέσει τον φατριαστικό κατακερματισμό της Ευρωπαϊκής κοινωνίας. Η οποία με τη σειρά της, θα απορροφήσει το ευρωπαϊκό κεκτημένο και θα μετατρέψει την ευρωπαϊκή κοινωνία σε πυρήνα της ζώνης των εκτεταμένων πολιτισμικών συγκρούσεων μεταξύ Δύσης και Ανατολής.¹⁴⁸

---

¹⁴⁸ Γ. Ραγκάς, «Οι ιδιαιτερότητες του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα» στο βιβλίο του Γ. Καραμπελιά «Παγκοσμιοποίηση και μετανάστευση», Εναλλακτικές εκδόσεις 2015, σελ 109.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΕΠΙΛΟΓΟΣ

5.1. Συμπεράσματα

Το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι τόσο παλιό, όσο η ύπαρξη του ανθρώπου στη γη. Η διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου, πάντοτε με σεβασμό προς την ανθρώπινη αξία και με γνώμονα την προστασία των δικαιωμάτων του, πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα για την Ευρώπη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση από τις αρχές του 2015 αντιμετωπίζει μια μεγάλη κρίση λόγω της μαζικής μετανάστευσης ανθρώπων με μουσουλμανικές πεποιθήσεις από την περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Υποσαχάριας Αφρικής,. Κατά τη διάρκεια της εν λόγω κρίσης έγινε πολύς λόγος για τις γενεσιουργές αιτίες της μετανάστευσης, τα προβλήματα και τις επιπτώσεις σε χώρες που δέχονται μεγάλα μεταναστευτικά κύματα, στις πολιτικές που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση του φαινομένου, αλλά κυρίως στο τι θα μπορούσε να γίνει σε επίπεδο ηγεσιών και κοινωνιών. Η προσφυγική κρίση και οι ολοένα αυξανόμενες μεταναστευτικές ροές προς την Ευρώπη, είναι ένα πρόβλημα που σείει συθέμελα την Ευρωπαϊκή Ένωση, τους θεσμούς και τα κράτη μέλη της, τα όποια αδυνατούν ως σήμερα να αντιμετωπίσουν επιτυχώς την έλευση τόσων εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων στα εδάφη της.

Κρίσιμο στοιχείο για την αύξηση της έντασης των μεταναστευτικών ροών αποτέλεσε- και αποτελεί- η υιοθέτηση του σημερινού μοντέλου της παγκοσμιοποίησης και ο ελκυστικός δυτικός τρόπος ζωής. Άλλοι παράγοντες που συνεισφέρουν στην ένταση των σύγχρονων μεταναστευτικών ρευμάτων είναι η οικολογική καταστροφή, οι ενδοκρατικές εμφύλιες διαμάχες (θρησκευτικές ή φυλετικές) στη Βόρεια Αφρική, στο Ιράκ , στη Συρία καθώς και ο ακραίος φονταμενταλιστικός πόλεμος του Ισλαμικού κράτους.

Είναι φανερό ότι τόσο τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα όσο και οι εθνικές κυβερνήσεις αιφνιδιάστηκαν από την ραγδαία κλιμάκωση των μεταναστευτικών ροών με την έλευση τόσων εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων στην Ευρωπαϊκή κοινωνία. Τα θεσμικά κείμενα που θεσμοθετήθηκαν πριν την μεταναστευτική κρίση δεν ανταποκρίθηκαν στις σύγχρονες ανάγκες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτέλεσε η Συνθήκη Σέγκεν¹⁴⁹. Αυτό το θεσμοθετικό κενό λοιπόν οδήγησε στον εγκλωβισμό μεγάλου αριθμού προσφύγων και μεταναστών στις χώρες υποδοχής αλλά και στην αθέτηση της κορυφαίας ανθρωπιστικής δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι η αλληλεγγύη. Το ίδιο συνέβη και με τον Κανονισμό του Δουβλίνου ο οποίος είναι υπό αμφισβήτηση καθώς το σύστημα παροχής ασύλου είχε σχεδιαστεί για ένα συγκεκριμένο αριθμό αιτούντων ο οποίος απέχει κατά πολύ από τον αριθμό των αφιχθέντων κατά τα έτη 2015 και 2016.

Ταυτόχρονα, οι θεσμικές αποφάσεις που ελήφθησαν εν μέσω κρίσης, αποδείχθηκαν ότι είναι πολύ δύσκολες και χρονοβόρες να εφαρμοστούν. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η αποτυχία εφαρμογής των αποφάσεων για την μετεγκατάσταση και την επανεγκατάσταση των προσφύγων. Επίσης, οι αποφάσεις που αφορούσαν την χάραξη ισχυρής κοινής πολιτικής χορήγησης ασύλου από τα κράτη μέλη της ΕΕ και η προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης για ενιαία επιχειρησιακά μέτρα για την αντιμετώπιση της κρίσης, δεν είχαν τα θεμιτά αποτελέσματα. Έτσι για μια ακόμη φορά έγινε φανερό ότι η λύση βρίσκεται στην συνολική και όχι αποσπασματική αντιμετώπιση του προβλήματος καθώς και στον εντοπισμό και καταπολέμηση των αιτιών του φαινομένου.

Η εν λόγω κρίση δημιουργήθηκε σε μια ευρωπαϊκή κοινωνία που παρουσιάζει ραγδαία αύξηση του μουσουλμανικού πληθυσμού τα τελευταία χρόνια και σε συνδυασμό με την ταχεία συρρίκνωση και γήρανση του Δυτικού πληθυσμού, ένα ανησυχητικό μέλλον διαγράφεται για την κοινωνική, πολιτική και οικονομική εξέλιξη της Ευρώπης. Η σημερινή Ευρώπη με σταθερό και γοργό ρυθμό εισέρχεται σε μια πορεία ισλαμοποίησης η οποία εξελίσσεται ταυτόχρονα στα περισσότερα κράτη της και αποτελεί μια κοσμοϊστορικής σημασίας εξέλιξη που επηρεάζει όλες τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές συνιστώσες της.

---

¹⁴⁹ Η συνθήκη Σέγκεν ορίζει ότι, η κατάρρευση του εξωτερικού συνόρου της ΕΕ, αποτελεί παράβαση της από κάποιο κράτος μέλος, ακόμα και εάν δεν οφείλεται σε υπαιτιότητα του και δικαιολογεί την ενεργοποίηση από τα υπόλοιπα κράτη των ρητρών που επιτρέπουν τη προσωρινή αναστολή της κοινής ευρωπαϊκής ελευθερίας, της κυκλοφορίας και της εγκατάστασης των προσώπων και την επαναφορά των συννοριακών ελέγχων στο εσωτερικό της Ένωσης, μέχρι την αποκατάσταση της ομαλότητας

Το Ισλάμ αποτελεί τον ενοποιητικό παράγοντα ενός και πλέον δισεκατομμυρίου ανθρώπων, με μεγάλα ποσοστά γεννητικότητας, μεγάλη αφοσίωση στα θρησκευτικά ιερατεία, αλλά και γνώση και πείρα αιώνων στη διεθνή πολιτική. Το μέλλον της Ευρώπης, με τα μέχρι τώρα δεδομένα, δεν μπορεί να είναι άλλο από εκείνο μιας προοδευτικά αυξανόμενης έντασης μεταξύ των γηγενών κατοίκων και των εποίκων λόγω της σύγκρουσης των πολιτισμών. Επιπλέον οι μουσουλμάνοι μετανάστες που εισέρευσαν τα τελευταία χρόνια σε μεγάλους αριθμούς στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, παρουσιάζουν μεγάλη «αντίσταση στην ενσωμάτωση» καθώς, πρώτα προτάσσουν την θρησκευτική τους ταυτότητα και έπειτα την όποια εθνική, ενώ πάντα υπάρχει ο κίνδυνος ,μερίδα αυτών να διολισθήσει στο ριζοσπαστισμό.

Πέραν αυτού, λόγω ανομοιογένειας μεταξύ τους (Σίιτες, Σουνίτες κλπ) ,οδηγούνται σε θρησκευτικές συγκρούσεις μεγάλης έντασης, όπως τα επεισόδια του Παρισιού το 2005. Τα παραπάνω δημιουργούν «παραστάσεις απειλής» σε κοινωνίες όπως η ευρωπαϊκή, η οποία μέσα από κοινωνικούς αγώνες και θυσίες κατάφερε να δημιουργήσει το ευρωπαϊκό κεκτημένο. Σήμερα, το ευρωπαϊκό κεκτημένο τίθεται υπό αμφισβήτηση στην πολυπολιτισμική κοινωνία που τείνει να διαμορφωθεί μέσα στα κράτη μέλη της απειλώντας έτσι την ευρωπαϊκή ταυτότητα και την κοινωνική συνοχή. Συνεπώς, η παραπάνω κατάσταση επιτάσσει την ανάγκη για την εφαρμογή μιας ενιαίας μεταναστευτικής πολιτικής από την ΕΕ ώστε να μην ανατραπεί η ομοιογένεια και απειληθεί η κοινωνική συνοχή της Ευρώπης.

Η ταχεία συρρίκνωση και κυρίως η γήρανση των Ευρωπαίων πολιτών, είναι ένα αδιαμφισβήτητο γεγονός. Επομένως η είσοδος μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι απαραίτητη προκειμένου οι ευρωπαϊκές κοινωνίες να συνεχίσουν να είναι οικονομικά ενεργές και να είναι βιώσιμο το ασφαλιστικό τους σύστημα. Δυστυχώς οι τεχνοκράτες και οι επιχειρηματίες δεν λαμβάνουν υπόψη τις κοινωνικές συγκρούσεις που προκαλούνται από την είσοδο μεγάλου αριθμού μεταναστών, μιας και είναι γνωστό ότι δεν έχουν πολιτική σκέψη και κοινωνικές ευαισθησίες. Οπότε το όλο θέμα της δημογραφίας είναι εκτός από πολιτισμικό ,βαθιά κοινωνικό και κυρίως πολιτικό.

Η θρησκεία, στο βαθμό που δεν διεκδικεί το μονοπώλιο του πνεύματος και της εξουσίας από τα λαϊκά κράτη, δεν είναι εχθρός της δημοκρατίας. Αντίθετα, σε πολυθρησκευτικές κοινωνίες με ξεκάθαρο διαχωρισμό εκκλησίας-κράτους, ο θρησκευτικός πλουραλισμός ενισχύει την ζωτικότητα της δημοκρατίας. Επίσης, ο φανατισμός δεν αποτελεί αναγκαστικά απειλή, παρά μόνον οι φανατικοί που πιστεύουν στο θεοκρατικό έλεγχο της σκέψης και της συμπεριφοράς του ατόμου. Οι θρησκείες ωστόσο όπως το σκληροπυρηνικό Ισλάμ τύπου ISIS, που συνδυάζουν ολοκληρωτισμό και «παγκόσμια αποστολή», δεν μπορούν να συμβαδίσουν με τη δημοκρατία. Αυτός ο ανίερος συνδυασμός ολοκληρωτισμού και παγκόσμιας αποστολής είναι εχθρός της δημοκρατίας και των ελευθεριών που παρέχει στους πολίτες της. Είναι λογικό λοιπόν αυτές οι δυο αντικρουόμενες καταστάσεις να βρίσκεται μονίμως σε «εμπόλεμη κατάσταση» .

Ο βαθμός αποδοχής και σεβασμού των μουσουλμανικών μεταναστευτικών πληθυσμών από τα ευρωπαϊκά κράτη- προορισμούς, εξαρτάται κυρίως από την προθυμία να αποδεχθούν και να προσαρμόσουν τη μετεγκατάστασή τους, σε λειτουργική ενσωμάτωσή τους στη φιλοξενούσα κοινωνία. Διαπιστώνεται δυστυχώς, όλο και συχνότερα, ότι οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί σπανίως μετεγκαθίστανται πλέον με όρους καλοπροαίρετης φιλοξενίας ή αμοιβαίας ωφέλιμης συμβίωσης με το ιθαγενές στοιχείο. Απεναντίας επιδιώκουν το ρόλο του ενεργού «πολιτισμικού ξενιστή» με επιτακτικές πολιτικοκοινωνικές διεκδικήσεις επί των κοινωνιών των χωρών της Ευρώπης που ηθελημένα ή αναγκαστικά καλούνται εκ των πραγμάτων να τους (από) δεχθούν στο έδαφός τους. Αυτή η συμπεριφορά ίσως είναι αποτέλεσμα της εύλογης πολιτισμικής και θρησκευτικής τους ιδιαιτερότητας. Μάλιστα συναντάται συχνότερα σε πιο συντηρητικούς θρησκευτικούς οπαδούς του Ισλάμ κυρίως σε μουσουλμάνους των οποίων η ισλαμική ταυτότητα είναι το κυρίαρχο στοιχείο της ταυτότητάς τους και της κοινωνικής συνοχής τους

Ιδιαίτερα προβληματικές είναι οι περιπτώσεις των συντηρητικών θρησκευτικών οπαδών του Ισλάμ και της ύπαρξης φονταμενταλιστικών μουσουλμανικών μειονοτήτων, σε χώρες της Ευρώπης, οι οποίοι χαρακτηρίζονται από την έντονη θρησκευτική τους προσήλωση στο Ισλάμ και στους κανόνες που αυτό επιβάλλει. Οι κανόνες αυτοί θεωρούνται θεϊκής προέλευσης, άρα υπέρτεροι έναντι όλων των αστικών ή ποινικών νόμων του κράτους υποδοχής. Οι εν λόγω, εξαιρετικά αυστηροί και απαρέγκλιτοι ως προς την εφαρμογή τους, θρησκευτικοί κανόνες έρχονται

σε πολλές περιπτώσεις σε εγγενή αντίφαση με το κανονιστικό πλαίσιο που αποτελεί το Ευρωπαϊκό κεκτημένο αλλά και το εσωτερικό δίκαιο των κρατών-μελών της ΕΕ. Δεδομένο που συνιστά τον σημαντικότερο αποτρεπτικό παράγοντα ουσιαστικής ενσωμάτωσης των πληθυσμών αυτών στην Ευρωπαϊκή κοινωνική και νομική λειτουργία.

Σύμμαχος του Ισλάμ στην τακτική του για εσωτερική υπονόμευση των ευρωπαϊκών κοινωνιών είναι η φθίνουσα δημογραφία στις χώρες της ΕΕ, η σχετικά υψηλή ανεργία, ιδιαίτερα των νέων, και η μετανάστευση. Οι δημογράφοι έχουν επινοήσει τον ειδικό όρο «αλυσίδα της μετανάστευσης» για να χαρακτηρίσουν τη συνεχή ροή μεταναστών στη γηραιά ήπειρο, καθιστώντας την την πιο σημαντική μέθοδο για την απόκτηση νόμιμης εισόδου στην Ε.Ε.. Επιπλέον, η οικογενειακή επανένωση των μεταναστών που επινοήθηκε για «ανθρωπιστικούς λόγους», έφερε στη κυριολεξία μάζες μουσουλμάνων στην καρδιά της Ευρώπης, οι οποίοι δεν θα μπορούσαν να εγκατασταθούν εκεί διαφορετικά.

Πολλοί μουσουλμάνοι μετανάστες αδυνατούν να ενταχθούν στη νέα κοινωνία τους. Ως αποτέλεσμα, περιθωριοποιούνται και συμμετέχουν σε ακραίες ομάδες που στρέφονται ιδεολογικά εναντίον της χώρας υποδοχής τους. Η επαναβεβαίωση της ταυτότητας των μουσουλμάνων είναι μια αντίδραση στον κοινωνικό αποκλεισμό τους, την ανεργία και τις διακρίσεις. Παράλληλα, οι περισσότερες ευρωπαϊκές κοινωνίες μοιάζουν απρόθυμες να ενσωματώσουν τους μετανάστες, ενώ τα ευρωπαϊκά κράτη εμφανίζονται ανίκανα να ελέγξουν την είσοδο νέων μεταναστών. Προβλήματα επίσης έχουν και με επί μέρους ζητήματα που αφορούν τις μειονότητες, όπως το ζήτημα της απαγόρευσης της μουσουλμανικής μαντήλας στη Γαλλία, η συζήτηση περί σύνδεσης της κατάχρησης του ασύλου και της τρομοκρατίας στη Μεγάλη Βρετανία, το δημοψήφισμα για την απαγόρευση κτισίματος νέων τζαμιών στην Ελβετία κτλ.

Από τότε που ο ισλαμικός εξτρεμισμός εισχώρησε στην Ευρώπη, οι Δυτικοί γίνονται κάθε χρόνο περισσότερο ισλαμόφοβοι. Όλο και περισσότεροι πιστεύουν ότι οι αρχές της ισλαμικής θρησκείας βρίσκονται σε σύγκρουση με αυτές της σύγχρονης Δυτικής κοινωνίας. Επίσης, στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες ο όρος «φονταμενταλισμός» είναι ταυτόσημος με τον «ισλαμικό εξτρεμισμό» και με τις επακόλουθες πράξεις τρομοκρατίας. Οι μουσουλμάνοι, όμως διαχωρίζουν το τζι-

χάντ (ιερό πόλεμο), στο «πνευματικό» ή «μεγάλο τζιχάντ» το οποίο αναφέρεται στη στρατιωτική δράση για την εξάπλωση του Ισλάμ καθώς και στη διαφύλαξή του από εξωτερικούς εχθρούς και στο «φυσικό» ή «μικρότερο τζιχάντ», το οποίο αναφέρεται στην εσωτερική πάλη ή προσπάθεια κάθε μουσουλμάνου να ζήσει μια ζωή σύμφωνη με τις επιταγές του Ισλάμ.

Τέλος θα ήθελα να τονίσω πως η εγκληματικότητα που οδηγεί στη ξενοφοβία και στη συνέχει στο ρατσισμό είναι ένας φαύλος κύκλος που περιθωριοποιεί τους μετανάστες, ευνοεί τη δημιουργία κοινωνικών εντάσεων και ωθεί τους τελευταίους σε εγκληματική δραστηριότητα, ως επιθετική αντίδραση. Η εγκατάσταση μουσουλμάνων μεταναστών στην Ευρώπη συνιστά ένα σύγχρονο εκρηκτικό πρόβλημα, με πολυδιάστατες εθνικές, δημογραφικές, εργασιακές, ασφαλιστικές, οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές προεκτάσεις. Η επιζητούμενη «στεγανοποίηση» των συνόρων είναι, με βάση τα ιστορικά δεδομένα, αδύνατη για οποιαδήποτε δημοκρατική χώρα. Η εκδήλωση μέτρων αποτροπής, κατασταλτικής φύσεως με αστυνομικές ή στρατιωτικές δυνάμεις οδηγεί σίγουρα στη μείωση του αριθμού των εισερχομένων, σε καμία όμως περίπτωση δεν εξαλείφει το πρόβλημα. Η ύπαρξη μουσουλμανικής μειονότητας στην Ευρώπη είναι ένα αδιαμφισβήτητο φαινόμενο. Ωστόσο, υπάρχουν δύο διαφορετικές ερμηνείες, η πρώτη την ερμηνεύει ως λύση για τις οικονομικές και δημογραφικές ανάγκες της Ε.Ε και η δεύτερη ως πρόβλημα, ως μια απειλή για την κοινωνική συνοχή, την εθνική ταυτότητα, την ασφάλεια και την ευημερία των πολιτών της.

5.2 Προτάσεις.

Η Ευρώπη για πάρα πολύ καιρό είχε αγνοήσει το γεγονός ότι αναπόφευκτα θα επακολουθούσε η σύγκρουση μεταξύ της παλιάς, ευημερούσας Ευρώπης και των νεαρών φτωχών γειτονικών χώρων όταν οι δεύτερες θα έρχονταν να συγκρίνουν τον εαυτό τους με την Ευρώπη. Έτσι τώρα πρέπει να αναλάβει την ευθύνη για το γεγονός αυτό. Οι Ευρωπαίοι, δεν μπορούν να αφήσουν το δύσκολο έργο μπροστά τους να τους διχάζει. Πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο μιας νέας αρχής. Έτσι **την παρούσα χρονική στιγμή**, την πιο πειστική πρόταση που έχει στη διάθεσή της η Ευρώπη και που θα μπορούσε πραγματικά να κάνει τη διαφορά σε σύντομο χρονικό διάστημα είναι **το σχέδιο της Μέρκελ** που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Σταθερότητας και προβλέπει: την άμεση έναρξη

της επανεγκατάστασης των εκατοντάδων χιλιάδων **προσφύγων**, από την Τουρκία σε μια ομάδα κρατών μελών της ΕΕ και παράλληλα η επιστροφή όλων των **μεταναστών** από την Ελλάδα στην Τουρκία μέσα σε ένα χρόνο (Αν κηρυχθεί η Τουρκία ασφαλής χώρα για τους πρόσφυγες, η υπερφορτωμένη Ελλάδα μπορεί νόμιμος να επιστρέψει τους ανθρώπους εκεί ώστε να ολοκληρώσουν τις διαδικασίες για την έκδοση ασύλου, ενώ ταυτόχρονα, η ΕΕ πρέπει να δείξει ότι είναι σοβαρή για την υποστήριξη των προσφύγων στην Τουρκία).

Αυτό η ενέργεια εν μέρει θα επιβεβαιώσει ότι η ΕΕ αποκατέστησε **μια αίσθηση ελέγχου** της όλης καταστάσεως και Θα αντικαταστήσει μια ανθρωπιστική καταστροφή με μια ομαλή διαδικασία ελεγχόμενη και ρυθμιζόμενη από αυτή. Οι πρόσφυγες θα μπορούν να φτάνουν στην Ευρώπη, χωρίς να διακινδυνεύουν τη ζωή τους στο Αιγαίο ή στη Μεσόγειο. Το σχέδιο αυτό θα μπορούσε επίσης **να αποδείξει** στους Ευρωπαίους πολίτες ότι οι εκλεγμένοι ηγέτες μπορούν να αποκαταστήσουν την αίσθηση του ελέγχου. Αυτό είναι **ζωτικής σημασίας** για το μέλλον ολόκληρου του ευρωπαϊκού εγχειρήματος .

Η όλη κρίση που δημιουργήθηκε στο εσωτερικό της Ευρώπης από την μαζική και ανεξέλεγκτη μετακίνηση πληθυσμών από την ευρύτερη Μέση Ανατολή ανέδειξε τις αδυναμίες της ΕΕ στη διαχείριση μιας κρίσης στο εσωτερικό της, τα λάθη που έγιναν από τα κράτη μέλη, και τις ελλείψεις που έχει σε μηχανισμούς και δομές καθώς και τις αναγκαίες πρωτοβουλίες που πρέπει να αναλάβει:

Είναι άμεσο και αναγκαίο να προσδιοριστούν τα λάθη που έγιναν από την ΕΕ και τα κράτη μέλη της, να αναλυθούν, να βγουν χρήσιμα συμπεράσματα και να προβούν η ΕΕ και τα κράτη μέλη της σε όλες τις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες ώστε να μην ξανά επαναληφτούν.

Είναι κοινή διαπίστωση όλων των κρατών μελών της ΕΕ, ότι η Ευρώπη πρέπει να **λέει λιγότερα** και να **πράττει περισσότερα** σε σύντομο χρονικό διάστημα, να διακατέχεται από ένα πνεύμα ευελιξίας αποφάσεων και ενεργειών και να απαλλαγεί από τις χρόνιες αγκυλώσεις που της δημιουργεί η γραφειοκρατία:

Επιβάλετε να γίνει σαφές σε κάθε μέλος της ΕΕ, ότι καμία χώρα δεν μπορεί να επωμιστεί το βάρος της κρίσης των προσφύγων μόνη της. **Πρέπει η ΕΕ να μάθει από τα λάθη της.** Ωστε η κρίση των προσφύγων να αποτελέσει μια ευκαιρία για την αναζωογόνηση της, τη βελτίωση της εσωτερικής και εξωτερικής της πολιτικής και προπάντων της εμπέδωσης του αισθήματος της αλληλοβοήθειας μεταξύ των κρατών μελλών της.

Τα κράτη μέλη της ΕΕ, πρέπει να αναγνωρίσουν ότι οι **μονομερείς πολιτικές αποφάσεις** της μίας χώρα, έχουν μεγάλες συνέπειες για τους γείτονες. Η Γερμανία ήταν μια από αυτές¹⁵⁰.

Οι κυβερνήσεις των κρατών μελλών της ΕΕ πρέπει να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων και να αντιμετωπίσουν το δύσκολο έργο του μεταναστευτικού. Επιβάλλεται να πάρουν πρωτοβουλία και να αναπτύξουν ένα ολοκληρωμένο σύνολο απαντήσεων- ενεργειών συμφώνα με τις αποφάσεις της ΕΕ και να επιδιώξουν με αυστηρότητα την εφαρμογή τους από τα όργανα των κυβερνήσεων τους- και ποιο συγκεκριμένα, η επαναπροώθηση των αιτούντων άσυλο των οποίων οι αιτήσεις έχουν απορριφτεί πρέπει να αποτελέσει προτεραιότητα της πολιτικής τους, για την προστασία της ακεραιότητας του συστήματος της ΕΕ.

Να αναπτυχθούν καλά μελετημένα σχέδια έκτακτης ανάγκης για την πιθανότατα κατά την οποία οι πολιτικές της ΕΕ δεν εφαρμόζονται σωστά ή' δεν αποδώσουν τα αναμενόμενα .

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και των λοιπών οργάνων της ΕΕ οι οποίες δεσμεύουν τα κράτη μέλη πρέπει να εκτελούνται άμεσα και χωρίς καθυστέρηση.

Η συνεργασία μεταξύ των κρατών μελλών της ΕΕ, με βάση την αλληλεγγύη δεν θα πρέπει να λειτουργεί σε εθελοντική βάση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, θα πρέπει να διερευνήσει τις δυνατότητες των διορθωτικών μηχανισμών, για τις

---

¹⁵⁰ Ο υπουργός Εσωτερικών της Γερμανίας Τόμας Ντε Μεζιέρ στις 13 Σεπτεμβρίου 2015 ανακοίνωσε πως η Γερμανία θέτει προσωρινά εκτός ισχύος τη συνθήκη Σένγκεν στα συνόρα με την Αυστρία ώστε να εμποδίσει τη συνεχώς αυξανόμενη ροή προσφύγων που φτάνουν στη Βαυαρία μέσω της Αυστρίας. Με την απόφασή της η Γερμανία καταργεί μια θεμελιώδη αρχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ελεύθερη μετακίνηση εντός Ευρώπης. Υπενθυμίζεται πως η καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ είχε εξαπολύσει σφοδρή κριτική στη Βρετανία, όταν ο πρωθυπουργός της χώρας Ντέιβιντ Κάμερον είχε ζητήσει τον περιορισμό στη ελεύθερη μετακίνηση πληθυσμών εντός ΕΕ, απειλώντας με Brexit. Τότε η Μέρκελ είχε επισημάνει πως «θεμελιώδεις αρχές της Ευρώπης δεν μπορούν να τροποποιηθούν».

χώρες που αρνούνται κατηγορηματικά να συμμετάσχουν σε μια κοινή προσέγγιση ενός προβλήματος.

Η **αντιμετώπιση** της μαζικής μετανάστευσης και των επιπτώσεών της πρώτιστα είναι **θέμα εθνικής ασφάλειας** για τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. Είναι αδιανόητο για κάθε σύγχρονη δημοκρατία, όπως και για κάθε κράτος - μέλος της Ε.Ε. να ανέχεται καθ' οιονδήποτε τρόπο τη δράση δουλεμπόρων, την διακινδύνευση ανθρωπίνων ζωών, το φαινόμενο της παράνομης εργασίας και την παράνομη παρουσία υπηκόων τρίτων χωρών χωρίς κανένα πιστοποιητικό ταυτότητας στο έδαφός του, όλα συνεπακόλουθα της μετανάστευσης - λαθρομετανάστευσης. Επομένως για την εξάλειψη των παραπάνω φαινομένων, κατά ελάχιστο απαιτείται να γίνουν τα παρακάτω:

Σύναψη κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής και θέσπιση ευρωπαϊκής νομοθεσίας για το άσυλο, με σαφώς καθορισμένους κανόνες και συγκρίσιμα επίπεδα της βοήθειας για τη στήριξη εκείνων που χρειάζονται προσωρινά τη βοήθειά της ΕΕ. Από την εφαρμογή του, ο ισχύων κανονισμός άσυλου του Δουβλίνου αποδείχτηκε ανεπαρκής και χρήζει άμεσης αναθεώρησης από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το οποίο σύσσωμο να συμφωνήσει σε ένα σύνολο κανόνων χορήγησης ασύλου και σε ένα υποχρεωτικό σύστημα ποσοστρώσεων μεταναστών, που θα διανέμει ισοβαρώς τους πρόσφυγες στις 28 χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης .

Η Ευρώπη πρέπει να δημιουργήσει ένα σύστημα που θα επιτρέπει τους αιτούντες άσυλο να καταχωρούν την αίτηση τους από τις χώρες τους ή από τα κράτη που γειτνιάζουν με την ΕΕ . Αυτή η ενέργεια – πρωτοβουλία της ΕΕ θα βραχυκυκλώσει τα δίκτυα των λαθεμπόρων και θα εξαλείψει τα ρίσκα που περιλαμβάνονται στην παράνομη προσπέλαση των συνόρων.

Διαμόρφωση κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής για την περιφρούρηση των ευρωπαϊκών συνόρων (Να γίνει κατανοητό στην η ΕΕ ότι τα σύνορα των μεσογειακών κρατών μελλών της, είναι και σύνορα της ΕΕ) Η **πολιτική εθνικής ασφάλειας** απαιτεί ενιαία και συντονισμένη ευρωπαϊκή δράση που θα βασίζεται σε μέτρα που θα αποσκοπούν στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη του φαινομένου της μετανάστευσης -λαθρομετανάστευσης. Η **αντιμετώπιση** μπορεί να επιτευχθεί κυρίως μέσω της ισχυροποίησης του μηχανισμού αντίδρασης στα χερσαία και θα-
./.

λάσσια σύνορα της Ε.Ε. Αυτό μπορεί να γίνει με την μετεξέλιξη του ευρωπαϊκού οργανισμού για τη διαχείριση των εξωτερικών συνόρων **FRONTEX σε ισχυρή κοινοτική δύναμη αποτροπής** και με μόνιμη διεξαγωγή κοινών επιχειρήσεων στα εξωτερικά σύνορα της Ευρώπης. Ο εν λόγω μηχανισμός θα έχει τα μέσα, τις δυνατότητες και σαφές νομικό πλαίσιο για έρευνα και διάσωση σε όλη τη περιοχή των ευρωπαϊκών συνόρων (Μεσογείου). Με πρώτη προτεραιότητα την αποκτήση του έλεγχου των εξωτερικών συνόρων της ΕΕ.

Παράλληλα με την **FRONTEX**, καθολική υιοθέτηση του συστήματος **ECRIS**¹⁵¹, (European Criminal Records Information System) (του Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου) ώστε να γνωρίσουν όλοι οι ευρωπαϊκοί μηχανισμοί, το εάν αυτοί που φθάνουν στα σύνορα της Ευρώπης, είναι παράνομοι μετανάστες, η' είναι πρόσφυγες πόλεμου ή διώξεων και ταυτόχρονα να δρομολογείται η επιστροφή των παράνομων μεταναστών στις χώρες καταγωγής τους. Μόνο ασφαλή εξωτερικά σύνορα μπορούν να εγγυηθούν την ελευθερία των ευρωπαίων εντός του χώρου Σένγκεν.

Συντονισμένη παροχή βοήθειας από την Ε.Ε. σε χώρες εκπομπής μεταναστών, ώστε να ενισχυθούν στις χώρες αυτές οι προοπτικές ανάπτυξης και επιτόπιας απασχολήσεως.

Τα **τρίτα κράτη**, που είτε θέλουν να διατηρούν απλώς καλές σχέσεις με την Ε.Ε., είτε φιλοδοξούν να γίνουν μελλοντικά μέλη της, οφείλουν ν' αντιληφθούν ότι **η μη τήρηση** από την πλευρά τους, των στοιχειωδών κανόνων του διεθνούς δικαίου - ιδίως για τα δικαιώματα του ανθρώπου σε θέματα μετανάστευσης- θα επισύρει τις προβλεπόμενες κυρώσεις. Ειδικότερα, **η Τουρκία** πρέπει επιτέλους να αναλάβει τις ευθύνες της. Η ΕΕ θα πρέπει **να πιέσει την Τουρκία** προκειμένου να τηρήσει τα συμφωνηθέντα στη συμφωνία της 18 Μαρτίου 2016 και να ανακόψει τις μεταναστευτικές ροές, συγκεντρώνοντας τους πρόσφυγες σε καταυλισμούς εγγύς των Τουρκο - Συριακών συνόρων. Παράλληλα να τη χρηματοδοτήσει ώστε να μπορέσει να ανταπεξέλθει σε αυτό. Το όλο εγχείρημα αποτελεί προτεραιότητα ήσσονος σημασίας για την ΕΕ και μέσο της οποίας θα δοκιμαστούν η αποφασι-

---

¹⁵¹ http://ec.europa.eu/justice/criminal/european-e-justice/ecris/index_en.htm, (ημερομηνία πρόσβασης 27 Αυγ 2016).

στικότητα της Τουρκίας - και η υπομονή της Ευρώπης. Αν δεν το πράξει , καθίσταται αναξιόπιστη για τις δεσμεύσεις που ανέλαβε έναντι της Ε.Ε. και της Ελλάδας.

Η ΕΕ θα πρέπει να αρχίσει τη χρηματοδότηση και των έλεγχο των σχεδίων δράσης στις χώρες που συνορεύουν άμεσα με τις πληγείσες (Τουρκία, Ιορδανία, Λίβανο). Ωστε να μπορέσουν να παρέχουν στους πρόσφυγες τις βασικές πρώτες ανάγκες για την διαβίωση τους, όπως το καθαρό πόσιμο νερό, επαρκή τροφή, ένδυση, στέγη, φάρμακα και σχολικά είδη για τα παιδιά.

Η ΕΕ χρειάζεται μια δύναμη **Άμεσης Επέμβασης** ανθρωπιστικού χαρακτήρα, έτοιμοι να συμμετάσχει- επέμβει όπου υπάρχει ανθρωπιστική κρίση με πολλή μεγαλύτερες δυνατότητες από ότι έχει σήμερα η ΕΕ ή η Ύπατη Αρμοστεία.

Οι χώρες της ΕΕ πρέπει να βοηθούν τους πρόσφυγες, μόλις φύγουν από τις πατρίδες τους και όχι μόνο κατά την άφιξή τους στην Ευρώπη. Με τον τρόπο αυτό παρέχεται η απαραίτητη βοήθεια σε μεγαλύτερο αριθμό ανθρώπων. Δεύτερον, οι πρόσφυγες δεν μπαίνουν στην πρόκληση της διαδικασίας και του κινδύνου της μετανάστευσης στην Ευρώπη, και τρίτον η προσέγγιση αυτή εξασφαλίζει ότι η περιοχή διατηρεί στο μέλλον τις απαραίτητες τοπικές ικανότητες για την ανοικοδόμηση, διότι μερικοί από τους πρόσφυγες είναι γιατροί, δικηγόροι, μηχανικοί και έχουν ένα υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης. Αυτό το ανθρώπινο δυναμικό είναι ζωτικής σημασίας να παραμένει στην περιοχή, προκειμένου να αποτελέσει τη βάση των γνώσεων για την βελτιστοποιήσει τις πιθανότητες ανάκαμψης μόλις η σύγκρουση επιλυθεί.

Η Συρία είναι ένα άλλο κομμάτι σε αυτή τη σκακιέρα! στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία, η άμυνα και η σταδιακή επέκταση των «ασφαλών ζωνών» στο οποίο Σύριοι μπορούν να βρουν προστασία. Το τελικό αποτέλεσμα. Ένα μεγάλο πρόγραμμα ανθρωπιστικής αποκατάστασης που αντικαθιστά το χάος με την τάξη , τις επικίνδυνες διαβάσεις – διελεύσεις με την ασφάλεια και την παρανομία με τη νομιμότητα.

Μέσα από τη κρίση του μεταναστευτικού αναδύθηκε για άλλη μια φορά η ανάγκη της ΕΕ για κοινή οικονομική, διπλωματική και στρατιωτική πολιτική, καθώς και τη θέληση - για την επίλυση των συγκρούσεων σε γειτονικές περιοχές με

πολιτικά μέσα και παρακίνηση άλλων χώρων ή περιφερειακών δυνάμεων για τη μεταξύ τους συνεργασία για την επίλυση των κρίσεων, προτού λάβουν διαστάσεις ανθρωπιστικής καταστροφής.

5.3. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η αντιπαλότητα Δύσης - Ισλάμ και το χάσμα που υφίσταται ανάμεσα στον Ευρωπαϊκό κοινωνικό, πολιτικό και πολιτιστικό τρόπο ζωής και στον αντίστοιχο Μουσουλμανικό, στο οποίο αναφερθήκαμε και που είναι ευρύτατο, θα μπορούσε όντως να οδηγήσει στην υλοποίηση της περίφημης προφητείας του **Χάντινγκτον** περί «**σύγκρουσης πολιτισμών**». Σύμφωνα με την προφητεία οι ιστορικές, θρησκευτικές και πολιτισμικές διαφορές που υπάρχουν μεταξύ Δύσης και Ισλάμ θα αποτελέσουν τους βασικούς τομείς σύγκρουσης ανάμεσα στους δύο κόσμους τον 21^ο αιώνα¹⁵² με απρόβλεπτα αποτελέσματα.

Οι λαοί που απαρτίζουν την Ευρώπη μπορεί να αντιμετωπίζουν την «άλλη» πλευρά με θετικό πνεύμα και ως ένα βαθμό να την αφομοιώνουν στη δική τους πνευματική κουλτούρα. Βέβαια όμως δεν είναι διατεθειμένοι να βρεθούν μια ημέρα αιχμάλωτοι του ισλαμικού «ιδεώδους» μέσα στον ιστορικό τους χώρο και να ζήσουν ένα νέο «**Ισλαμικό Μεσαίωνα**», μπροστά στον οποίο ο απελθών θα φαντάζει μια πολιτισμική όαση. Πρέπει να βρεθούν κατεπειγόντως διάυλοι επικοινωνίας και συνεννόησης μεταξύ ηγετικών παραγόντων των πολιτισμών, που θα οδηγήσουν σταδιακά σε κατευνασμό, συνεννόηση και αποδοχή του «άλλου».

ΥΠΟΓΡΑΦΗ

---

¹⁵² Ibrahim Kalin, Ισλάμ και Δύση, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2012. Σελ 29-42.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- «Α» Επεξήγηση Όρων που Αναφέρονται στο Κείμενο της Παρούσας Διατριβής.
- «Β» Η Ταυτότητα των Προσφύγων στην Ευρώπη Κατά το Έτος 2016.
(Ελλάδα).
- «Γ» Χάρτης Κατανομής του Μουσουλμανικού Κόσμου.
- «Δ» Βιβλιογραφία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α» ΣΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ΟΡΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΣΤΟ
ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

Ισλαμισμός: Ένα φάσμα ιδεολογιών ενοποιημένων από τον ισχυρισμό ότι το Ισλάμ εκδηλώνεται τόσο πολιτικά όσο και θρησκευτικά. Οι Ισλαμιστές έχουν την υποχρέωση της ίδρυσης μιας πολιτικής οντότητας που θα διέπεται από τους κανόνες του Ισλαμικού νόμου οι οποίοι θα είναι και το πρότυπο. Η λέξη όμως Ισλαμισμός είναι γεμάτη δύσκολες έννοιες και κάθε απλός ορισμός θα πρέπει να αποφεύγεται. Πράγματι ορισμένοι αυτοαποκαλούμενοι Ισλαμιστές, αναγνωρίζουν την αξία διαχωρισμού κράτους εκκλησίας.

Μετανάστευση: Τα ΗΕ ορίζουν σαν μετανάστευση τη μετακίνηση ατόμων από τη χώρα στην οποία γεννήθηκαν ή της οποίας είναι υπήκοοι σε μια άλλη για χρονικό διάστημα άνω των 12 μηνών, ανεξάρτητα του σκοπού για τον οποίο αυτή πραγματοποιήθηκε.

Ριζοσπαστικοποίηση (Radicalisation): Σύμφωνα με την UK's Contest strategy, «η ριζοσπαστικοποίηση είναι μία από τις τέσσερις στρατηγικές κινητήριες δυνάμεις που αναγνωρίζονται στο πρώτο μέρος της στρατηγικής αυτής. Στο πλαίσιο της στρατηγικής αυτής, η ριζοσπαστικοποίηση αναφέρεται στη διαδικασία με την οποία οι άνθρωποι φθάνουν στο σημείο να υποστηρίζουν την τρομοκρατία και την ακραία βία και σε ορισμένες περιπτώσεις να προσχωρούν σε τρομοκρατικές ομάδες.

Σαλαφισμός (Salafism): Ένα Ισλαμικό κίνημα των Σουνιτών που δίνει έμφαση στη σπουδαιότητα του «Salaf» ή των «ευσεβών προγόνων». Οι «Salafis» υποστηρίζουν ότι οι τρεις πρώτες γενεές Μουσουλμάνων αντιπροσωπεύουν ένα σπουδαίο παράδειγμα της αρμόζουσας ισλαμικής άσκησης. Το κύριο δόγμα του Σαλαφισμού θεωρεί ότι το Ισλάμ ήταν τέλειο και ολοκληρωμένο κατά τη διάρκεια των ημερών του προφήτη Μωάμεθ και των συντρόφων του, όμως τους

Jihad: Στο πλαίσιο του Κορανίου η «jihad» είναι ένας αγώνας «στο δρόμο του Αλλάχ». Ο αγώνας αυτός μπορεί να πάρει διάφορες μορφές. Η «ανώτερη jihad» είναι ένας γενικός και προσωπικός αγώνας για μια ενάρετη ζωή, ένας αγώνας εναντίον του ίδιου του εαυτού. Η «κατώτερη jihad» είναι μια νόμιμη κατηγορία εχθροπραξιών και η μόνη επιτρεπόμενη μέσα στην ισλαμική νομολογία.

Securitization: Η έννοια «Securitization» στις διεθνείς σχέσεις είναι συνδεδεμένη με τη σχολή της Κοπεγχάγης και είναι μια ευρέως κονστρουκτιβιστική προσέγγιση της διεθνούς ασφάλειας. Σε αντίθεση με την κλασσική προσέγγιση της ασφάλειας που εστιάζει στους υλικούς χαρακτήρες της απειλής (συμπεριλαμβανομένης της κατανομής ισχύος, στρατιωτικών ικανοτήτων και πόλωσης), η «securitization» εξετάζει πως ένα συγκεκριμένο θέμα μετατίθεται από έναν δρώντα στην περιοχή της ασφάλειας. Για να είναι μια τέτοια δράση επιτυχής, θα πρέπει να είναι αποδεκτή από το κοινό. Τα βασικά συστατικά της είναι η ύπαρξη μιας οντότητας που προβαίνει στην κίνηση «μετάθεσης του θέματος», το αντικείμενο που απειλείται και χρειάζεται να προστατευτεί και ο στόχος που χρειάζεται να πειστεί και να δεχθεί το θέμα σαν απειλή ασφάλειας, που είναι το κοινό. Αν η κίνηση είναι επιτυχής, είναι δυνατό να νομιμοποιηθούν έκτακτα μέτρα για την επίλυση των διαβλεπόμενων προβλημάτων. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την κήρυξη κατάσταση ανάγκης ή επιβολής στρατιωτικού νόμου, μετακίνηση στρατιωτικών δυνάμεων ή επίθεση σε άλλη χώρα. Επιπλέον αν κάτι χαρακτηριστεί σαν πρόβλημα ασφάλειας, το αντικείμενο μπορεί να θεωρηθεί «αβάσιμο» για πολιτική ή ακαδημαϊκή συζήτηση. Γενικά η «Securitization» θεωρείται σαν μια «τέχνη του λόγου».

Shari'ah: Η αιώνια και αναλλοίωτη επιθυμία του Θεού για την ανθρώπινη φύση, όπως εκφράζεται στο Κοράνι και στα πρότυπα του Μωάμεθ (Sunnah), η οποία θεωρείται ότι ενώνει όλους τους πιστούς. Στο πλαίσιο του Κορανίου, Shariah σημαίνει «ο δρόμος του Θεού» και χρησιμοποιείται για να περιγράψει ένα επίσημο σύστημα Ισλαμικού νόμου και γενικότερα έναν Ισλαμικό τρόπο ζωής που περιλαμβάνει και την ηθική. Η Shariah είναι περισσότερο μια μακρά, ανομοιομορφή, περιπλεγμένη πνευματική παράδοση, παρά μια σαφώς καθορισμένη ομάδα συγκεκριμένων κανόνων και ρυθμίσεων που μπορούν να εφαρμοστούν εύκολα στις διάφορες καταστάσεις της ζωής.

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 2016 (ΕΛΛΑΔΑ)

**ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ
ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ**

Face-to-face

2016.03
ΣΟΤΕ'03

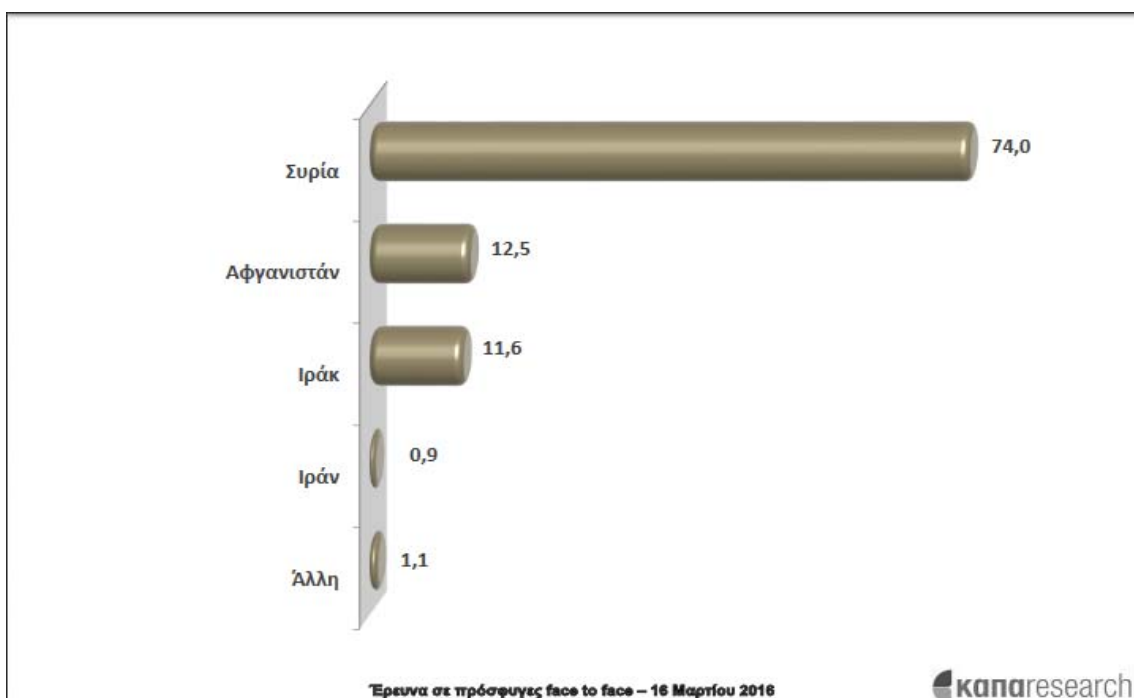

Η ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

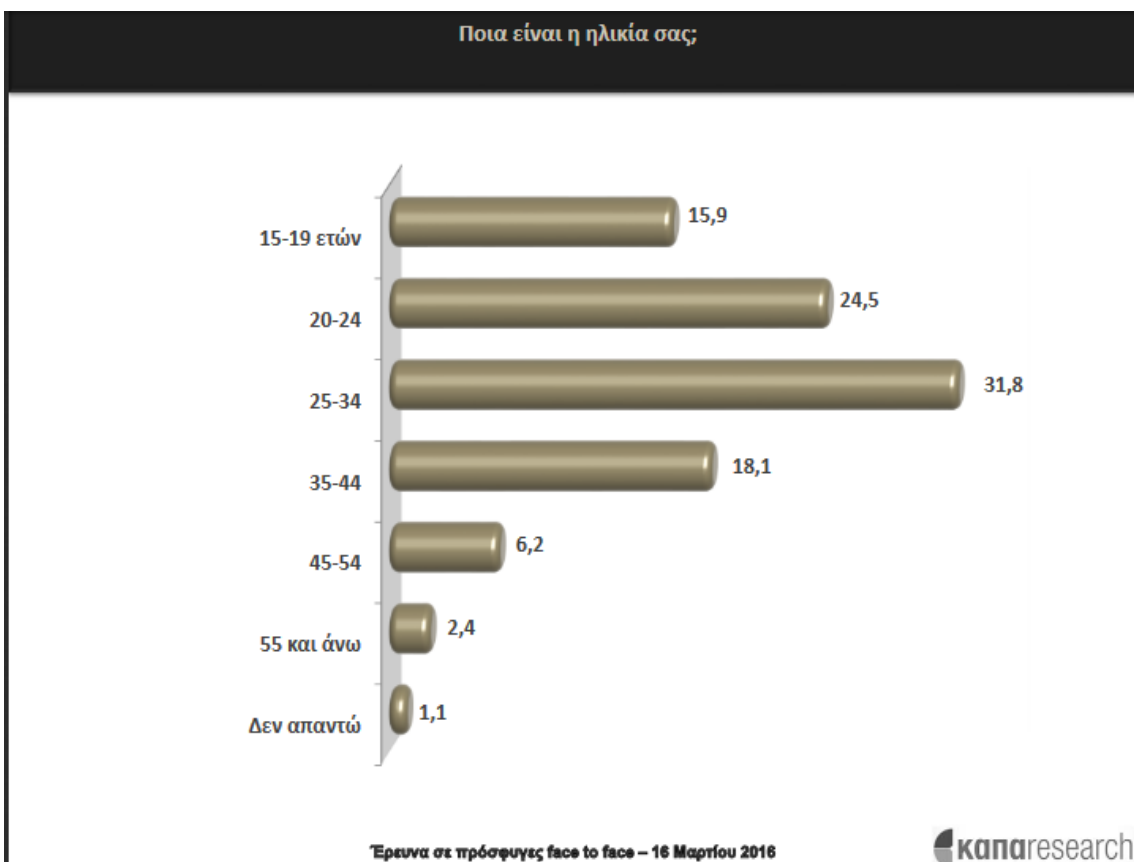
Ταυτότητα Έρευνας		
Επωνυμία εταιρείας	ΚΑΠΑ RESEARCH Α.Ε.	ΑΡ. ΜΗΤΡ : 5
Επωνυμία εντολέα	Ένωση Περιφερειών Ελλάδος (ΕΝΠΕ)	
Σκοπός δημοσκόπησης	Έρευνα σε πρόσφυγες	
Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά δείγματος	Άνδρες και γυναίκες, 15 ετών και άνω	
Μέγεθος δείγματος/ γεωγραφική κάλυψη	637 πρόσφυγες σε κέντρα υποδοχής/παραμονής μεταναστών στο Λεκανοπέδιο Αττικής	
Χρονικό διάστημα συλλογής στοιχείων	15 & 16 Μαρτίου 2016	
Μέθοδος δειγματοληψίας	Τυχαία δειγματοληψία	
Μέθοδος συλλογής στοιχείων	Προσωπικές συνεντεύξεις (face-to-face). Για την έρευνα εργάστηκαν 34 ερευνητές και 6 επόπτες. Το ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε σε Αραβικά, Αφγανικά και Αγγλικά.	
Η ΚΑΠΑ RESEARCH	Είναι μέλος της ESOMAR και του ΣΕΔΕΑ και τηρεί τους κώδικες δεοντολογίας για τη διεξαγωγή και δημοσιοποίηση ερευνών κοινής γνώμης	

Έρευνα σε πρόσφυγες face to face – 16 Μαρτίου 2016

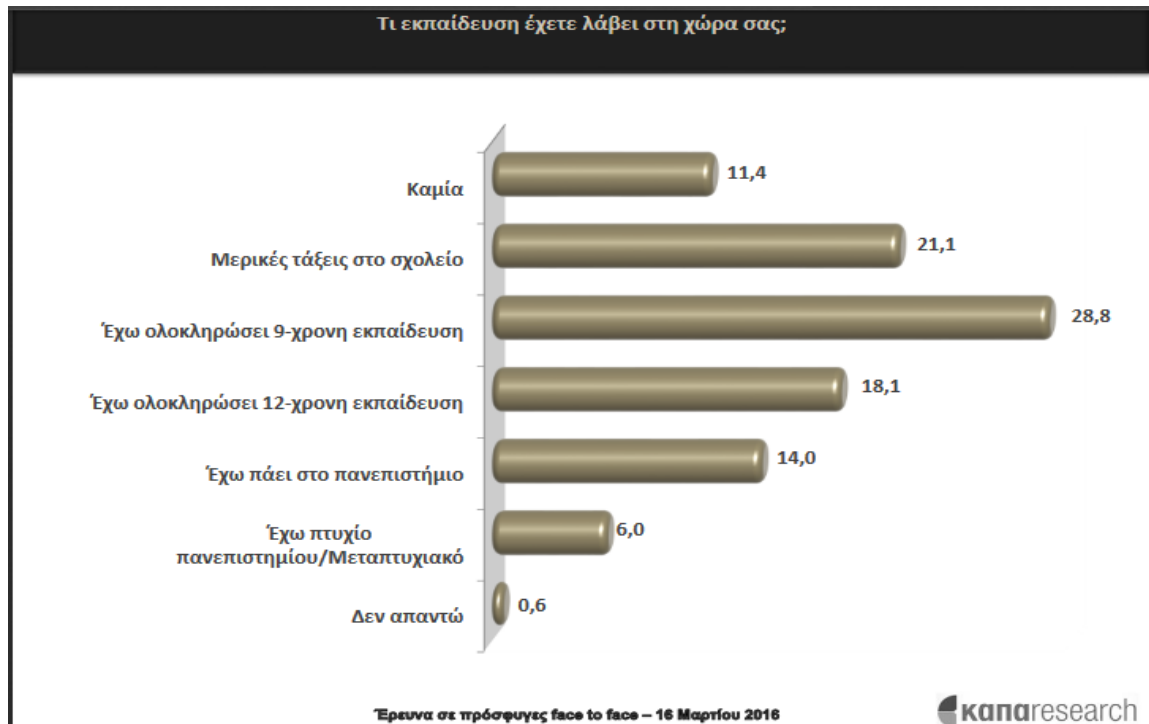

ΧΩΡΑ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ- ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

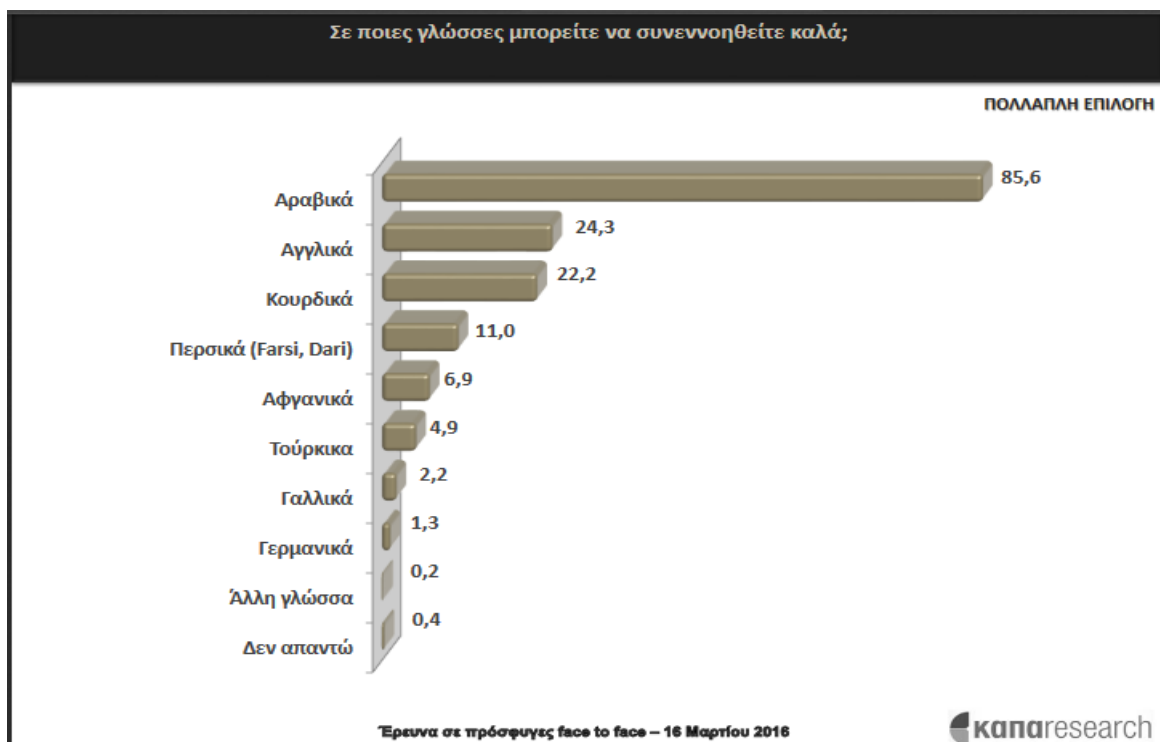
ΗΛΙΚΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ - ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

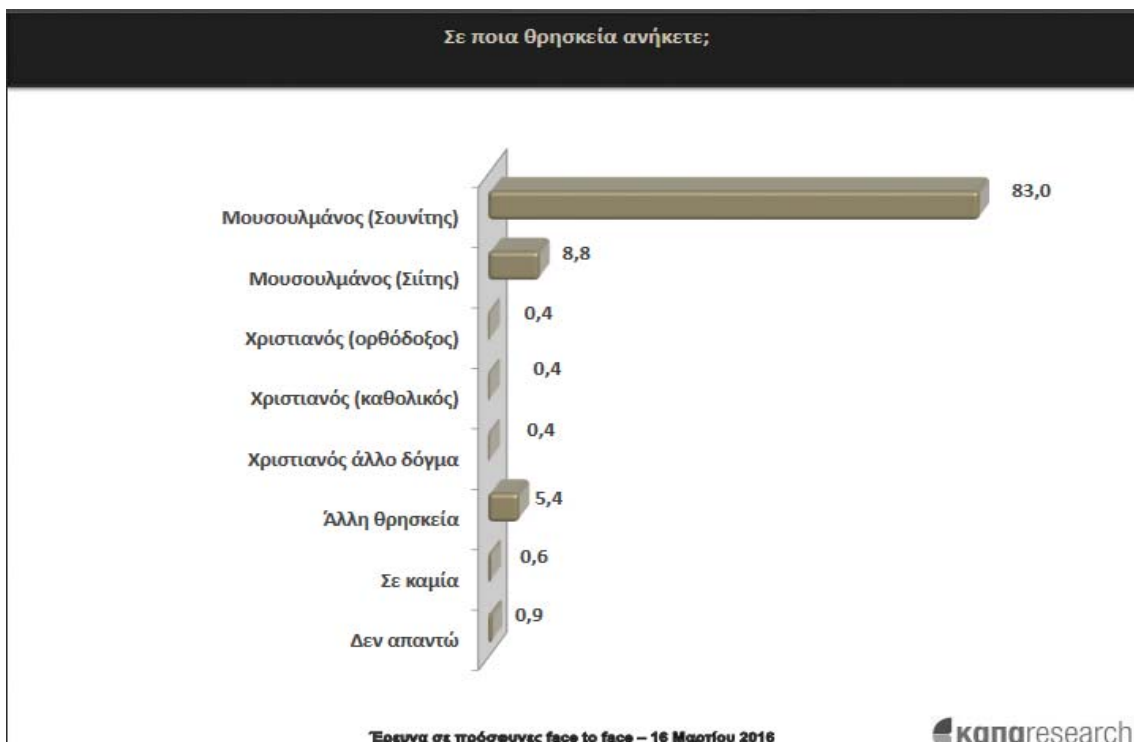
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ – ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

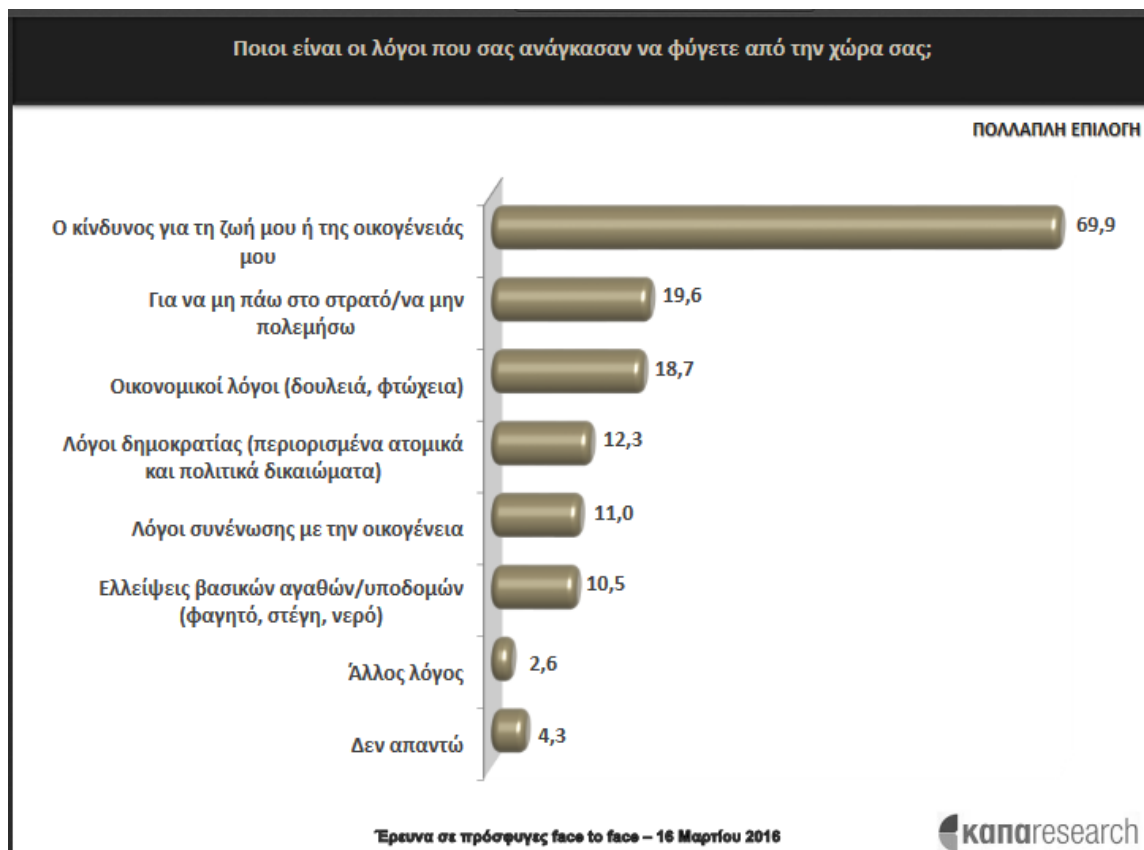
ΟΙ ΓΛΩΣΣΕΣ ΠΟΥ ΜΙΛΟΥΝ ΟΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ – ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

ΣΕ ΠΟΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΑΝΗΚΟΥΝ

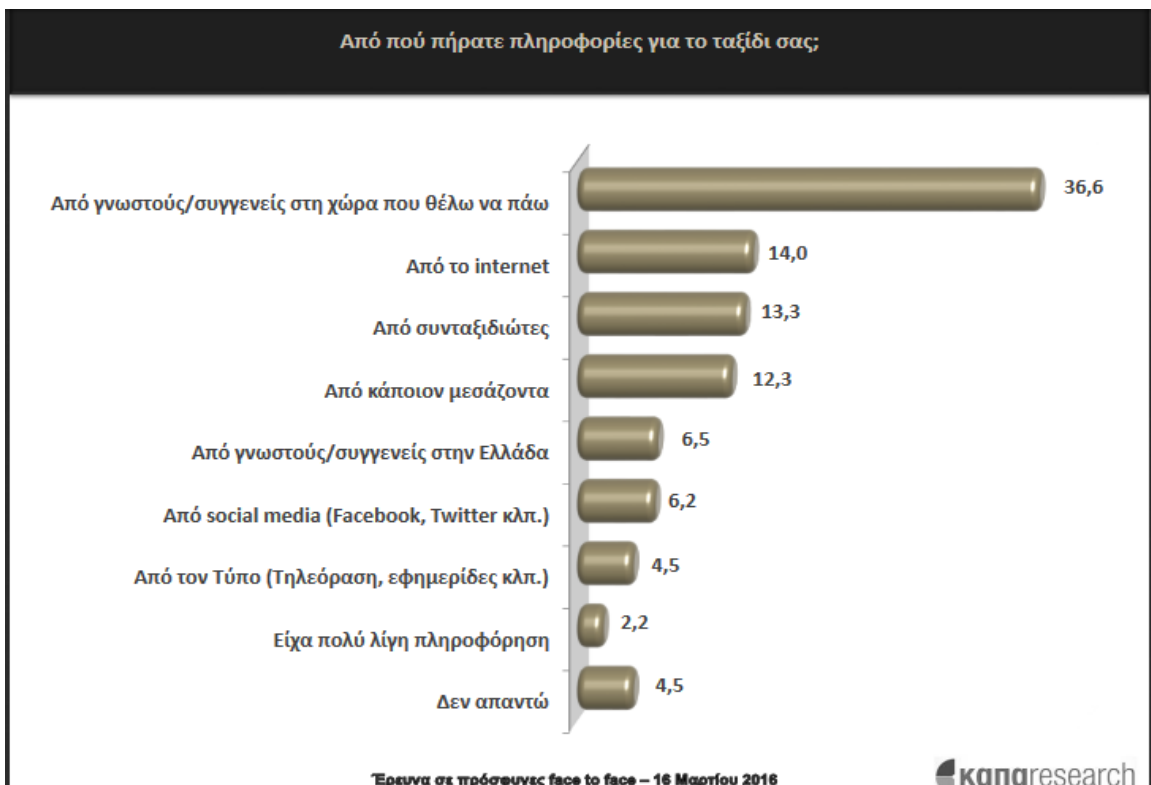
ΠΟΙΟΙ ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΙΑΣ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΙΝΗΤΡΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥΣ

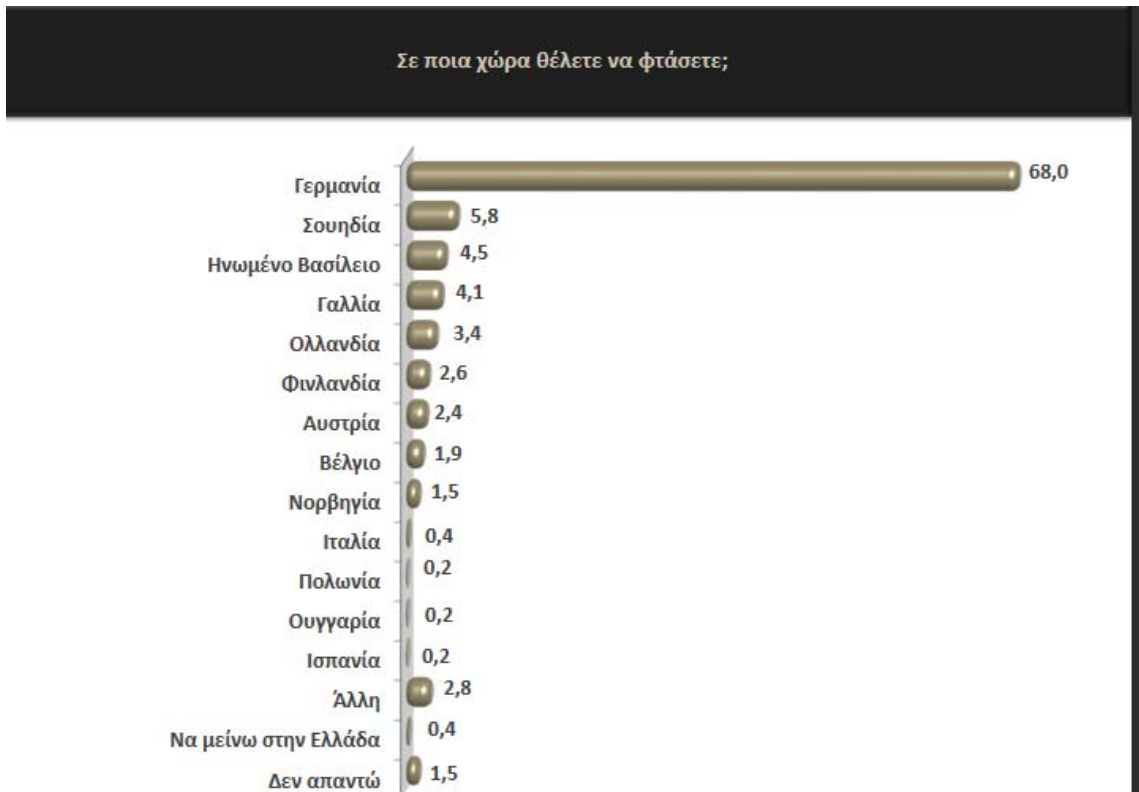

ΠΗΓΕΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΠΡΟ- ΣΦΥΓΙΑΣ – ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΤΕΛΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΡΟΣΦΥΓΑ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΗ

ΜΟΥΣΟΥΛΜΑΝΙΚΟΙ ΠΛΗΘΥΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ» ΣΤΗΝ ΑΤΟΜΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ
ΤΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΑ

- Κ. Κολιόπουλος: Η Στρατηγική Σκέψη. Εκδ. Ποιότητα, Αθήνα 2008 (Β΄ Έκδοση).
  - Harold James: Το τέλος της παγκοσμιοποίησης. Εκδ. Λιβάνη, Αθήνα 2002.
  - Sylvie Mesure και Alain Renaut: Alter Ego. Εκδ. Πόλις, Αθήνα 2005.
  - Χ. Ναζάκης, Μ. Χλέτσος, «Μετανάστες και Μετανάστευση», Εκδόσεις Πατάκη
  - Κωνσταντίνος Δ. Γεώργας, «Παγκοσμιοποίηση και φτώχεια». Τα ιδεολογικά πλαίσια και οι πολιτικές των διεθνών οργανισμών για την καταπολέμηση της φτώχειας, Εκδόσεις Μεταίχμιο, Αθήνα, 2006.
  - Ν.Σεβαστάκης, Κοινότοπη χώρα: Όψεις του δημοσίου χώρου και αντινομίες αξιών στη σημερινή Ελλάδα, εκδόσεις Σαββάλας, Αθήνα 2004.
  - Διεθνής Επιτροπή για την Κοινωνική Διάσταση της Παγκοσμιοποίησης, Δίκαιη Παγκοσμιοποίηση. Δημιουργώντας ευκαιρίες για όλους, Εκδόσεις Διόνικος, Αθήνα, 2004.
  - Σωτήρης Χατζηγάκης, «Ευρώπη και Παγκοσμιοποίηση», Εκδόσεις Καστανιώτη, 1η έκδ. - Αθήνα 2007.
  - Γ. Καραμπελιά «Παγκοσμιοποίηση και μετανάστευση», Εναλλακτικές εκδόσεις, Αθήνα 2015.
  - Κ. Κόλμερ. «Λαθρομετανάστευση. Η απειλή της εθνικής ασφάλειας». Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2012.
  - Μ. Χλέτσος, «Μετανάστες και Μετανάστευση: Η πολιτική οικονομία της Μετανάστευσης», εκδόσεις Πατάκη.
  - Σάμιουελ Χάντιγκτον, «Η Σύγκρουση των Πολιτισμών και ο Ανασχηματισμός της Παγκόσμιας Τάξης» εκδ. Terzo Books, Αθήνα ,Ιαν 1999.
  - Παναγιώτης Ρουμελιώτης, «Προς ένα Πολυπολικό Κόσμο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2009.
  - Jeremy Rifkin, «Το Ευρωπαϊκό Όνειρο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2005.
- Παναγιώτης Ρουμελιώτης, «Προς ένα Πολυπολικό Κόσμο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2009.

- Jeremy Rifkin, «Το Ευρωπαϊκό Όνειρο», εκδοσ. Λιβάνη, Αθήνα 2005.
- Ibrahim Kalin, Ισλάμ και Δύση, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2012.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Olivier Annequin, «Globalization catches up with migrants», στο ILO, Migrant workers, Labour education 2002.
- Weston Charles, Transatlantische Neuorientierung – Amerikanisch – Europaeische Buendnispolitik nach der Aera des Kalten Krieges, Muenchen. 1993.
- Caldwell Christopher "Reflections on the Revolution in Europe: Immigration, Islam and the West ", Allen Lane, London 2009.
- International Organization for Migration, World Migration 2008. Managing Labour Mobility in the Evolving Global Economy, Volume 4-IOM World Migration Report Series, 2008.
- Melanie Phillips, Londonistan, The growth of londonistan, Encounter Books, New York, 2006.
- Paine Thomas, «Common Sense», The Rights of Man, and Other Essential Writings of Thomas Paine, New York 1984.
- Mercer Ilana, «The Problem with Immigration», «Return to Reason», World Net Daily, 6/2/2002.
- John Maynard Keynes , « The economic consequences of the Peace » , Harcourt Brace and Howe , New York 1920.
- S. COLLINSON, Beyond Borders: West European Migration Policy Towards the 21st Century, London, Pinter Publishers for Royal Institute of International Affairs, 1993.
- B. BUZAN, O. WAEVER, J. WILDE, Security: A New Framework for Analysis, Colorado, Lynne Rienner Publishers, 1998.
- R. V. MUNSTER, «The Desecuritisation of Illegal Migration: The Case for a European Belong-ing without Community», Marie Curie Working Papers, No. 7, 2004.

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- ❖ <http://www.france24.com/en/20151227-paris-attacks-bataclan-attacker-buried-suburb-christmas-eve-terrorism>.
- ❖ https://archive.org/stream/Alien_Nation/alien-nation-peter brimelow#page/n230/ mode/1up.
- ❖ <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/gesellschaft.html#erklaerung>.
- ❖ <http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki>.
- ❖ http://ec.europa.eu/.../communication_on_managing the refugees crisis.
- ❖ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-65_el.htm.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/el/meetings/jha/2015/09/22>.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement>.
- ❖ www.consilium.europa.eu/press-releases/2016/02/04-eu-pledge-for-syrians/.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/el/press/press-releases/2015/11/29-eu-turkey-meeting-statement>.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/02/04-tusk-remarks-london-conference-syria/>.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/>.
- ❖ <http://www.medintelligence.org>.
- ❖ <http://www.triklopodia.gr>.
- ❖ <https://averoph.wordpress.com>.
- ❖ <http://www.thelocal.no/20131104/norways-nrk-bans-newsreader-from-wearing-a-cross>.
- ❖ <http://europedirect.eliamep.gr/prosfigiki-krisi-epitropi-exetazi-tis-drasis-tou-2015-kathorizi-tis-protereotites-gia-2016>.
- ❖ <http://www.consilium.europa.eu/>.
- ❖ [www. Frontex.europa.eu](http://www.Frontex.europa.eu) “Mission and Tasks”.
- ❖ <http://wirtschaftslexikon.gabler.de/Definition/gesellschaft.html#erklaerung>.

- ❖ www.rieas.gr, Ιωάννης Μιχαλέτος.
- ❖ www.iatrikionline.gr/IB_88/eidiko.htm Δ. Ε. Λώλης.
- ❖ http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migrant_integration/statistics.
- ❖ www.kathimerini.gr «Το πορτρέτο του μουσουλμανικού κόσμου».
- ❖ <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=380738> «Μουσουλμάνοι το 1/4 του παγκόσμιου πληθυσμού».
- ❖ Τ. Μίχας, «Πολιτιστική ποικιλομορφία και κοινωνικές επιπτώσεις» 15 Ιαν 2007, <http://e-rooster.gr/01/2007/408>.
- ❖ <http://www.rubincenter.org/meria/2002/09/paz.pdf>.
- ❖ <http://www.investigativeproject.org/documents/testimony/302.pdf>.
- ❖ <http://sam.gov.tr/wp-content/uploads/2012/01/Eylemer-+%DEem+%FEit.pdf>.
- ❖ https://www.researchgate.net/publication/274649174_Security_A_New_Framework_For_Analysis.
- ❖ http://cordis.europa.eu/result/rcn/59875_en.html.
- ❖ <http://www.naftemporiki.gr/story/>.
- ❖ <http://www.ucm.es/info/unisci/Marqselim.pdf>.
- ❖ <http://www.triklopodia.gr/stratfor>.

ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ – ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

- ✓ The Treaty of Amsterdam, Άρθρο 1, europa.eu/rapid/press-release Δελτίο Τύπου (ημερομηνία πρόσβασης 2 Μαρ 2016)
- ✓ Α. Συρίγγος, Επίκουρος καθηγητής διεθνούς δικαίου & εξωτερικής πολιτικής, άρθρο στην Εφημ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 13 Μαρ 2016.
- ✓ J. HUYSMANS, «The European Union and the Securitization of Migration», Vol. 38, No. 5, Journal of Common Market Studies, Dec 2000, p. 754.
- ✓ GEDDES, Immigration and European Integration Towards Fortress Europe?, Manchester, Manchester University Press, 2000, p. 17.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

- Α.Λυμπεράκη – Θ.Πελαγίδα: « Ο φόβος του ξένου στην αγορά εργασίας. Ανοχές και προκαταλήψεις στην ανάπτυξη». διάλεξη ΣΕΘΑ 7 Ιαν 2016.
- Δρ. Κ. Πατραγάς «Τι είναι το Ισλάμ», διάλεξη ΣΕΘΑ 7 Ιαν 2016.
- Α. Συρίγος Επίκουρος καθηγητής διεθνούς δικαίου & εξωτερικής πολιτικής, Πάντειο Πανεπιστήμιο, διάλεξη ΣΕΘΑ, 12 Φεβ 2016

ΣΕΛΙΔΑ ΣΚΟΠΙΜΑ ΚΕΝΗ

